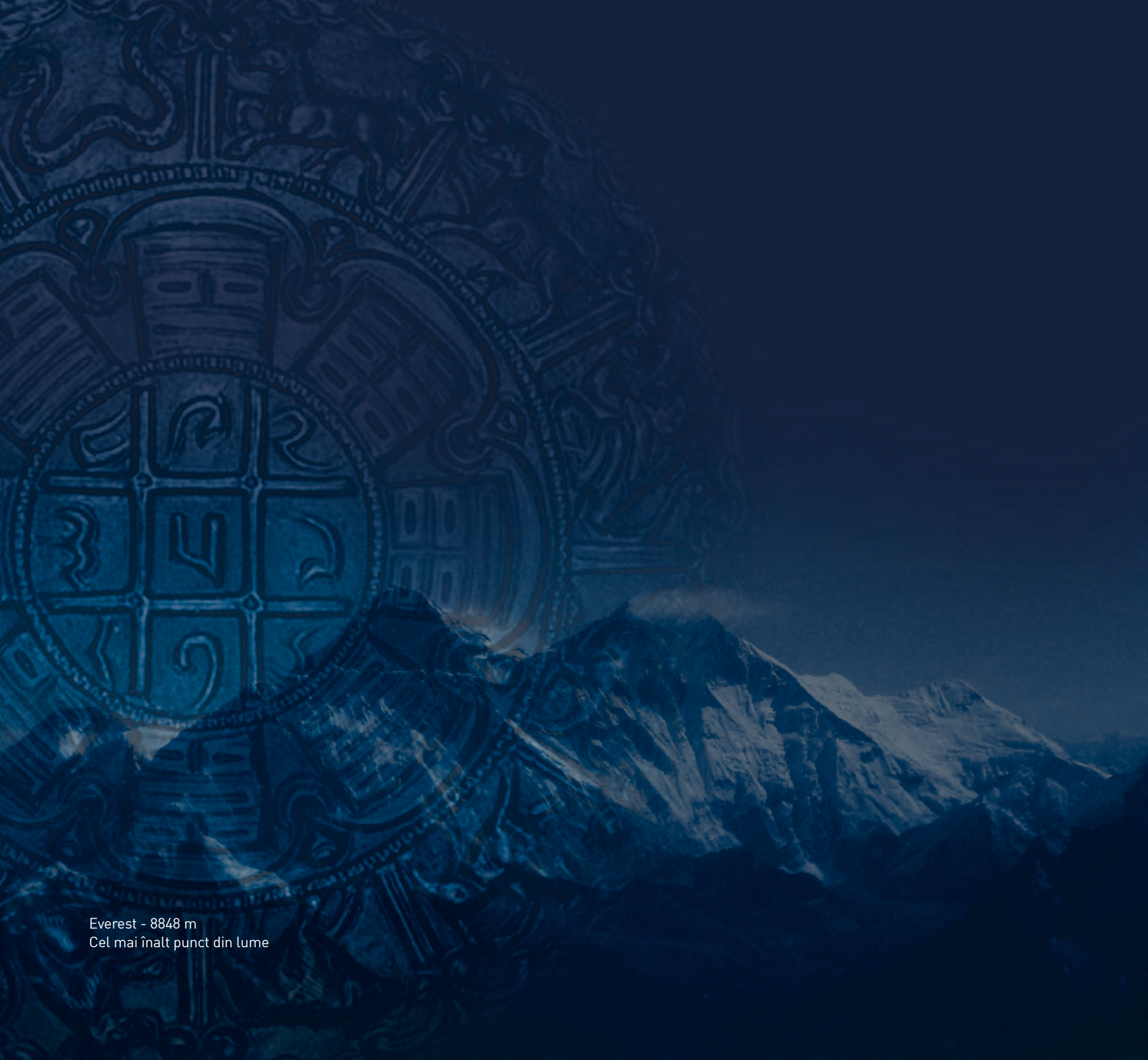

2000

2010

COMPANIA NOULUI MILENIU

Everest - 8848 m
Cel mai înalt punct din lume

Transelectrica - 10 ani de excelență
2000 - 2010

pagina

3

Coordonator

Elena RATCU

La elaborarea monografiei au contribuit

Gabriel Romascu
Marian Cernat
Razvan Purdila
Mircea Anton
Florin Balasiu
Felicia Lazar
Cornel Erbasu
Christiana Barbulescu
Roxana Marcu
Florentina Raducanu
Alexandru Novac
Maria Ionescu
Veronica Crisu
Mirela Mathie
Dana Petrescu
Dan Preotescu
Mihaela Maciuceanu
Simona Louise Voronca
Gheorghe Indre
Cristina Loghin
Nicolae Tulici
Ilie Ardelean
Doru Dumitrescu
Manuela Florea
Octavia Lungu

Editori

Elena Ratcu
Mirela Mathie
Miron Savu

Concept, design, grafică și DTP

Emilian Craciun
Razvan Nepotelu

Tipar

Medialux Advertising

Cuprins

I. Mesajul directorului general	pag. 8
II. Rolul și locul Transelectrica pe piața de electricitate	pag.10
III. Portret de lider	pag. 14
IV. Transelectrica - deschizător de drumuri	pag.22
V. Transelectrica azi	pag. 32
VI. Performanța conducerii prin dispecer	pag. 48
VII. Transelectrica – partener de afaceri	pag. 54
VIII. Transelectrica în Europa și în lume	pag. 60
IX. Responsabilitatea Socială Corporativă	pag. 64
X. Publicații Transelectrica	pag. 66
XI. Diplome și premii	pag 68
XII. Profesionalism și excelență în Transelectrica	pag. 70
XIII. Rădăcinile Transelectrica	pag. 76
Anexe	pag. 83
Bibliografie	pag. 97

Gongbuk, Tibet - 5100 m
Lăcașul de cult aflat la cea mai
mare înălțime din lume

Argument

DE CE am simțit nevoia să marcăm 10 ani de la înființarea Transelectrica printr-un volum aniversar ?

Este o întrebare absolut firească, atâta vreme cât un volum jubiliar se editează de regulă atunci când o companie, organizație sau asociație aniversează o perioadă mare de existență : 20,25, 50 de ani. În aceste cazuri, volumul jubiliar editat se numește „Monografie” .

Elaboratorii acestui volum retrospectiv al celor 10 ani, aniversați anul acesta de către Transelectrica, s-au gândit mult la modul de abordare a volumului.

Titlul cărții , „Transelectrica 10 ani de excelență” , a fost ales ca urmare a unui exercițiu de brain-storming la care a participat un grup de inițiativă format din oameni care au lucrat în companie chiar de la înființarea sa, în anul 2000.

De ce am ales cuvântul „exelență” ? Pentru că în Companie lucrează o echipă de profesioniști de elită, care au realizat împreună lucrări atât de frumoase, durabile și remarcabile, încât acest cuvânt „exelență” a devenit și una din cele trei valori ale Transelectrica. „Exelența”, alături de celelalte două valori ale Companiei, „Echipa” și „Comunicarea” sunt fundamente de bază care revin ca un leit motiv pentru toți angajații companiei, indiferent dacă aceștia sunt angrenați în asigurarea siguranței în functionare, conducerea

sistemului, proiectarea, construcția și punerea în funcțiune a proiectelor noi de investiții pentru dezvoltarea rețelei de transport, re tehnologizarea și modernizarea unor instalații vechi existente, funcționarea pieței de energie electrică ori consolidarea profitului companiei.

Odată agreat titlul, a trebuit să stabilim structura cărții și modul de abordare a materialelor. Cu structura a fost mai simplu și am ajuns rapid la un consens. Cu modul de abordare a fost însă puțin mai complicat. Inițial am dorit ca această trecere în revistă a primului deceniu din viața Transelectrica să o facem sub forma unui jurnal, care, în paralel cu descrierea realizărilor tehnice și economice, să creioneze totodata și atmosfera în care acestea s-au realizat, cu punctarea dificultăților, succesorilor, realizărilor mai deosebite, a stării oamenilor și a impactului asupra societății, percepția companiei de către partenerii, clienții, colaboratorii, investitorii și acționarii săi, de către opinia publică în general. Ne-am gândit apoi că, totuși, Compania este tânără la cei 10 ani pe care-i împlinește anul acesta și că această abordare jurnalistică va fi mai potrivită când va aniversa o vârstă mai matură și când amintirile se vor cristaliza mai profund. Deși poate, având în vedere noutatea Transelectrica pe piața de electricitate din România anului 2000, ar fi fost interesant să venim cu niște evocări care să amintească greutățile inerente oricărui început, poveștile și oamenii care stau în spatele fiecărei realizări, trăirile oamenilor, greutățile pe care le-au avut de întâmpinat, dar și bucuria și împlinirea lucrului bine făcut.

Nici prea teoretic nu voiam să fie volumul acesta, dar ne dorim în același timp să amintească totuși etapele mai importante din primii 10 ani de viață ai Companiei. Greu de făcut. Dacă mai punem la socoteală și momentul în care a fost scrisă cartea, pe fondul unei reorganizări a activităților companiei, al derulării proiectelor curente, al îngrijorării oamenilor ca efect al crizei economico-financiare din țară, când atenția tuturor este îndreptată mai mult pe găsirea celor mai bune metode de raționalizare a cheltuielilor proprii decât pe scrierea de memorii, important este, ne-am spus noi, să punctăm măcar câteva din momentele mai importante din viața Transelectrica.

Pâna la urmă ne-am propus să marcăm evoluția Transelectrica, subliniind rolul Companiei de deschizător de drumuri în multe activități din sectorul electroenergetic, creionând realizările mai importante produse în acest deceniu, nuanțând performanța în conducerea prin dispecer (activitate care anul acesta marchează 55 de ani de existență în sistemul electroenergetic din România), profesionalismul și excelența oamenilor.

Poate nu va fi chiar un best-seller, un volum pe care să-l citești cu sufletul la gură, însă pentru noi, echipa din Transelectrica, activitatea cuprinsă în această carte înseamnă 10 ani frumoși și interanți din viața noastră și sperăm că lucrarea va trezi interesul cititorilor și în egală măsură interesul generației care ne va urma și pentru care ne-am dori ca această carte să devină un mic volum de referință.

Autorii

I. Mesajul Directorului General

La 10 ani de la înființarea Transelectrica dorim să revedem drumul parcurs și să consemnăm într-un volum aniversar rezultatele frumoase obținute în primul deceniu de existență a Transelectrica, în mare parte datorită efortului depus de oamenii din cadrul Companiei, cărora le adresăm chiar de la început întreaga noastră grațitudine.

În anul de grație 2010, Transelectrica este deja recunoscută pe plan național și internațional ca o companie puternică, cu rol strategic pe piața de energie electrică din România și un actor important pe piața regională de electricitate.

Amplul program de modernizare și dezvoltare a sistemului de conducere a SEN realizat în această prim deceniu, simultan cu crearea infrastructurii necesare funcționării pieței de electricitate și modernizarea stațiilor vitale ale rețelei de transport al energiei electrice, au avut un rol major în dezvoltarea și consolidarea companiei și în recunoașterea sa drept un operator modern de transport și managerul tehnic al Sistemului Electroenergetic Național. Cele 25 de stații electrice rețehnologizate și modernizate în cei 10 ani de existență a Transelectrica, construcția și punerea în funcțiune a noii linii electrice de

interconexiune de 400 kV între România și Ungaria (Arad – Nădab – (Oradea) – Bekescsaba) și trecerea la 400 kV a liniei interne Gutinaș – Bacău Sud – Roman Nord – Suceava demonstrează forța și determinarea Transelectrica pe piața de electricitate din România.

Construcția liniilor electrice de interconexiune între sistemul electroenergetic din România cu sistemele energetice ale Serbiei și Republicii Moldova, precum și realizarea cablului submarin de 400 kV între România și Turcia, proiecte ambițioase în curs de realizare de către Transelectrica, vor contribui cu siguranță la creșterea rolului strategic al României în dezvoltarea viitoarelor coridoare energetice din spațiul Uniunii Europene și zona Mării Negre.

Eforturile depuse de specialiștii Transelectrica pentru a trece, împreună cu țările învecinate, la alocarea coordonată a capacităților pe liniile de interconexiune în toate intervalele de timp, anuale, lunare, zilnice și intra-

zilnice au fost încununate de succes pe relația cu Ungaria, Bulgaria și Serbia și reprezintă un pas esențial în dezvoltarea piețelor regionale de energie electrică.

„Energia verde” ne-a determinat să facem față noilor provocări privind integrarea resurselor regenerabile în sistemul electroenergetic românesc, prin realizarea unei rețele puternice și sigure, pentru facilitarea dezvoltării durabile, conform legislației UE și a strategiei naționale. Până în prezent Transelectrica a primit solicitări de racordare la rețea de aproximativ 28.000 MW pentru surse eoliene, a emis avize tehnice de racordare la rețeaua de transport de 4.776 MW și a încheiat contracte de racordare pentru o putere 3.476 de MW. În luna iulie 2010, la stația Tariverde din comuna Fântanele – Constanța erau deja instalate 124 de turbine eoliene (din care 48 în stare de funcționare) de 2, 5 MW fiecare. Stația Tariverde asigură conectarea la Sistemul Electroenergetic Național și are capacitatea de a prelua energia produsă în unități cu putere cumulată de peste 2000 MW.

Nu cred că greșim dacă afirmăm că Transelectrica a devenit una din cele mai moderne companii din Europa și că, în calitate sa de Operator de Transport și de Sistem, joacă un rol extrem de important în regiunea central și sud-est europeană prin participarea activă a experților săi în principalele structuri de lucru ale noii organizații ENTSO-E (Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și de Sistem pentru energie electrică) care a preluat activitățile fostelor organizații UCTE și ETSO ale UE.

În tot acest interval de 10 ani, Transelectrica a răspuns și răspunde corect, competent și prompt provocărilor derivate din schimbarea regulilor comerciale și introducerea mecanismelor de piață în industria de electricitate din România, a reușit să elaboreze și să implementeze proceduri și reguli de piață noi și, de asemenea, un amplu sistem al managementului calității, conform celor mai noi standarde internaționale de calitate și mediu pentru care a obținut premiul Juran la nivel național.

Aniversarea a 10 de ani de la înființarea Transelectrica reprezintă de fapt un moment de recunoaștere a efortului conjugat al oamenilor care, pe parcursul unui deceniu au contribuit la nașterea, dezvoltarea și consolidarea Companiei pe piața de electricitate din România și care, cu siguranță, vor face față tuturor provocărilor viitoare.

Eu sunt convins că în următorii 10 ani, Transelectrica își va fi dezvoltat și modernizat aproape toate activitățile și va avea performanțe egale cu cele ale oricărui Operator modern de Transport și de Sistem din vestul Europei. Cu siguranță, poziția și influența sa în zonă vor duce la oportunități crescute pentru noi. Transelectrica va fi o companie cu noi activități, cu echipamente moderne, cu personal de cea mai înaltă calificare, cu listare mai mare la Bursă, cu mai mulți acționari privați.

Îmi face o deosebită plăcere și sunt onorat să transmit, și pe aceasta cale, echipei de management a Transelectrica și tuturor angajaților din cadrul Companiei mulțumiri pentru frumoasele realizări obținute în acest prim deceniu

de înființare a Transelectrica și cele mai bune urări de împliniri, cel puțin la fel de remarcabile ca până acum.

Îmi exprim speranța și convingerea că informațiile și datele publicate în acest volum aniversar vor demonstra și susține cu succes afirmația din titlu, „10 ani de excelență „ cu puterea de netăgăduit a exemplului faptelor și cifrelor, constituind un punct de referință pentru noi și un model de urmat pentru mai tinerii noștri colegi.

Adrian Băicuși
Director General

II. Rolul și locul Transelectrica pe piața de electricitate din România

Capitol redactat de Elena Rădu

Iniințarea Transelectrica

Transelectrica reprezintă una din cele mai importante companii strategice ale țării, care asigură infrastructura necesară funcționării și dezvoltării pieței de energie electrică din România.

În baza prevederilor articolului 107 din Constituția României și a Hotărârii de Guvern nr. 138/2000 privind programul de restructurare din sectorul energiei electrice și termice, Guvernul României a decis înființarea Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice „Transelectrica” SA prin HG 627/31 iulie 2000. Această reglementare a restructurat sectorul din punct de vedere comercial, pentru evidențierea și aplicarea de prețuri și tarife pe activități. Din punct de vedere tehnic, sistemul electroenergetic a rămas unitar, condus de un singur operator – Transelectrica.

Transelectrica deține 6 filiale cu obiecte de activitate suport, pentru desfășurarea în bune condiții a serviciilor de transport al energiei electrice și a serviciilor de sistem: OPCOM pentru administrarea pieței de energie electrică, TELETRANS pentru servicii de telecomunicații, SMART pentru servicii de mentenanță, ICEMENERG pentru consultanță și cercetare, ICEMENERG SERVICE pentru

producerea de aparataj de distribuție și reglaj și FORMENERG pentru servicii de instruire a personalului.

Tradiția fostelor întreprinderi naționale de rețele de transport al energiei din România este continuată de către Transelectrica, prima companie românească integrată în structuri economice europene, o etapă semnificativă spre armonizarea cu acquis-ul comunitar în domeniul energiei. În luna februarie 2000, România și-a asumat angajamentul de a transpune în legislația națională prevederile acquis-ului comunitar în domeniul energiei, pentru dezvoltarea unei piețe naționale de energie competitivă, integrată în piața internă europeană.

Principalele măsuri luate de România pentru îndeplinirea obligațiilor prevăzute în acquis-ul comunitar se referă la trecerea de la sistemul centralizat, monopolist și integrat pe verticală la un sistem descentralizat, prin eliminarea distorsiunilor legate de subvențiile încrucișate și aducerea prețurilor mai aproape de costurile de producție. Prin OUG nr. 29/22.10.1998 s-a înființat Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei, ANRE, aprobată prin legea 99/2000 și astfel s-a demarat procesul de liberalizare treptată a pieței angro de electricitate.

Profilul Transelectrica

Transelectrica este Operatorul de Transport și de Sistem din România care asigură serviciul de transport al energiei electrice de la producători la marii consumatori conectați la rețea și conducerea tehnică a Sistemului Electroenergetic Național (SEN), administrează piața concurențială de energie electrică prin filiala sa OPCOM

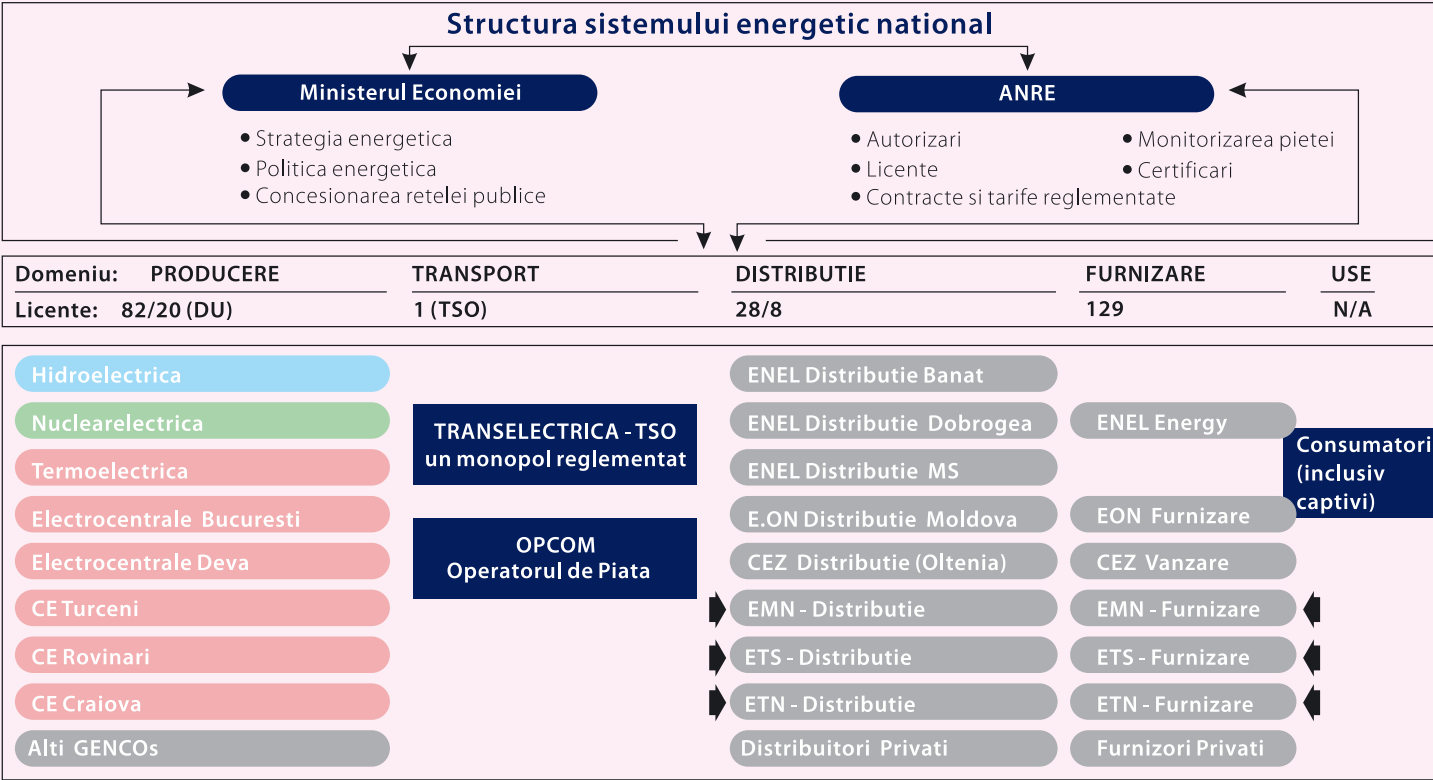
și coordonează planificarea dezvoltării Sistemului Electroenergetic din România. De asemenea, Compania asigură serviciul de transport transfrontalier pentru tranzacțiile cu energie electrică între țările central și est europene și garantează accesul terților la rețeaua națională de transport al energiei electrice în condiții de transparență, nediscriminatorii și egale pentru toți jucătorii de pe piață.

Transelectrica este organizată și funcționează în conformitate cu :

- Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale;
- Legea Energiei Electrice nr. 318 - 8 iulie 2003, revizuită în 2007;
- Licența nr. 161 pentru transportul de energie electrică și furnizarea serviciului de sistem, acordată de ANRE;
- Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport;
- Codul Comercial al Pieței Angro de Energie Electrică;
- Codul de Metering al Energiei Electrice.

Principalele procese ale Transelectrica sunt adecvanța SEN, dezvoltarea și funcționarea RET, suportul piețelor liberalizate de electricitate.

Transelectrica este o societate comercială cu capital majoritar de stat. Statul, prin Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri deține 73,7% din capitalul Transelectrica, Fondul Proprietatea deține 13,5% din capitalul său social, iar ceilalți acționari (5%) dețin 12,8 % din capitalul listat de Companie pe Bursa de Valori București în data de 29 august 2007.

Organizare și conducere

Evoluția sistemului de management și îmbunătățirea continuă a metodelor de conducere aplicate în Transelectrica au atras după sine modificarea structurii organizatorice și a practicilor curente pentru a corespunde noilor obiective și metode stabilite. Primul pas în acest sens l-a reprezentat trecerea sistemului de management de la structura decizională centralizată la cea matriceală, bazată pe munca în echipă și pe transferul de autoritate și responsabilități de la nivelele de conducere către toate structurile organizatorice ale Companiei. În scopul reducerii numărului de interfețe și al creșterii responsabilității personalului în realizarea obiectivelor stabilite, activitatea Companiei este organizată pe procese, în sensul că fiecare direcție din

cadrul companiei are responsabilitatea conducerii și realizării obiectivelor caracteristice unui anume proces. Funcționarea noii structuri organizatorice, de tip matriceal, se realizează printr-un sistem de management structurat pe proiecte, cu conducători, echipe și bugete bine stabilite. Transelectrica îndeplinește următoarele funcții esențiale pe piața de electricitate din România, prin filialele sau sucursalele sale, cu sau fără personalitate juridică:

- Operator de Transport și de Sistem al SEN din Romania;
- Operatorul pieței de echilibrare;
- Operator comercial al pieței de electricitate, prin filiala sa OPCOM SA;
- Operator de telecomunicații și tehnologia informației, prin filiala sa TELETRANS SA;

- Operator de măsurare prin piața engros, prin OMEPA.

Activitatea de bază a Transelectrica este realizată de către Dispecerul Energetic Național (DEN) și de către cele 8 sucursale teritoriale de transport, cu sediile în București, Bacău, Cluj, Constanța, Craiova, Pitești, Sibiu și Timișoara.

Principalele activități ale sucursalelor de transport includ :

- transportul energiei electrice prin liniile și stațiile electrice din cadrul sucursalei;
- activitățile operaționale și de administrare a activelor în condiții de siguranță și eficiență economică;
- dezvoltarea, re tehnologizarea și

modernizarea instalațiilor energetice proprii;

- elaborarea de documente cu caracter normativ care reglementează activitatea de transport;
- elaborarea procedurilor tehnologice în instalații.

Transelectrica are în prezent un număr total de 2.200 angajați (împreună cu cele 8 sucursale ale sale).

Strategia Transelectrica

Misiunea Transelectrica

este aceea de a asigura funcționarea Sistemului Electroenergetic Național în condiții de maximă siguranță și stabilitate, îndeplinind standardele de calitate, realizând astfel infrastructura pieței naționale de electricitate și garantând accesul reglementat al terților la rețeaua electrică de transport, în condiții de transparență, nediscriminare și echidistanță pentru toți participanții la piață.

Pentru realizarea acestei misiuni, conducerea companiei a elaborat și a pus în aplicare politica și strategia în domeniul dezvoltării rețelei electrice de transport, dar și o serie de politici și strategii sectoriale: politica în domeniul calității, politica în domeniul protecției mediului, conducerea la distanță a stațiilor electrice rețehnologizate, organizarea Companiei pe procese, organizarea activităților neoperative pe proiecte, contractualizarea relațiilor pentru realizarea activităților suport, strategia de comunicare, strategia de resurse umane, etc

Viziunea companiei

este aceea de a deveni autoritatea tehnică și operațională a SEN și operatorul cheie de transport al energiei electrice în regiunea sud-est europeană, asigurând tranzitul energiei electrice pe piața regională de energie electrică.

Obiectivele principale ale companiei sunt:

- realizarea și promovarea reglementării tehnice necesare funcționării în condiții de siguranță a Sistemului Electroenergetic din România;
- realizarea echilibrării în timp real a producției cu consumul de energie electrică și managementul tehnic al SEN, pe baza mecanismelor specifice de piață;
- furnizarea serviciilor de transport, cu respectarea standardelor de calitate și siguranța în funcționare;
- fundamentarea tarifelor serviciilor, conform principiilor de tarifyare pentru energie electrică în conformitate cu ordinele emise de ANRE privind tarifyele pentru serviciile de transport al energiei electrice și serviciile de sistem.

Principalele activități ale Transelectrica sunt:

- conducerea tehnică și operațională a SEN, cu asigurarea stabilității și a siguranței în funcționare, precum și a echilibrului producție-consum, conform standardelor de calitate;
- exploatarea, mentenanța și dezvoltarea activelor proprii, astfel încât compania să poată asigura accesul la rețeaua de transport tuturor participanților la piața de electricitate și transportul energiei electrice în condiții de siguranță și

eficiență pe termen lung;

- planificarea dezvoltării durabile a sistemului electroenergetic din România și a rețelei electrice de transport;
- administrarea pieței angro de electricitate prin intermediul OPCOM SA;
- managementul interconexiunilor cu țările vecine și tranzitul de energie electrică.

Transelectrica nu este abilitată să se angajeze în comerțul de electricitate, cu excepția uzului propriu și a achiziției de energie electrică pentru acoperirea pierderilor tehnologice din rețelele de transport.

Angajarea Transelectrica în alte activități decât cele principale se face numai cu aprobarea Ministerului Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri și a ANRE.

Documentele strategice ale Companiei sunt Planul de Afaceri, Planul de perspectivă al Rețelei Electrice de Transport pe 10 ani, actualizat la fiecare 2 ani, Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport, Codul Comercial.

Transelectrica și-a definit strategia încă de la început, pe baza de studii realizate de firme prestigioase din lume, cu experiență în domenii similare : Fichtner (Germania) pentru elaborarea Planului de Afaceri, Nord Pool (Norvegia) pentru elaborarea modelului pieței angro de energie electrică, ERM Lahmeyer Internațional (Germania) pentru proiectarea sistemului de management al mediului, RED Electrica (Spania) pentru managementul mentenanței bazat pe fiabilitatea echipamentelor.

„Strategia de dezvoltare a sistemului de transport al energiei electrice”, elaborată de Companie încă din primii săi ani de existență, a pus în aplicare programe de investiții care să conducă la realizarea principalelor obiective ale dezvoltării sale:

- asigurarea condițiilor de funcționare a pieței de electricitate;
- asigurarea condițiilor de interconexiune cu sistemele electroenergetice vest europene;
- creșterea eficienței în funcționarea Companiei.

Consolidarea infrastructurii electrice de transport și a interconexiunii sistemelor electroenergetice a reprezentat și va reprezenta întotdeauna o condiție esențială pentru dezvoltarea eficientă a piețelor de electricitate. De aceea, Transelectrica își modernizează rapid activele de transport și de sistem pe baza celor mai noi tehnologii și know how în domeniu, cu menținerea unui tarif accesibil la serviciile prestate, diversificându-și în același timp activitățile și acordând atenție sporită reducerii impactului echipamentelor sale asupra mediului înconjurător.

În etapa inițială a procesului de modernizare și re tehnologizare a infrastructurii sale de transport - dispecer, efortul investițional a trebuit să fie mai mare deoarece sistemele de comandă-control fiabile, precum și infrastructura pieței de electricitate erau de importanță critică. Pe termen scurt, efortul se deplasează spre telecomandarea tuturor stațiilor electrice de transformare ale Transelectrica.

III. Portret de lider

Capitol redactat de Elena Ratcu

În cei 10 ani de activitate ai Transelectrica, destinele Companiei au fost conduse de lideri marcanți, cu o vastă experiență profesională și cu dorința ca Transelectrica să-și atingă viziunea sa, aceea de a deveni autoritatea tehnică și operațională a SEN și operatorul cheie de transport al energiei electrice din regiunea sud-est europeană.

Conducătorii Transelectrica în primii 10 ani de existență a Companiei, Adrian Băicuși (2009-prezent), Stelian Alexandru Gal (2005-2009), Ion Merfu (2004-2005) și Jean Constantinescu (2000-2004) vor împărtăși pe scurt, în cele ce urmează, câteva gânduri privind realizările mai importante și provocările cărora au trebuit să le facă față în calitate de directori generali ai Transelectrica.

Adrian Băicuși
Director general Transelectrica
(ianuarie 2009- prezent)

“Transelectrica este un organism viu. Trebuie să-ți canalizezi întreaga energie pentru ca Transelectrica să funcționeze. Fiind un organism viu, trebuie să funcționeze continuu, nu are voie să se oprească, iar tu trebuie să fii conectat tot timpul la el”

Domnul Adrian Băicuși este directorul general al **Transelectrica** din 21 ianuarie 2009, după ce anterior fusese: director general la **Siemens România** între anii 2003-2008, director general al firmei germane **Depenbrock Bau SC** (2008-2009), director financiar și executiv **OMV Romania** (1999 – 2003), coordonator al departamentului de metodologie și sinteze al **Agenției de Restructurare, de pe lângă Guvernul României** (1995 – 1997).

Este absolvent al Academiei de Studii Economice din 1988, cu un “Executive MBA” la Harvard Business School, (1993) și multiple specializări în țară și în străinătate. Domnul Adrian Băicuși a scris peste 80 de articole pe probleme de strategii de restructurare, publicate în reviste de specialitate și a două cărți privind analiza financiară și planul de afaceri.

La rugămintea de a comenta **relația domniei sale cu Transelectrica**, domnul Adrian Băicuși a răspuns :

În primul rând, Transelectrica este o provocare prin ea însăși. În al doilea rând este o mare responsabilitate, iar în al treilea rând Transelectrica este un mod de a-ți ocupa tot timpul. Când ești la Transelectrica nu mai ai timp liber, nu mai ai alte preocupări, nu mai ai alte pasiuni. Trebuie să-ți canalizezi întreaga energie pentru ca Transelectrica să funcționeze. Transelectrica este un organism viu. Fiind un organism viu, trebuie să funcționeze continuu, nu are voie să se oprească, iar tu trebuie să fii conectat tot timpul la el. În Transelectrica sunt provocări permanente. Mă refer nu numai la provocările generate de criza economico-financiară generală, ci și la provocările legate de modul în care scade sau crește consumul de energie electrică de la o perioadă la alta, la impactul acestuia, la noile procese care apar și care obligă operatorii de transport și de sistem să se adapteze din mers. Ceea ce înseamnă că trebuie să gândim în viitor. Reducerea dependenței de importuri și îmbunătățirea mediului înconjurător prin reducerea poluării cu emisii de carbon ne obligă și pe noi, cei din Transelectrica, să găsim soluții pentru susținerea programelor de dezvoltare a surselor regenerabile de energie - în speță

energia eoliană - și creșterea performanței în operarea sistemului electroenergetic pentru depășirea problemelor generate de caracterul aleatoriu al vântului.

În ultimii ani Transelectrica și-a accelerat procesul de transformare și acest lucru s-a realizat în sens pozitiv, fără frământări sociale, fără sincopă în procesul de operare. Oamenii au înțeles problemele prin care trecem și le-au acceptat. Unii mai repede, alții mai puțin repede, dar asta depinde de calitatea și structura fiecăruia în parte. Marea lor majoritate a realizat că această schimbare este necesară, dar că trebuie să depună eforturi în continuare pentru ca să putem realiza performanțe chiar și în condițiile dificile create de criză.

Ultimii doi ani au fost dificili pentru întreaga economie românească și pentru sectorul energetic, în special. Recesiunea economică mondială a influențat nefavorabil țara noastră și ne-a impus încă din prima parte a anului adoptarea unor măsuri dure de reducere a costurilor și gestionarea cu multă grijă a resurselor disponibile. Scopul principal al echipei de conducere a Transelectrica este acela de a menține compania într-un echilibru

economico-financiar și a prezerva locurile de muncă, astfel încât toți angajații să beneficieze de această măsură de protecție socială în condițiile de criză pe care le traversează economia românească.

Poate cea mai grea și mai provocatoare sarcină pe care o am la Transelectrica este că a trebuit să iau un sistem extrem de complex, matur, care nu se poate opri nici o clipă și care trebuie să funcționeze în permanență fără sincopă, iar eu a trebuit să creez niște procese, astfel încât sistemul să-și accelereze mișcarea.

Cred că în următorii 10 ani Transelectrica își va fi dezvoltat și modernizat foarte multe activități și va avea performanțe egale cu ale oricărui operator modern din vestul Europei. Cu siguranță poziția și influența în zonă vor duce la oportunități crescute. Transelectrica va fi o companie cu echipamente moderne, cu noi activități, cu listare mai mare la Bursă cu mai multi acționari privați. Contez însă și pe maturitatea oamenilor din Transelectrica, pe capacitatea lor de adaptare la nou, pe profesionalismul și încrederea lor că eforturile pe care poate trebuie să le facă acum nu vor fi zadarnice.

Stelian Alexandru Gal
Director General Transelectrica
(2005-2009)

„Transelectrica reprezintă
povestea de succes a
energeticienilor români,
din care sunt onorat să
fac parte, oferindu-mi
satisfacții profesionale
dintre cele mai înalte”

Domnul Stelian Alexandru Gal a fost numit director general al Transelectrica la data de 15 noiembrie 2005, după fusese director al Sucursalei de Transport Sibiu (2002-2005), director general adjunct Transelectrica (2000-2002), directorul Sucursalei de Transport (1998 – 2000), director tehnic al Sucursalei de Transport și Distribuție Sibiu (1990-2000).

Este licențiat al facultății Politehnica din Timișoara (1970), a obținut doctoratul în protecție de distanță digitală (1990), este autor a peste 40 lucrări științifice prezentate în țara și în străinătate, a 4 cărți în domeniul electroenergetic și a două brevete de invenție “Protecție de rezervă independentă: și “Protecție de distanță digitală”.

Domnul Gal deține importante poziții în organisme interne și internaționale: membru în Boardul ENTSO-E, Președintele Asociației pentru Lucru sub Tensiune din România (ALSTR), vicepreședinte al Societății Inginerilor Energeticieni din România (SIER), membru CIGRE Romanian Committee –B2- “Overhead electric lines” și membru al Asociației Internaționale pentru Lucrul sub tensiune (LWA).

**La întrebarea „ Ce înseamnă să conduci Transelectrica ?” ,
domnul Stelian Alexandru Gal a răspuns:**

“Ca să conduci Transelectrica trebuie să știi să provoci continuu acele schimbări care să conducă la formarea și menținerea personalului, la eficientizarea acțiunilor întreprinse, modernizarea infrastructurii în vederea creării de valoare adăugată, luând decizii pe termen lung, să creezi și să păstrezi echipa. Transelectrica este în primul rând un brand al profesioniștilor care răspund la provocări noi cu pasiune, dăruire, creativitate. Înseamnă de asemenea autoritatea tehnică care mi-a oferit ocazia promovării tehnologiilor de nivel înalt. Si, nu în ultimul, rând Transelectrica reprezintă povestea de succes a energeticienilor români, din care sunt onorat să fac parte, oferindu-mi satisfacții profesionale dintre cele mai înalte.

Poate una din cele mai frumoase realizări pe care le-am avut în timpul mandatului meu de director general al Transelectrica a fost listarea Companiei la Bursa de Valori

București, în august 2006 și afirmarea sa pe plan internațional, prin calitatea de membru al nou înființatei Asociații Europene a Operatorilor de Transport și de Sistem, ENTSO-E. Una din cele mai provocatoare sarcini pe care a trebuit să o îndeplinesc cred că fost creșterea încrederii acționarilor Transelectrica în capabilitatea Companiei, în paralel cu gestionarea Companiei ca un holding în care unele filiale nu sunt legate direct de activitatea de transport a energiei electrice.

Cu siguranța, peste alți 10 ani Transelectrica va fi o companie de succes, care va avea toate stațiile telecomandate, cu interconexiuni noi, cu dispecer eolian, dispecer de rezervă , acțiuni pe bursă de 30-35% și piață de energie electrică regională.

Ion Merfu
Director General Transelectrica
(2004-2006)

**„Transelectrica înseamnă
pentru mine compania în
care lucrează cei mai buni
specialiști din sector și în
care mi-am dorit tot timpul
să activez”**

**La întrebarea “Ce înseamnă Transelectrica pentru dumneavoastră ?” ,
domnul Ion Merfu a răspuns:**

“Pentru mine Transelectrica înseamnă compania în care mi-am dorit tot timpul să activez și pentru aceasta m-am pregătit în cei peste 35 de ani de activitate. Este compania în care lucrează cei mai buni specialiști din sector. Transelectrica este un Operator de Transport și de Sistem modern, complet independent de celelalte entități din sectorul electroenergetic, comparabil cu cei mai moderni Operatori din Europa. Totodată, Transelectrica este Autoritatea Tehnică pentru întregul Sistem Electroenergetic Românesc.

În perioada mandatului meu de director general am avut două realizări importante. Prima o reprezintă resincronizarea sistemului energetic sud-est european cu sistemul european continental, în data de 10 octombrie 2004, la care Transelectrica a avut o contribuție esențială. Evenimentul a constat din reconectarea celor două zone sincrone UCTE (zona est-europeană cu zona vest-europeană), prin conectarea liniilor de interconexiune de 400 kV Arad (RO) – Sandorfalva (HU) și Roșiori (RO) – Mukacevo (Ukraina).

Domnul Ion Merfu a fost directorul general al Transelectrica între anii 2004-2006, după ce anterior fusese directorul Sucursalei de Transport Craiova (2000-2004), director general adjunct în CONEL (1999-2000), director Sucursala de Transport Dispecer Craiova (1996-1999), seful secției de înaltă tensiune Craiova (1984-1996). Este absolvent al Facultății de electroenergetică din cadrul Institutului Politehnic București din anul 1974, autor a mai mult de 30 de lucrări prezentate în țară și în străintătate și deține diverse poziții în organismele interne și internaționale la care este afiliată Transelectrica: vicepreședinte SIER, membru în Consiliul Director CNR-CME, membru CNR-CIGRE, membru IRE și APER.

A doua realizare, la fel de importantă pentru mine, a fost admiterea Transelectrica, în luna noiembrie 2004, ca membru cu drepturi depline în European Transmission System Operators (ETSO), în condițiile în care România nu era încă membru al Uniunii Europene. Aceasta a fost o recunoaștere a meritelor Transelectrica și a faptului că îndeplinea toate cerințele europene ca Operator de Transport și de Sistem, inclusiv în ceea ce privește Piața Energiei Electrice.

Într-o companie de talia Transelectrica sarcinile care îți revin sunt grele, dar și provocatoare și cu atât mai interesante. Cred însă ca demararea procesului de listare la bursă a companiei a fost una din cele mai dificile și incitante sarcini căreia a trebuit să-i fac față în perioada mandatului meu de director general al Transelectrica. A fost o provocatoare deoarece Transelectrica a fost prima companie din sectorul energetic care a demarat acest proces, despre care atât eu, cât și personalul din cadrul companiei implicat în acest proces știam foarte puține la data aceea. Practic a fost o acțiune de pionierat

în sectorul energiei electrice și a trebuit cu toții să învățăm, împreună cu consorțiul care se ocupa de listare și de consultantul juridic, într-un proces care a presupus multe ore de analiză și discuții.

Dacă m-aș referi la următorii 10 ani de viață ai Transelectrica în următorii 10 ani, eu o văd ca fiind un Operator de Transport și de Sistem Modern, integrat în sistemul energetic european. O companie în care vor lucra 200-250 de persoane, cu stațiile de transport complet automatizate, exploatate fără personal și conduse de un singur centru de dispecer modern. O companie la care 49 de procente din acțiuni vor fi listate la bursă.

Jean Constantinescu
Director general Transelectrica
2000-2004

“Transelectrica
este o companie de
infrastructură și de
ea depinde întreg
sistemul, adică soliditatea
sistemului, atractivitatea
investițiilor în alte zone”

Domnul Jean Constantinescu a fost director general al Transelectrica (august 2000 - septembrie 2004), după ce anterior fusese Președintele ANRE (1999-2000), coordonator al Comitetului de Reforma și Strategie din cadrul Regiei Autonome de Electricitate – RENEL (1997-1998), directorul general al – ICEMENERG (1992-1996), șeful Serviciului Studii de Sistem în cadrul Dispecerului Energetic Național, (1990-1991), coordonator de programe la Consiliul Național pentru Știința și tehnologie (1986-1989), șef laborator de cercetare « Sisteme electroenergetice » ICEMENERG (1976-1986). Este licențiat al Institutului Politehnic București (1968) și doctor inginer în domeniul conducerii sistemelor electroenergetice (1980). Are peste 130 de lucrări publicate în țară și în străinătate și este membru CIGRE, APER, și președintele IRE- reprezentant național la Eurelectric.

La întrebarea “Ce a reprezentat Transelectrica pentru dumneavoastră?”, domnul Jean Constantinescu a răspuns :

Pentru mine era, cum spun americanii, un “new challenge”, o provocare. Eram într-un domeniu de care mă ocupasem mulți, ani de zile, mai ales de pe poziția DEN-ului, fiind familiarizat cu orientarea și funcțiunile pentru o astfel de companie. Cred că am făcut unul dintre cele mai moderne modele de societate cu profilul Transelectrica la aceea vreme, și poate și astăzi este corectă această afirmație. M-au inspirat modelele țărilor europene nordice, analizând însă ce se întâmplă cam peste tot. Am gândit o Transelectrica cu o conducere “plată”, cum îmi plăcea mie să spun. Adică, cu niveluri ierarhice foarte puține și cu responsabilități foarte clare.

Așadar, management operațional, de gestionare a activelor, comercial-marketing, financiar, juridic, de resurse umane, deci foarte simplu. I-a descumpănit pe marea majoritate care se vedeau pe șase niveluri ierarhice și toți pe o crenguță. I-am descumpănit pe toți, dar din ce s-a trăit atunci mult a rămas. S-a dovedit un model bun, rezistent în timp, robust. Așa sunt organizate astăzi cele mai bune companii similare din Europa.

Dupa ce a trecut construcția instituțională, m-am aruncat deliberat și foarte decis în vâltoarea investițională. Pentru că o astfel de companie este, prin definiție, o companie de infrastructură. Dacă este de infrastructură trebuie să știi că de tine, de infrastructura ta, depinde întreg sistemul, adică soliditatea sistemului, atractivitatea investițiilor în alte zone. Cred că am făcut ceva care nu prea s-a întâmplat în sistemul energetic și anume, în foarte puțin timp am lansat zeci de proiecte de modernizare

dar nu modernizare gen cârpeala, “bune pentru orient”, bune pentru România, ci după cele mai bune tehnologii. Au fost câteva criterii foarte clare. În primul rând tehnologiile trebuie să fie, pe cât posibil de ultimă oră. În al doilea rând, proiectele să fie atribuite cu responsabilități foarte clare, atât în interiorul companiei cât, mai ales, din partea constructorului, antreprenorului, așadar, la cheie. Constatasem că precedentele proiecte, acelea câteva care fuseseră în RENEL, întârziaseră cu doi, cu trei, cu patru, cu cinci ani și în loc de cocor ieșise gaiță sau era cu totul altceva decât se așteptase lumea. Era foarte important pentru Transelectrica, pentru mine personal chiar, să pot arăta că și în România, ceva care ai definit la început se și întâmplă, la un anumit moment.

Vă rog să-mi spuneți, în sistemul RENEL-ului sau chiar în MEE, câte se puneau la timp, așa cum erau programate, și câte se realizau așa cum fuseseră concepute? Pentru prima dată Transelectrica a demonstrat că se poate și așa, și în România! Cred că a fost pentru prima dată, cel puțin în istoria post-decembristă, dar nu numai a sistemului energetic din România când termenele s-au respectat, deși au fost foarte multe proiecte în paralel. Ce a ieșit a fost exact ca în specificația tehnică, care a fost preluată în contract la început. În felul acesta s-a realizat o economie foarte mare de fonduri și s-a dat încrederea că se poate. A existat, adevărat, și o anumită preocupare, îngrijorare chiar, a colegilor că să nu mai spun de alții dacă nu cumva toate aceste proiecte, atacate simultan, vor duce la un moment dat la haos, la imposibilitatea de alimentare cu

energie a acestei țări? Nu a fost așa. În Transelectrica una din opțiunile mele a fost organizarea pe proiecte a activităților. De la responsabilități și bugete, până la salarizări pe proiecte. Mă bucur foarte mult când se mai pune ceva în funcțiune, așa cum a fost gândit.

Una din marile mele dorințe a fost să finalizăm acel proces greoi, de integrare a Transelectrica în structurile UCTE. Și după cum știți, în anul 2003 Transelectrica a devenit membru cu drepturi depline în condiții foarte dificile, în condițiile unui an secetos, în care am dansat pe sârma ca să ținem sistemul în parametri. Cu toate acestea eram monitorizați la sânge. Și am corespuns. Am avut totodată discuții cu președintele ETSO, dl. Andre Merlin, foarte utile, cred eu, pentru primirea Transelectrica în ETSO.

Am avut o grijă deosebită de a îmbunătăți relațiile cu vecinii. Nu trecea lună să nu fiu ori la bulgari, ori la unguri, ori la sârbi. După cum știți, linia electrică din Dobrogea ne-a fost dată, în baza bunelor relații, cadou de către bulgari, iar cu ungurii am trecut rapid, fără prea multe încurcături birocratice, fără multe probleme, la construcția celei de a doua linie de interconexiune, LEA 400 kV Arad-Sandorfalva. Am restabilit o situație care fusesse destul de tensionată cu Serbia. Și am stabilit legăturile în fibră optică între centrele de conducere prin dispecer. Relațiile cu vecinii au fost prioritatea zero, așa putea spune, în relațiile internaționale.

IV. Transelectrica deschizător de drumuri

**Capitol redactat
de Elena Ratcu,
în colaborare cu
Roxana Marciu, Dan
Preotescu,
Dana Pețrescu,
Răzvan Purdilă,
Mircea Anton, Simona
Louise Voronca,
Gheorghe Indre**

Esența reformei industriei energiei electrice din România, finalizată în anul 2000, a constat în separarea activităților de bază (producerea, distribuția, transportul și comercializarea energiei electrice) și reorganizarea acestora pe principii comerciale, obiectivul major fiind promovarea piețelor liberalizate de energie electrică.

Transelectrica și-a organizat încă de la început activitatea pe principii manageriale moderne: concentrarea asupra activităților de bază (transportul energiei electrice, conducerea prin dispecer, planificarea și dezvoltarea rețelei electrice de transport), externalizarea activităților suport, organizarea și desfășurarea activităților interne pe bază de programe, proiecte și centre de cost, utilizarea de metode de conducere prin bugete, introducerea unui control managerial bazat pe procedurarea tuturor activităților. Acest lucru a permis eficientizarea activităților interne, planificarea acestora pe termen mediu și lung pe baza Planului de Afaceri și obținerea de rezultate concrete.

Este de remarcat faptul că, deși sectorul energiei electrice s-a fragmentat din punct de vedere comercial, ceea ce a permis descoperirea și aplicarea de prețuri și tarife pentru toate activitățile de bază, din punct de vedere tehnic sectorul funcționează ca un sistem unic, condus de Transelectrica. Chiar dacă uneori s-au produs și situații dificile de balanță energetică, trebuie subliniat că de la înființarea Companiei și până în prezent nu s-a înregistrat nici un incident major în Sistemul Electroenergetic Național. Prin tot ce a realizat Compania în cei 10 ani de activitate, se poate afirma fără dubii că Transelectrica a fost un adevărat deschizător de drumuri, realizând activități de pionierat în sectorul electroenergetic.

TRANSELECTRICA – PRIMA COMPANIE CU ACTIVITĂȚI REGLEMENTATE

Transelectrica își desfășoară activitatea pe baza Legii Energiei electrice și a reglementărilor emise de ANRE (Licențe, Autorizații de înființare, Coduri și prescripții energetice).

Transelectrica este prima companie comercială prestatoare de servicii publice pentru asigurarea transportului energiei electrice și conducere operativă prin

dispecer a funcționării SEN și prima companie din sectorul electroenergetic de tip monopol, care desfășoară activități reglementate, desfășurate pe bază de tarife reglementate.

Tarifele reglementate aplicate de Companie sunt destinate acoperirii costurilor de exploatare, realizării activităților de mentenanță și dezvoltare a rețelei electrice de transport și a facilităților de teleconducere a întregului Sistem Electroenergetic Național.

Tarifele aplicate de Transelectrica pentru serviciile de transport, de sistem și de administrare a pieței de electricitate se stabilesc de către ANRE, conform unei metodologii de limitare a veniturilor, care folosește Baza de active reglementate

TRANSELECTRICA - PRIMA COMPANIE DIN SECTOR CARE FUNȚIONEAZĂ ÎN BAZA UNUI PLAN DE AFACERI

Transelectrica este prima companie din cadrul Sectorului Electroenergetic Național care a avut, ca document strategic de orientare a operațiunilor sale, un Plan de Afaceri realizat încă din anul 2001 de consorțiul Fichtner/Mazars, cu finanțare din fonduri Phare.

Planul de Afaceri elaborat de Transelectrica în anul 2001 a avut ca scop recuperarea lipsei de investiții la acea dată în rețeaua electrică de transport, precum și crearea și dezvoltarea unei noi infrastructuri de transport, condiție sine-qua-non pentru funcționarea piețelor concurențiale de energie electrică și pentru conducerea Sistemului Electroenergetic Național. Planul de Afaceri al Transelectrica, actualizat la fiecare 2 ani, definește proiectele de investiții cele mai importante pe care Compania le are în vedere pentru o perioadă de 10 ani, detaliază previziunile financiare în contextul realizării lucrărilor propuse în Planul de perspectivă al Companiei, stabilește prioritățile de investiții pentru rețeaua de transport și evaluează costurile de investiții. În baza acestui Plan de Afaceri, compania a inițiat, chiar de la începutul operării sale pe piața de energie electrică din România, discuțiile pentru obținerea creditelor necesare finanțării proiectelor pe care le avea în vedere:

- Dezvoltarea sistemelor de măsurare a energiei în conformitate cu nevoile pieței liberalizate de electricitate;
- Dezvoltarea infrastructurii de telecomunicații și introducerea

sistemelor EMS/SCADA, bazate pe tehnologia digitală;

- Dezvoltarea platformelor digitale pentru funcționarea pieței pentru ziua următoare și a pieței de echilibrare.
- Din punct de vedere economic și financiar, obiectivele Transelectrica, cu accent pe creșterea eficienței economice, au avut ca suport aplicarea unui pachet de măsuri economico-financiare care cuprindea printre altele:
- implementarea metodei de conducere prin bugete de venituri și cheltuieli;
 - funcționarea structurilor organizatorice ale companiei în regim de centre de cost (analiza, identificarea și crearea centrelor de cost pentru eficientizarea activităților suport pe baze contractuale: mentenanță, telecomunicații, metering);
 - introducerea unui sistem de control managerial, prin procedurarea activităților de exploatare, (investiții, mentenanță, economico-financiare).

TRANSELECTRICA - PRIMA COMPANIE DIN SECTOR CARE A PROMOVAT PROIECTE DE INVESTIȚII PE BAZĂ DE CONTRACTE „LA CHEIE”

Programul extensiv de modernizare și dezvoltare a sistemului de conducere a SEN, simultan cu crearea infrastructurii necesare funcționării pieței de electricitate și de modernizare a stațiilor vitale ale rețelei de transport, a reprezentat o cerință de bază încă de la începuturile ființării Transelectrica.

La începutul anului 2001, Transelectrica a lansat un amplu și ambițios „Program de reabilitare și modernizare a infrastructurii sistemului de transport și conducere a SEN și a pieței de energie electrică” pentru creșterea siguranței în funcționare a sistemului național de transport și pentru dezvoltarea pieței concurențiale de electricitate.

Programul promovat de Transelectrica, pe bază de contracte „la cheie”, a fost riguros fundamentat tehnic și economic, în conformitate cu Planul de Afaceri și Planul de perspectivă a RET. Prin programele speciale de dezvoltare și modernizare cuprinse în Planul Afaceri, Transelectrica a promovat în mod consecvent măsuri și sarcini care se regăsesc în legislația primară în domeniul energiei electrice și termice și în licențele acordate de ANRE pentru activitățile de Operator de Transport și de Sistem.

Proiectul de Reabilitare și modernizare a sistemului de transport-dispecer, aprobat prin HG Nr. 1149/2000 este unul din principalele proiecte inițiate de Transelectrica și s-a derulat pe trei direcții:

- reabilitarea sistemului de transport, prin înlocuirea izolatoarelor și a conductoarelor de protecție pe liniile electrice aeriene de 220 și 400 kV;
- modernizarea sistemului de telecomunicații;
- dezvoltarea infrastructurii necesare pieței de energie electrică prin implementarea unui sistem modern de contorizare, a unui sistem EMS/SCADA și a unui sistem GIS/MIS.

În cei 10 ani de existență, eforturile investiționale ale Companiei s-au concentrat pe următoarele ținte:

- Modernizarea sistemelor de comandă-control-protecție ale SEN și construirea infrastructurii pieței angro de electricitate, inclusiv sistemul de măsurare și de telecomunicații, obiectiv prioritar pentru Companie;
- Modernizarea stațiilor rețelei de transport cu tehnologie nouă, de ultimă generație, care să permită mentenanță redusă și integrarea în sistemul de telecomandă, cu accent prioritar pe stațiile de interconexiune internațională;
- Dezvoltarea capacităților de interconexiune transfrontaliere cu sistemul electroenergetic vest european, prin construirea noilor linii de interconexiune de 400 kV cu sistemele electroenergetice din vecinătate (Ungaria, Bulgaria, Republica Moldova, Serbia, Turcia).

De la înființarea Companiei, în anul 2000 și până în prezent au fost finalizate 25 stații electrice (lucrări de reabilitare și modernizare), o linie electrică de interconexiune internațională de 400 kV între România și Ungaria (Arad -

Nadab – (Oradea) – Beckescsaba), o linie electrică internă de 400 kV (Gutinaș-Bacău Sud-Roman Nord-Suceava), 7 stații de 220/110 kV cuprinse în proiectul pentru modernizarea sistemului de comandă-control-protecții pentru 11 stații electrice și un mare număr de echipamente din cadrul proiectului de investiții pentru reabilitarea și modernizarea sistemului de transport –dispecer (EMS-SCADA, fibra optică, componente de metering). Transformarea rețelei de transport dintr-o rețea tradițională într-o rețea inteligentă orientată spre piață a marcat astfel prima etapă importantă în cadrul priorităților strategiei pe termen lung.

Dezvoltarea infrastructurii sistemului de transport și conducere a SEN și a pieței de energie electrică asigură o bază tehnică solidă și are ca rezultat funcționarea Sistemului Electroenergetic Național interconectat cu sistemul energetic vest european și, implicit, creșterea credibilității României pe plan regional.

Surse de finanțare

Pentru implementarea programului de reabilitare și modernizare a infrastructurii sale de transport, în anii 2001-2002, ca societate nou înființată, Transelectrica a fost obligată să apeleze la instituțiile financiare care solicitau garanție de stat.

Primul credit, în valoare de 30 de milioane USD a fost obținut de la BERD pentru modernizarea stațiilor electrice de transformare și de interconectare. Pe baza acestei finanțări au fost modernizate trei stații importante de 400/220 kV (Porțile de Fier, Tântăreni și Urechești),

puse în funcțiune de Transelectrica în anul 2002. La scurt timp de la finalizarea acestui contract a fost lansat un proiect mai mare, de 230 milioane USD, de la BERD și PHARE pentru modernizarea infrastructurii rețelei de transport. În baza performanțelor financiare și operaționale proprii, Transelectrica a obținut gradual îmbunătățirea credibilității sale pe plan intern și internațional, ceea ce i-a permis atragerea în continuare de finanțare fără garanții de stat și chiar fără nici un fel de garanții de la importante instituții financiare: BERD, BEI, KfW-Germania, NIB, JBIC și fonduri PHARE. Trebuie subliniat faptul că Transelectrica este prima și singura societate din sectorul electroenergetic care a reușit să pornească proiecte de investiții (re tehnologizarea stațiilor de 400/110 kV Constanța Nord și Oradea Sud) pe bază de credite fără garanție guvernamentală.

MENTENANȚA REȚELEI DE TRANSPORT - VIZIUNE ȘI STRATEGIE DE PIONIERAT

La începutul anilor 2000, în conformitate cu principiile evidențiate în documentele emise de ANRE cu privire la activitatea de mentenanță, s-a cristalizat Strategia de mentenanță a activelor complexe ale Companiei, care s-a aplicat cu succes și se aplică în continuare, cu actualizările și perfecționările necesare noii conjuncturi din sectorul de transport al energiei electrice, dovedindu-și eficiența prin rezultatele mentenanței minore și mai ales ale unor proiecte majore de mentenanță.

Strategia privește realizarea mentenanței fundamentate pe o combinație a metodelor specifice, în principal

Mentenanța Bazată pe Starea tehnică a instalațiilor (MBS), respectiv cea bazată pe fiabilitate (MBF), adaptate cerințelor de siguranță a RET. Această strategie aplicată stațiilor și liniilor electrice aeriene (LEA) a impus conturarea unor metode novatoare de implementare, într-o formulă tehnică unitară, eficiență financiară și cu impact favorabil asupra siguranței sistemului.

Rezultatele s-au conturat treptat, prin proiectele de mentenanță majoră cu componentă de modernizare aferente în special stațiilor electrice cuprinse în Planul de perspectivă și cel de afaceri al Companiei, demarate în 2002-2003 și finalizate începând din anul 2005

Pentru prima dată, începând din anul 2002, s-a aplicat principiul 1 Stație = 1 Proiect = 1 Contract și s-a inițiat realizarea lucrărilor de reabilitare prin intermediul proiectelor „la cheie”, pionierat în abordarea mentenanței majore a stațiilor electrice, cu toate efectele benefice induse: soluții tehnice unitare, transparență și coeziunea utilizării fondurilor, reducerea duratelor de retragere din exploatare, formarea unor tineri manageri de proiect - responsabilizarea și instruirea lor, urmărirea proiectelor și emiterea rapoartelor de stadiu utilizând software specializat.

Cu experiența dobândită de aceste proiecte, în prezent asistăm la readaptarea modalității de abordare a mentenanței majore – achiziția centralizată de echipamente/piese

de schimb împreună cu serviciile aferente, implicarea executantului lucrărilor de montaj în gestionarea acestora etc., cu efecte favorabile asupra costurilor de mentenanță.

Provocările aduse în această abordare a mentenanței țin seama în special de: corelarea cu proiectele anterioare sau în derulare, utilizarea unor tehnologii avansate de mentenanță, continuitatea funcționării stației în siguranță pe durata lucrărilor, armonizarea cu soluțiile de echipament deja existente în stații (în special pe parte de control-protecții).

La aceste principii s-au aliniat și proiectele de mentenanță majoră aferente LEA și unităților de transformare, cu contribuții importante în creșterea gradului de siguranță al rețelei electrice de transport.

Sunt cunoscute deja proiectele de reabilitare ale stațiilor electrice ce au pus în practică această nouă abordare: Pitești Sud, Baia Mare 3, Cluj Florești, Stupărei, Târgoviște, Vetiș, Sălaj, Cluj Est, Gheorgheni. În curs de realizare sunt proiectele aferente stațiilor: Turnu Măgurele, FAI, Pestiș, Aref, Râureni, Hășdat. La acestea proiecte se adaugă și importante lucrări de mentenanță a liniilor electrice aeriene și a unităților de transformare.

Experiența proiectelor de succes confirmă atât coerența și corectitudinea Strategiei de mentenanță, cât și a modului de implementare.

5. TRANSELECTRICA ELABOREAZĂ PLANUL DE PERSPECTIVA PE 10 ANI

În baza atribuțiilor și competențelor stabilite de Legea Energiei Electrice, în forma ei inițială din 2003 și a celei aprobate în 2007, de Codul Tehnic al RET și Licența pentru transportul de energie electrică, Transelectrica, în calitate sa de TSO, are obligația de a realiza activitatea de planificare privind dezvoltarea RET pe un orizont de 10 ani, ținând seama de stadiul actual și evoluția viitoare a consumului și a surselor de energie, inclusiv importurile și exporturile de energie.

Activitatea de planificare a dezvoltării RET se desfășoară în concordanță cu strategia și politica energetică națională. Planul de perspectivă pentru dezvoltarea rețelei electrice de transport se elaborează în principal pe bază de studii de sistem și studii de prognoză privind evoluția producerii și consumului de energie electrică la nivel național și evoluția tranzacțiilor cu energie electrică pe piața regională considerată ca parte integrantă a pieței interne de electricitate a Uniunii Europene.

Dezvoltarea RET trebuie corelată cu evoluția ansamblului SEN, care trebuie să asigure acoperirea consumului de energie electrică în condiții de siguranță și de eficiență economică și energetică. În acest scop, Transelectrica elaborează la fiecare 2 ani un plan de perspectivă pentru următorii 10 ani succesivi, care devine document cu caracter public după avizarea de către autoritatea competentă și aprobarea de către ministerul de resort. Primul Plan de perspectivă al Rețelei Electrice de Transport a fost realizat pentru perioada 2002-2012.

Planul de perspectivă a dezvoltării RET este un document public și poate fi consultat de toți cei interesați pe web site-ul Transelectrica.

TRANSELECTRICA – PRIMA COMPANIE ROMÂNESCĂ INTEGRATĂ ÎN STRUCTURI EUROPENE

Programul de aderare a sistemului electroenergetic românesc la rețeaua interconectată vest-europeană UCTE.

Începând din anul 2001 Transelectrica a inițiat un program complex și riguros, care a necesitat importante eforturi financiare, în vederea pregătirii instalațiilor energetice și de conducere – control pentru întărirea și modernizarea sistemului de transport-dispecer și a sistemelor de reglaj și automatizare a grupurilor energetice din centralele de producție, în scopul integrării SEN în sistemul vest-european UCTE, conform normelor și procedurilor speciale ale acestei organizații.

Trecerea cu succes a probelor de interconectare de iarnă și de vară, precum și a probei de funcționare interconectată cu durata de un an, în zona a doua sincronă, au demonstrat că sistemul românesc îndeplinește condițiile pentru funcționarea sincronă permanentă cu sistemul UCTE și că este condus la standarde europene. Ca urmare, la 8 mai 2003 la Madrid, Adunarea Generală a UCTE a decis să atribuie Transelectrica calitatea de membru cu drepturi depline UCTE și permisiunea de funcționare sincronă permanentă cu sistemul UCTE.

Interconectarea SEN cu sistemul UCTE a reprezentat o acțiune prioritară în cadrul Strategiei Guvernului de aderare la Uniunea Europeană și a Strategiei Naționale de Dezvoltare Energetică a României pe termen mediu 2001-2004. [Procesul de interconectare, realizat de către Transelectrica – prima companie](#)

românească integrată într-o structură economică europeană, a contribuit la încheierea capitolului 14 - Energie privind aderarea României la Uniunea Europeană.

Sincronizarea, în data de 10 octombrie, 2004 a sistemului electroenergetic sud-est european cu sistemul vest european, prin conectarea în sincronism a liniei electrice de 400 kV Sandorfalva (Ungaria) – Arad (Romania) în stația de 400 kV Arad, a determinat funcționarea la standarde înalte de eficiență și de calitate a energiei, colaborarea și înțelegerea cu partenerii de interconexiune și a avut un impact major la nivel european asupra sectorului energiei electrice prin integrarea fizică a piețelor de electricitate din Sud-Estul Europei în piața internă de electricitate unică a Uniunii Europene.

Participarea la piața europeană extinsă de energie electrică va permite producătorilor de energie electrică valorificarea excesului de capacitate prin exporturi, iar furnizorilor interni utilizarea oportunităților de a achiziționa energie la prețuri avantajoase. Prin poziția sa geografică, Transelectrica constituie o veritabilă "placă turnantă" pentru fluxurile de energie electrică atât pe axa nord – sud cât și est – vest.

TRANSELECTRICA – PRIMA COMPANIE DE STAT DIN SECTOR, PE PIAȚA DE CAPITAL

Transelectrica este prima companie de stat, din sectorul electroenergetic care a început și a dus la bun sfârșit oferta publică primară inițială. Dacă în anul 2005 activitatea de pregătire s-a concentrat pe rezolvarea unor probleme de natură juridică (due diligence), în anul 2006 s-au realizat toate activitățile specifice pentru listarea Companiei la Bursa de Valori București. Astfel, prospectul preliminar a fost aprobat de către CNVM la 23 martie 2006 după care a urmat turneul de prezentare (road-show-ul) și colectarea informațiilor necesare fundamentării prețului de subscriere (book- building). La 1 iulie 2006 CNVM a aprobat prospectul final de emisiune prin decizia 1273, iar perioada de derulare a ofertei s-a desfășurat în perioada 14 – 28 iunie 2006. Oferta Transelectrica a avut un succes deosebit, materializat între altele prin nivelul record, la acea dată, de suprasubscriere : 839% la tranșa mare, 357 % la tranșa mică și 646 % pe total.

Procesul de subscriere, derulat prin rețeaua Alpha Bank, BRD-Groupe Societe Generale și Raiffeissen, s-a închis cu vânzarea a 7.329.787 acțiuni, corespunzător unei majorări de capital de 10%, cu valoarea nominală de 10 RON/acțiune, la un preț de vânzare de 16.80 RON/acțiune (4.75 Euro/acțiune). Subscrierea a fost un succes major nu numai pentru Transelectrica, dar și pentru BVB și, element important, a dovedit interesul mare al investitorilor români pentru Transelectrica și piața de capital din România. Ca urmare a încheierii cu succes a ofertei publice, din 29 august 2006 a început tranzacționarea acțiunilor Transelectrica pe bursă, acestea marcând

o apreciere puternică față de prețul de subscriere încă din prima zi. Efectul ofertei publice primare s-a materializat în cca. 33 milioane de Euro, fonduri pentru susținerea procesului investițional în RET.

În procesul de listare, Transelectrica fiind deschizător de drum a trebuit să se confrunte și să găsească împreună cu Ministerul Economiei și Comerțului, OPSP și intermediarii financiari soluții la numeroase aspecte practice ale procesului. Astfel încât, prin munca depusă, Transelectrica a facilitat și listările ulterioare. Ne-am bucurat să putem împărtăși toată experiența noastră și companiei surori din MEC, Transgaz, care la rândul ei un an mai târziu a putut derula cu maxim succes un proces de listare similar.

În prezent acționariatul Transelectrica este reprezentat astfel:

- Statul prin Ministerul Economiei și Comerțului și Mediului de Afaceri deține 73,7% din capitalul Transelectrica
- Fondul Proprietatea deține 13,5% din capitalul social,
- Alți acționari (5%) dețin 12,8 % din capitalul listat pe Bursa de Valori București.

Acțiunile Transelectrica sunt listate la Bursa de Valori București din 29 august 2006.

TRANSELECTRICA DEZVOLTĂ PIAȚA DE ECHILIBRARE DIN ROMÂNIA

Piața de energie electrică, un concept economic având un conținut complex care exprimă totalitatea tranzacțiilor de vânzare – cumpărare perfectate într-un spațiu geografic determinat, are ca principală funcție corelarea producției cu consumul prin concretizarea contractelor de vânzare – cumpărare ale participanților.

În România, istoria pieței de energie electrică începe în ultima parte a anului 2000, odată cu înființarea, ca entități separate, a Operatorului de Transport și Sistem - Transelectrica și a Operatorului Pieței de Electricitate - OPCOM. Între anii 2000 – 2005, OPCOM alcătuia ordinea de merit, pe baza căreia Dispecerul Energetic Național emitea ordine de dispecer. Această ordine de merit nu ținea însă cont de criteriile tehnice ale grupurilor dispecerizabile, ceea ce ducea adesea la o operare defectuoasă a acestora. În plus, producătorii nu erau plătiți la prețul de ofertă, ci la prețul marginal.

În anul 2005, ca urmare a deciziei asumate de România de a dezvolta și liberaliza piața energiei electrice, a fost implementarea Pieței de Echilibrare. Decizia a fost cu atât mai importantă cu cât aceasta reprezenta o condiție esențială pentru aderarea la Uniunea Europeană. Astfel, Transelectrica a depus eforturi deosebite pentru demararea fazei I a Pieței de Echilibrare. Implementarea a constat în achiziționarea unei platforme separate pentru operarea Pieței de Echilibrare, compusă din

patru module distincte:

- Modulul pentru administrarea schimburilor interne și internaționale de energie și a programelor de funcționare ale unităților dispecerizabile;
- Modulul pentru administrarea ofertelor zilnice ale producătorilor de energie electrică;
- Modulul pentru generarea ordinei de merit pe tipuri de energie;
- Modulul pentru realizarea rapoartelor necesare monitorizării Pieței de Echilibrare, publicarea datelor relevante privind funcționarea Pieței de Echilibrare și generarea datelor.

Odată cu acumularea experienței în operarea Pieței de Echilibrare s-a evidențiat necesitatea folosirii unor noi funcții care nu fuseseră implementate inițial. Una din aceste funcții a fost „Emergency Shut Down/ Oprirea de Urgență” a unităților termo. Soluția a fost în întregime dezvoltată și concepută de către personalul Serviciului Piața de Echilibrare, iar apoi a fost înaintată sub formă de procedura operațională către ANRE în domeniul Energiei. O altă problemă cu care Serviciul Piața de Echilibrare s-a confruntat a fost algoritmul de calcul pentru decontarea congestiilor. Ca și în cazul opririlor de urgență a unităților termo, personalul Serviciului Piața de Echilibrare a conceput, implementat și procedurat algoritmul de decontare a congestiilor

Evoluția pe plan internațional a piețelor de energie și cerințele tot mai complexe ale ANRE au impus depunerea unor eforturi considerabile

pentru dezvoltarea unor aplicații adiacente de către personalul OPE. Una din cele mai importante cerințe a fost mărirea transparenței funcționării Pieței de Echilibrare, la care Transelectrica s-a aliniat începând cu luna mai 2008. Aceasta s-a realizat prin publicarea pe site-ul ETSO Vista, conform cerințelor UCTE a următoarelor date tehnice:

- consumul planificat și realizat pe liniile de interconexiune;
- capacitățile alocate lunar pe liniile de interconexiune;
- capacitatea de transfer pe liniile de interconexiune disponibilă zilnic;
- valoarea măsurată orar pe liniile de interconexiune.

S-au făcut eforturi pentru îmbunătățirea funcționării platformei informatice existente a OPE și a procedurilor operaționale specifice, scopul acestor eforturi fiind funcționarea Pieței de Echilibrare în strictă concordanță cu regulile Codului Comercial și ale reglementărilor ulterioare. Serviciul Piața de Echilibrare a asigurat mentenanța sistemelor automate de schimburi de date cu Operatorii de Transport și de Sistem vecini, Coordonatorii de Bloc de Reglaj și Centrul de Coordonare, îndeplinind principalele obiective ale Policy 2 – Scheduling and Accounting din Operation Handbook. În acest context, modificarea structurii UCTE privind configurarea la nivel de Bloc de Reglaj și Arie de Reglaj a MAVIR, începând cu 1 iulie 2008 a fost preluată on-line de către aplicația de programare a schimburilor internaționale dezvoltată în cadrul Serviciului Piața de Echilibrare.

Modificarea privind convenirea valorilor măsurate pe linia de interconexiune de 400 kV Porțile de Fier – Djerdap, ca și apariția unei noi linii de interconexiune de 400 kV Nadab – Bekescsaba a fost integrată facil în aplicația de convenire a schimburilor fizice de energie electrică pe liniile de interconexiune, aplicație care a fost de asemenea dezvoltată în cadrul Serviciului Piața de Echilibrare.

Compensarea schimburilor neplanificate se realizează zilnic, săptămânal și lunar în colaborare cu vecinii și cu Centrul de Decontare și Coordonare Nord UCTE Brauweiler. Începând cu data de 10 iulie 2008, ca urmare a solicitărilor ANRE, energia necesară pentru compensarea schimburilor neplanificate a fost tranzacționată prin ofertare pe Piața pentru Ziua Următoare.

În paralel, membrii Serviciului Pieții de Echilibrare au participat în mod activ în grupe de lucru ale UCTE, fapt care a asigurat alinierea Pieței de Echilibrare din România la cele mai noi cerințe. Numeroasele cerințe și schimbări ce au survenit din momentul implementării fazei întâi și până în prezent au impus evoluția către faza a doua. Astfel, în urma studiului de fezabilitate privind necesitatea trecerii la Faza a II-a a Platformei Pieței de Echilibrare, pe baza Caietului de Sarcini întocmit de către RTE Franța s-a organizat în luna septembrie a anului 2008 licitația pentru implementarea acestuia. UNICORN Cehia a fost desemnat la data de 10 octombrie 2008 câștigătorul care a implementat o platformă performantă, ce dispune de o bază de date comună, pentru îmbunătățirea circulației datelor între departamentele Transelectrica.

Pe parcursul anului 2009 a fost dezvoltată nouă platformă ce dispune de un motor de raportare și unul pentru crearea Ordinilor de Merit. Platforma pune la dispoziția fiecărui Participant la Piața de Echilibrare, prin intermediul unei interfețe sigure și ușor accesibile, toate instrumentele necesare programării și analizei activității desfășurate.

În prezent, modulul pentru alocarea de capacitate pe liniile de conexiune a fost testat și este folosit cu succes. Prin intermediul lui se organizează licitațiile pe termen lung, precum și licitația zilnică pe granița cu Bulgaria. Transelectrica va face parte din primii Operatori de Transport și de Sistem care va organiza licitații de capacitate săptămânale și intrazilnice. Modulul respectiv al noii platforme a fost deja testat cu succes, iar utilizarea lui se face din data 15 august 2010.

TRANSELECTRICA - ACTIVITATE DE PIONIERAT: RATING / RISC / ASIGURĂRI

Transelectrica se situează printre primele companii din România care, începând cu anul 2002, este cotate de principalele agenții internaționale de rating, Moody's Investor Service și Standard & Poors (până în anul 2009), în baza performanțelor financiare și operaționale proprii, obținând consecvent, cel mai apropiat nivel - la data evaluării - de cel suveran.

Ratingul obținut a condus la îmbunătățirea poziției Transelectrica în negocierile cu instituțiile finanțatoare și a permis obținerea unor condiții de finanțare mai avantajoase și împrumuturi fără garanție guvernamentală sau bancară pentru proiectele de investiții.

De asemenea, Transelectrica gestionează riscurile în cadrul unui sistem integrat de management al riscului, în îndeplinirea cerințelor legale ale reglementatorului

și a altor cerințe legate de piața de capital, agenții de rating, auditori, de a avea capacități de control al riscului adecvate pentru profilul de risc al Companiei, privind identificarea, cuantificarea, prioritizarea, tratarea, raportarea și monitorizarea riscurilor. Cerințele strategice, privind siguranța și continuitatea în operare, determină Compania să abordeze managementul riscului într-un mod proactiv, pentru identificarea și tratarea pierderilor potențiale înainte ca evenimentele generatoare să aibă loc, cu pregătirea în avans a soluțiilor tehnice, operaționale și financiare specifice pentru a contracara aceste eventuale pierderi.

Prin planificarea continuității activității se integrează procesele, procedurile și capabilitățile necesare Transelectrica pentru a răspunde la o întrerupere, incident major sau dezastru, într-un mod în care funcțiile critice ale activității să fie menținute cel puțin la nivel minimal, până la restaurarea completă, după incident.

Dezvoltarea soluțiilor de tratare a riscurilor pentru îmbunătățirea profilului de risc se face atât prin diminuarea riscurilor, cât și prin transferul unor riscuri asigurabile, în cadrul unui program unitar de asigurări, pentru protejarea valorilor Companiei împotriva pierderilor catastrofice, cu impact sever. La inițiativa Transelectrica, începând cu anul 2008 este recunoscută, în Codul Ocupațiilor din România, funcția de manager al sistemului de management al riscului.

În anul 2010 s-a constituit în cadrul Organismului Național de Standardizare din România - ASRO (Asociația de Standardizare din România), Comitetul Tehnic Managementul Riscului, la propunerea Transelectrica, ce deține și funcția de Președinte al acestui comitet și s-au adoptat primele standarde românești în domeniu: SR ISO 31000:2010, Managementul riscului. Principii și linii directoare și SR GHID ISO 73:2010, Managementul riscului. Vocabular.

SISTEMUL DE MANAGEMENT AL CALITĂȚII ÎN TRANSELECTRICA ȘI CERTIFICAREA ACESTUIA

Politica generală a Companiei privind creșterea credibilității în relațiile cu partenerii interni și externi, integrarea sistemului electroenergetic românesc în sistemul energetic vest european și optimizarea activităților în condițiile restrukturării sectorului s-au bazat pe implementarea unui sistem integrat de management al calitatii și mediului, în concordanță cu cerințele standardelor internaționale: SR EN ISO 9001:2001 (ISO 9001:2000), SR EN ISO 14001:2005 (ISO

14001:2004) și OHSAS 18001:2008 (OHSAS 18001:2008).

Transelectrica este prima companie de servicii publice premiată la nivel național pentru performanța sistemului de management al calității și dezvoltarea sistemului integrat de calitate, mediu, sănătate și securitate în muncă. Astfel, în baza performanțelor sale manageriale, prezentate și în manualul de candidatură, Transelectrica a fost recompensată în anul 2007 cu Trofeul J.M. JURAN, în cadrul Competiției „Premiul Român pentru calitate – J.M. Juran”, organizată de Fundația „Premiul Român pentru calitate – J.M. Juran”.

INFRASTRUCTURA CRITICĂ

Infrastructura energetică, componentă esențială pentru dezvoltarea economică, securitatea națională și pentru calitatea vieții, reprezintă sistemele sau obiectivele fizice sau virtuale care sunt vitale pentru un stat, astfel încât indisponibilitatea sau distrugerea lor ar avea un impact covârșitor asupra securității naționale, economiei, sănătății și siguranței publice.

În viziunea Transelectrica, infrastructura energetică dintr-o țară este esențială

pentru prosperitatea economică, securitatea națională și calitatea vieții. Asigurarea funcționării acestei infrastructuri reprezintă astfel măsura în care societatea dorește să-și asigure realizările și să-și clădească viitorul.

Rețeaua electrică de transport și, mai ales, infrastructura de conducere a sistemului electroenergetic național ocupă un loc important în cadrul infrastructurilor critice. În calitatea sa de Operator de Sistem și de Transport, Transelectrica gestionează conducerea tehnică unitară a sistemului, managementul interconexiunilor cu țările vecine și tranzitul de energie electrică. Criticitatea acestor funcții nu rezidă doar din pagubele de natură economică datorate unor întreruperi ale alimentării cu energie electrică dar și din faptul că funcțiile operatorilor de transport și de sistem sunt nesubstituibile, orice disfuncționalitate afectând în mod covârșitor toate activitățile economice și sociale.

În țara noastră monitorizarea infrastructurilor critice stabilite de autoritățile administrației publice centrale a fost stipulată prin HG 2.288/2004 pentru aprobarea repartizării principalelor funcții de sprijin pe care le asigură ministerele, celelalte organe centrale și organizațiile neguvernamentale privind prevenirea și gestionarea situațiilor de urgență.

Strategia unitară a Companiei în domeniul securității instalațiilor garantează eficiența întregului sistem și adaptarea lui continuă la necesitățile impuse de satisfacerea cerințelor clienților și a îmbunătățirii serviciilor furnizate.

V. Transelectrica azi

Capitol redactat de: Elena Ratcu,
Marian Cernat, Maria Ionescu,
Cristiana Barbulescu, Florentina Răducanu,
Alexandru Novac, Roxana Marciu
Veronica Crișu, Mihaela Măciuceanu

La 10 ani de la înființarea sa, Transelectrica este un brand puternic pe piața de electricitate din România și un partener de încredere pentru colaboratorii, partenerii din țară și din străinătate pentru investitorii și acționarii săi. Compania realizează astăzi servicii de calitate, adaptate clienților săi reprezentați de participanții la piața de electricitate care utilizează sistemul de transport al energiei electrice (producătorii și consumatorii de energie electrică).

Transelectrica în cifre și date

	2009		2008	
	mii lei	mii euro	mii lei	mii euro *)
Venituri din exploatare	2,551,649	603,484	2,988,066	749,791
EBIT	98,616	23,323	217,178	54,496
Venituri totale	2,574,946	608,993	3,029,275	760,131
Cheltuieli totale	2,562,833	606,129	2,966,667	744,421
Profit brut	12,113	2,865	62,608	15,710
Venit pe acțiuni	0,25	0,06	0,69	0,17
Număr de angajați 31.12.09	2,200		2,198	
Lungimea geografică a rețelei în km			9,028 km	31.12.2008
*) rata de schimb Lei/Euro :	4,2282 în 2009		3,9852 în 2008	

Ca Operator de Transport și de Sistem, Transelectrica anulului 2010 este o companie cu multiple responsabilități:

Responsabilitatea pentru funcționarea sigură și stabilă a sistemului

Transelectrica răspunde, prin Dispecerul Energetic Național, de conducerea Sistemului Electroenergetic din România și realizează funcționarea sa sigură și stabilă.

Dezvoltarea conducerii operative prin dispecer este legată de dezvoltarea sistemului electroenergetic. Conducerea operativă în timp real a unui sistem energetic presupune o strânsă corelare între atribuțiile dispecerului și complexitatea sistemului electroenergetic în etapa respectivă.

Una din principalele sarcini ale Companiei este aceea de a menține Sistemul Electroenergetic Național în permanentă funcționare, în condiții de siguranță și cu respectarea standardelor de calitate prevăzute în Codul Tehnic al Rețelei Electrice de Transport.

În acest scop Compania utilizează resurse proprii, denumite Servicii de Sistem Funcționale și achiziționează Servicii de Sistem Tehnologice de la producătorii de electricitate.

Transelectrica prestează acest serviciu în baza a două tarife reglementate, care se aplică aceleiași baze (energia electrică

achiziționată de furnizori/consumatori eligibili) :

- tariful pentru servicii funcționale de sistem;
- tariful pentru servicii tehnologice de sistem.

Transelectrica monitorizează continuu echilibrul între producția și importul de energie electrică comparativ cu consumul și exportul de energie în zona sa de reglaj. Deoarece energia electrică nu poate fi stocată, consumul de energie trebuie ca instantaneu să corespundă cu producția de energie injectată în rețea. Transelectrica administrează fluxurile de energie în rețea, garantează continuitatea și securitatea alimentării cu energie electrică în România și menține fiabilitatea rețelei electrice de transport.

Activitatea Transelectrica se desfășoară în mod transparent, tarifele de transport și de sistem fiind stabilite în mod nediscriminatoriu, pe baza unei metodologii reglementate și care reflectă costurile justificate. Tarifele zonale de transport, separat pentru introducere (G) și extragere (L) în/din rețea acoperă costurile de operare, mentenanță și dezvoltare, precum și costul energiei achiziționate pentru compensarea pierderilor de energie în rețeaua electrică de transport (RET).

Principalele aspecte legate de asigurarea unor parametri corespunzători în procesul de exploatare a SEN se referă la criteriul de siguranță (n-1), criteriile de stabilitate statică, condițiile de stabilitate tranzitorie.

Creșterea gradului de siguranță în funcționarea SEN este obiectivul principal al Companiei încă de la înființarea sa, în anul 2000. Pe tot parcursul acestui deceniu, sistemul a funcționat la parametri normali de calitate și siguranță. Numărul de incidente a fost redus semnificativ în rețeaua electrică de transport și nu au avut loc incidente majore cu implicații în alimentarea consumatorilor.

Consumul de energie electrică

Privitor la producerea de energie electrică, sursele interne de energie primară ale României de astăzi sunt petrolul și gazele naturale (hidrocarburile), huila și lignitul, sursele hidro, energia nucleară și resursele regenerabile (hidro și eoliene în principal). În anul 2009 puterea pe surse regenerabile de energie a fost de 211 GWh, din care 13.6 GWh pentru energie eoliană, mai mult cu 23.6% față de 2008). Astfel, certificatele verzi emise au reprezentat 0.24% din totalul de capacitate pe electricitate.

În anul 2009 consumul de energie electrică a înregistrat o scădere cu 8.3% față de 2008, datorită crizei economice internaționale care a afectat și țara noastră.

Siguranța operațională

De la înființarea Transelectrica, în anul 2000, până în prezent, sistemul electroenergetic românesc a funcționat la parametri normali de calitate și frecvență, în conformitate cu cerințele Codului Tehnic al Rețelei Electrice de Transport. Reglajul frecvență-putere s-a menținut la un nivel ridicat de performanță, încadrându-se în limitele $49,95 \div 50,05 \text{ Hz}$, iar reglarea abaterii de sold cu corecția de frecvență s-a încadrat în limitele de $\pm 20 \text{ MWh/h}$, în procent de 94,8 %. Performanțele reglajului secundar au rămas la un nivel relativ constant de performanță, fiind cu 0,8% sub nivelul anului 2008, când procentul de încadrare în banda de $\pm 20 \text{ MWh/h}$ a fost de 95,7 %.

Asigurarea condițiilor necesare pentru menținerea continuității în alimentarea consumatorilor este un obiectiv urmărit în permanență în conducerea prin dispecer a SEN, neînregistrându-se întreruperi importante. Deși în această perioadă au avut loc restructurări importante în sectorul energetic, funcționarea Sistemului Electroenergetic a fost normală, fără incidente majore și fără depășiri de parametri tehnici. Acest lucru se datorează și faptului că structura de conducere prin dispecer a rămas neschimbată, organizată pe pilonul principal al conducerii prin dispecer: Dispecerul Energetic Național cu cele două trepte de conducere, și anume Dispecerul Energetic Central și Dispecerii Teritoriale.

Import / Export

România este în general o țară exportatoare de energie electrică. Exportul de energie electrică a scăzut în 2009 față de ultimii 4 ani.

Schimburile de energie (import/export/tranzit) cu partenerii de interconexiune se realizează pe bază de contracte de capacitate câștigate prin competiție între furnizorii licențiați de pe piața din

România cu partenerii externi. În anul 2009 schimburile fizice de energie cu sistemele electroenergetice vecine au reprezentat o balanță de export de 2.477 GWh (valoare medie de 283 MW). Comerțul cu energie electrică pe granițele României se realizează pe capacitățile de schimb disponibile pe liniile de interconexiune ale României cu sistemele vecine. Capacitățile de export/import net pe liniile de interconexiune se calculează în conformitate cu procedurile ENTSO-E, pe baza criteriilor tehnico-economice. Transportul de energie electrică (inclusiv schimburile comerciale și neplanificate) au crescut anual în intervalul 2001-2009.

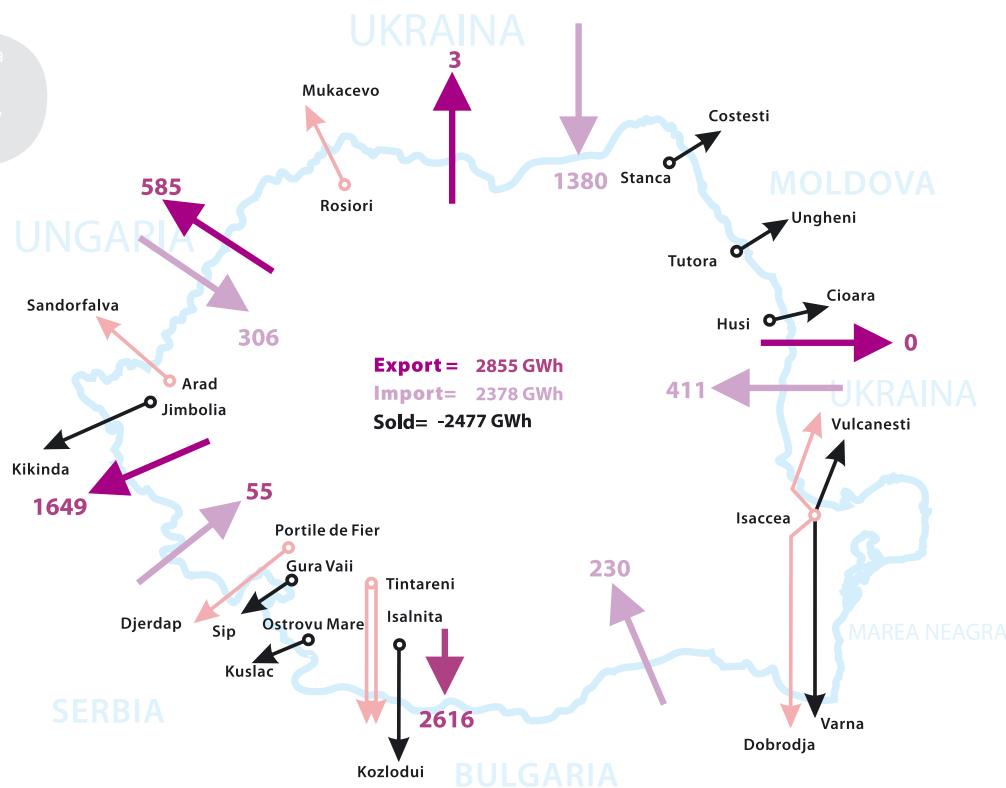
Responsabilitatea pentru transportul energiei electrice

Transelectrica răspunde de transportul energiei electrice între două sau mai multe puncte din rețeaua electrică de transport, cu respectarea normelor de continuitate, siguranță și calitate.

Rețeaua electrică de transport reprezintă coloana vertebrală a sistemului electroenergetic din România și realizează interconectarea producătorilor de energie electrică cu rețelele de distribuție, cu marii consumatori și cu sistemele electroenergetice învecinate. Din acest punct de vedere, funcționarea stabilă a rețelei de transport al energiei electrice are un rol fundamental în alimentarea continuă și sigură cu energie electrică a consumatorilor. Rețeaua de transport a fost astfel proiectată, încât să asigure integral și independent funcționarea sigură a SEN cu respectarea criteriului N-1.

Rețeaua electrică este ansamblul de linii, inclusiv elementele de susținere și de protecție a acestora, stații electrice și alte echipamente electroenergetice conectate între ele, gestionate de cele 8 sucursale de transport ale Companiei. Rețeaua electrică de transport (RET) este rețeaua electrică de interes național și strategic care are tensiunea de linie nominală mai mare de 110 kV.

Beneficiarii serviciului de transport al energiei electrice sunt pe de o parte producătorii, furnizorii de energie electrică, consumatorii eligibili care exportă energie, care preiau energie din RET. Serviciul de transport prestat de Transelectrica constă în asigurarea condițiilor tehnice și menținerea

parametrilor de funcționare ai rețelei electrice de transport în condițiile injectării/extragerii de energie electrică în/din aceasta. Asigurarea din punct de vedere tehnic a serviciilor cuprinse în obiectul de activitate al Transelectrica are la bază Codul Tehnic al RET, aprobat prin decizie de către ANRE.

Liniile Electrice Aeriene (LEA)

Prin liniile electrice aeriene de transport de 220 kV și 400 kV se realizează interconectarea unităților generatoare cu rețelele de distribuție și marii consumatori, interconectarea stațiilor electrice între ele și interconectarea SEN cu sistemele electroenergetice ale țărilor vecine. Majoritatea acestor obiective au fost construite în perioada 1961-1984.

Liniile electrice ale RET sunt repartizate pe întreg teritoriul României și cuprind:

- 38 km de linii electrice de 110 kV;
- 4.035 km de linii electrice de 220 kV;
- 4.701 km de linii electrice de 400 kV;
- 155 km de linie electrică aeriană de 750 kV.

Liniile electrice aeriene funcționează continuu, 24 de ore din 24, fiind retrase din exploatare numai pentru lucrări de intervenție programate sau accidentale. Modul de cerere și de aprobare a retragerilor din exploatare este reglementat la nivel de sucursală și coordonat pe țară.

Stațiile electrice

Cele 78 de stații electrice de transformare din patrimoniul Transelectrica sunt stații de conexiune și transformare. Acestea sunt:

- 35 de stații cu tensiunea de 400 kV;
 - 42 de stații cu tensiunea de 220 kV;
 - 1 stație cu tensiunea de 750 kV.
- (FUNCTIONEAZĂ LA 400 Kv)

În aceste stații funcționează un număr de 215 transformatoare de putere cu tensiunea superioară de 750 kV, 400 kV, 220 kV și 110 kV, însumând o putere de 36.815 MVA.

Liniile, stațiile electrice și echipamentele aferente reprezintă activele de transport ale Transelectrica și sunt gestionate de către companie prin menținerea echilibrului dintre performanță (funcționare), costuri (întreținere, re tehnologizare, modernizare) și riscuri (îmbătrânire, avarie, criticitate, impact). Liniile electrice aeriene, terenul stațiilor electrice și echipamentele fac parte din domeniul public al statului, în conformitate cu inventarele bunurilor din domeniul public al statului, aprobate prin HG nr. 1427/2009.

Cantitatea de energie pentru care se realizează serviciul de transport este cea introdusă în/preluată din nodurile rețelei de transport de către beneficiarul serviciului de transport. Cantitatea de energie electrică transportată anual prin RET este cuprinsă între 33-38 TWh și reprezintă circa 65 -70 % din consumul intern.

Transelectrica răspunde de planificarea rețelei de transport în condiții eficiente de costuri și totodată informându-i corespunzător pe toți deținătorii de licență interesați, din sectorul energetic. Transelectrica revizuieste periodic Planul de perspectivă al RET pentru următorii zece ani. Planul este un studiu cuprinzător cu parametrii de funcționare

și performanțele rețelei de transport și are la bază cele mai bune estimări ale evoluțiilor financiare și economice principale, inclusiv ale producției și consumului de electricitate. Planul actualizat de perspectivă al RET este realizat pentru orizontul de timp 2008-2012, orientativ 2017.

Mentenanța rețelei de transport al energiei electrice se realizează pe baza Programului de Asigurare a Mentenanței, elaborat de companie, care se aplică tuturor componentelor activității de mentenanță (tehnic, financiar, relațional și organizațional) realizate la activele Transelectrica, conform normelor tehnice și operaționale.

În cei 10 ani de activitate s-au realizat permanent, pe baza programelor de mentenanță, numeroase lucrări și servicii de mentenanță la stații și linii aeriene, având în vedere creșterea eficienței, utilizarea rațională a fondurilor și respectarea normelor în vigoare.

Compania are de asemenea în vedere obiectivizarea și fundamentarea programelor de mentenanță pe baza aplicării unor metodologii moderne, de exemplu Mentenanță Bazată pe Fiabilitate (MBF-RCM).

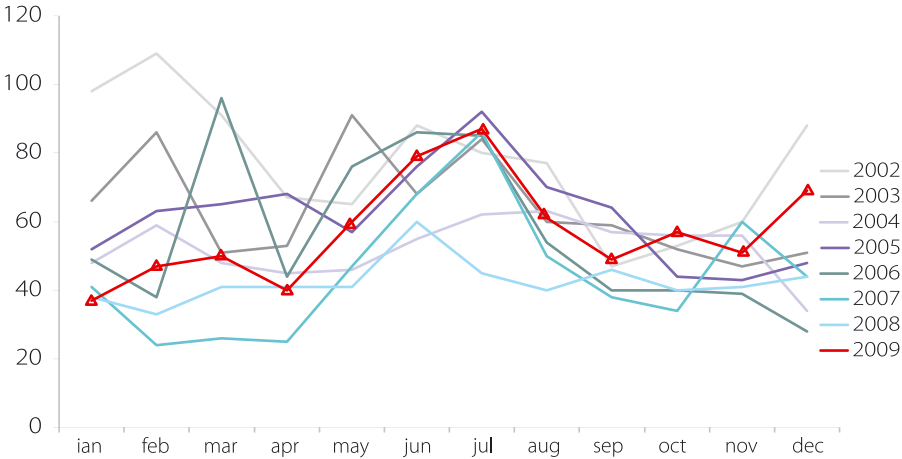
Stații electrice - Proiecte de mentenanță majoră realizate în perioada 2000-2010

Nr. Crt.	Sucursala	Stația electrica	Nivele de tensiune	Recepție	Observații
1	BACĂU	FAI	220/110 kV	220kV-2010	Corelat cu proiectul de modernizare Sistem Control-Protecții (SCP)
2	BUCUREȘTI	Târgoviște	220/110 kV	2008	Corelat cu proiectul de modernizare SCP
3	BUCUREȘTI	Turnu Măgurele	220/110 kV	2010	Corelat cu proiectul de modernizare SCP
4	CLUJ	Baia Mare 3	220/110 kV	110 kV- 2008 / 220 kV- 2010	Corelat cu proiectul de modernizare SCP
5	CLUJ	Vetiș	220/110 kV	2006	
6	CLUJ	Sălaj	220/110 kV	110 kV-2005 / 220 kV-2007	
7	CLUJ	Cluj Florești	220/110 kV	2008	Corelat cu proiectul de modernizare SCP
8	CLUJ	Cluj EST	400/110 kV	2005	
9	CONSTANȚA	Tulcea Vest	400/110 kV	2006	Infrastructura-părți Construcții
10	CRAIOVA	Sărdănești	220/110 kV	2004	Infrastructura-părți Construcții
11	CRAIOVA	Târgu Jiu	220/110 kV	2005	Infrastructura-părți Construcții
12	PITEȘTI	Pitești Sud	220/110 kV	2005	
13	PITEȘTI	Stupărei	220/110 kV	2009	Corelat cu proiectul de modernizare SCP
14	SIBIU	Gheorgheni	220/110 kV	2010	
15	TIMISOARA	Paroșeni	220/110 kV	2010	Corelat cu proiectul de modernizare SCP

Funcționarea sigură a rețelei de transport din România necesită preocuparea permanentă pentru reducerea numărului de evenimente accidentale (incidente).

Pentru menținerea unui înalt nivel tehnic în domeniul echipamentelor, funcționării și dezvoltării rețelei de transport al energiei electrice, Transelectrica este permanent preocupată de introducerea unor soluții tehnice novatoare, de ultimă oră, cu echipamente noi, tehnologii moderne, scheme monofilare simplificate. Printre noile metode folosite pentru diagnoza liniilor electrice se utilizează în prezent cu succes termografia, lucrul sub tensiune și inspecția LEA în funcțiune cu elicopterul, precum și sisteme de înregistrare în spectrele vizibil, UV și infraroșu etc.

Numărul incidentelor lunare în perioada 2002 - 2009

Proiecte de mentenanță majoră ce vor fi demarate din 2010

Nr. . Crt	Sucursala	Stația electrică	Nivele de tensiune	Recepție
2	CLUJ	Cluj Est	400/110kV	2012
4	PITEȘTI	Aref	220/110kV	2013
5	PITEȘTI	Raureni	220/110 kV	2014
11	TIMIȘOARA	Hăsdar	220/110 kV	2014

Linii electrice aeriene (LEA)

Proiecte de mentenanță majoră realizate în perioada 2000-2010

Nr. Crt.	Sucursala	LEA	Perioada de realizare a lucrării
1	BACĂU	220 kV. Gutinaș - Fai - Munteni	2003 / 2010
2		220 kV. Gutinaș - Dumbrava	2003 / 2010
3		400 kV. Gutinaș - Smârdan (1-74)	2003 / 2010
4		220 kV. FAI - Suceava	2003 / 2010
7	BUCUREȘTI	220 kV. Brazi Vest - Târgoviște	2003 / 2010
8		220 kV. Turnu Măgurele - Ghizdaru	2003 / 2010
9		400 kV. Buc. Sud - Slatina	2003 / 2010
10		400 kV. Buc. Sud - Gura Ialomiței	2003 / 2010
11		220 kV. Brazi Vest - Fundeni	2003 / 2010
14	CONSTANȚA	400 kV. Lacu Sărat - Isaccea	2003 / 2010
15		401 kV. Isaccea - Smardan	2003 / 2010
16		400 kV. Gutinaș - Smârdan	2003 / 2010
19	CRAIOVA	400 kV. Porțile de Fier - Slatina	2003 / 2010
20		220 kV. Craiova Nord - Tr. Măgurele	2003 / 2010
21		400 Porțile de Fier - Urechești	2003 / 2010
24	PITEȘTI	220 kV. Craiova Nord - Tr. Măgurele	2003 / 2010
27	SIBIU	220 kV. Mintia - Alba	2003 / 2010
28		400 kV. Tântăreni - Sibiu	2003 / 2010
29		220 kV. Stejaru - Gheorgheni	2003 / 2010
30		220 kV. Fântânele - Gheorgheni	2003 / 2010
33	TIMIȘOARA	220 kV. Reșița - Iaz	2003 / 2010
34		220 kV. Porțile de Fier - Reșița	2003 / 2010
35		220 kV. Reșița - Timișoara	2003 / 2010
38		Inspecții aeriene elicopter	2003 / 2010
39		Balizare de noapte a stâlpilor LEA	2003 / 2010

Responsabilitatea pentru dezvoltarea infrastructurii de transport

Liniile și stațiile care alcătuiesc Sistemul de Transport au fost construite, în marea lor majoritate, între anii 1960 – 1980, iar la data înființării Transelectrica acestea se aflau într-un grad avansat

de uzură tehnică și morală. Lucrările de modernizare începute și efectuate de către Companie în acești 10 ani au avut ca scop adoptarea unor soluții tehnice de ultimă generație privitor la schemele, sistemele organizatorice și echipamentele prevăzute.

Lucrările de modernizare ale rețelei de transport se efectuează ținând cont de

specificul funcției pe care această rețea o îndeplinește și care impune utilizarea sa continuă și neîntreruptă, astfel încât serviciul de transport al energiei electrice să fie asigurat permanent pentru toți utilizatorii și în condiții de siguranță.

În prezent Transelectrica are prevăzute numeroase lucrări de modernizare și

Proiecte finalizate de stații și linii electrice

Nr. Crt.	Sucursala	Statia electrica	Nivele de tensiune	Puneri in functiune (PIF) efectuate, pe ani
1	BACĂU	Gutinaș	400 / 220 / 110 kV	400 kV - 2006; 220 kV - 2007; 110 kV - 2010
2	BUCUREȘTI	Brazi Vest	400 / 220 kV	400 kV - 2006; 220 kV - 2007
3		București Sud	400 / 220 / 110 kV	400 kV - 2007; 220 kV - 2006; 110 kV - 2009
4		Fundeni	220 / 110 / 10 kV	220 / 110 kV - 2006, 2007; 10 kV - 2007
5		Gura Ialomiței	400 / 110 / 20 kV	2010
6		Oradea Sud	400 / 110 kV	400 kV - 2004; 110 kV - 2003
7	CLUJ	Roșiori	400 / 220 kV	2006
8		Constanța Nord	400 / 110 kV	2004
9		Cernavodă	400 kV	2007 - 2009
10	CRAIOVA	Porțile de Fier II	400 / 220 kV	2002
11		Țânțăreni	400 kV	2002
12		Urechești	400 / 220 kV	2002
13		Ișalnița	220 / 110 kV	2009 - 2010
14		Slatina	400 / 220 kV	PIF: 400 kV - 2006; 220 kV - 2005
15	SIBIU	Fântânele	220 / 110 / 20 kV	110 / 20 kV - 2006
16		Iernut	400 / 220 / 110 kV	400 / 220 kV - 2006; 110 kV - 2007
17		Sibiu Sud	400 / 220 / 110 kV	400 / 220 kV - 2007; 110 kV - 2005, 2006
18	TIMIȘOARA	Arad	400 kV	2000
19		Paroșeni	220 kV	2007
20		Nădab	400 kV	2008

Nr. Crt.	Investiția	Interval de finalizare
1	LEA 400 kV Oradea – Bekescsaba (interconexiune cu Ungaria portiunea Nadab-Bekescsaba)	2008
2	LEA 400 kV Arad - Nădab	2008
3	Trecerea la 400 kV a axului Gutinaș - Bacău Sud - Roman Nord - Suceava	2008 - 2009
4	Reabilitarea și modernizarea sistemului de transport - dispecer (OPGW, cablu metropolitan, autotransformatoare și bobina de compensare, echipamente de telecomunicații, metering, EMS-SCADA, GIS-MIS)	2003 - 2007
5	Modernizarea sistemului de comanda-control- protecție-măsură-înregistrare și servicii interne în 11 stații de 220/110 kV	2007 - 2010
6	Sisteme integrate de securitate stații electrice, sedii sucursale, DEN și DET-uri	2008 - 2010

re tehnologizare a instalațiilor existente, un program de oprire a capacităților degradate în cadrul unor importante programe de investiții.

Transelectrica răspunde de consolidarea și extinderea infrastructurii de transport pentru îmbunătățirea calității operațiilor sale și a capacității de export, cu respectarea cerințelor impuse de normele de protecție a mediului înconjurător, prin dezvoltarea, re tehnologizarea și modernizarea stațiilor și liniilor sale electrice cu tehnologii moderne de ultimă generație, astfel încât rețeaua electrică de transport să corespundă cerințelor actuale și viitoare

de piață. Implementarea tehnologiilor de ultimă generație și a soluțiilor IT&C are ca scop creșterea siguranței în funcționare, scăderea pierderilor de putere precum și conducerea stațiilor de la distanță.

Toate obiectivele de modernizare și re tehnologizare aflate în programul de investiții al Companiei se realizează prin promovarea celor mai moderne concepte tehnice și tehnologii care se aplică în prezent pe plan mondial în domeniul transportului și dispecerizării energiei electrice, ceea ce conduce la creșterea nivelului tehnic și de calitate al RET, la asigurarea tuturor condițiilor necesare funcționării optime a pieței interne și

externe de electricitate și, nu în ultimul rând, satisfacerea așteptărilor clienților companiei.

În acești 10 ani, ierarhizarea lucrărilor de modernizare și re tehnologizare a stațiilor și liniilor electrice s-a realizat pe baza unor analize multicriteriale, volumul lucrărilor fiind stabilit prin Planul de Afaceri care se actualizează periodic, în funcție de situația veniturilor companiei. Volumul de investiții din anul 2009, de circa 372 milioane lei (87,9 milioane euro), a fost orientat cu prioritate către proiecte mari de re tehnologizare a stațiilor și de construire a noi linii de interconexiune.

Proiecte de investiții ce vor fi demarate în 2010

Nr. Crt.	Sucursala	Stația electrică	Nivele de tensiune	Puneri în funcțiune (PIF) estimate, pe ani
1	BACĂU	Suceava	110 și 20 kV	2012 - 2013
2	CLUJ	Oradea Sud	Trafo 1 - 250 MVA	2012
3		Gădălin	400 kV	2010 (semestrul II)
4	CONSTANȚA	Lacu Sărat	400/220/110/20 kV	2012
5		Barboși	220/110 kV	2012 - 2013
6		Tulcea Vest	400/110/20 kV	2012 - 2015
7	CRAIOVA	Ostrovu Mare	220 kV	2012 - 2013
8		Cetate	220 kV	2012 - 2013
9		Tr. Severin Est	220/110 kV	2012 - 2013
10	SIBIU	Brașov	400/110 kV	2012 - 2014
11	TIMIȘOARA	Mintia	220/110 kV	2012

Perspective pentru viitorul apropiat

Pentru perioada imediat următoare, 2010 - 2015, Transelectrica va derula în continuare proiectele de investiții angajate și va continua programul de re tehnologizare și modernizare a stațiilor electrice de transport, ca și construirea unor noi capacități de transport care să integreze resursele regenerabile - grupurile 3 și 4 din CNE - în sistemul energetic românesc. Compania are de

asemenea în vedere finalizarea inelului de 400 kV din orașul București pentru o furnizare fiabilă a energiei electrice în capitala țării.

Tot pentru aceasta perioadă, Transelectrica depune eforturi susținute pentru întărirea interconexiunilor internaționale și închiderea, în acest fel, a inelului național de 400 kV prin:

- finalizarea liniei de interconexiune de 400 kV Gădălin (RO) - Suceava (RO) - Bălți (MD);

- finalizarea liniei de 400 kV care va face legătura între România și Serbia.

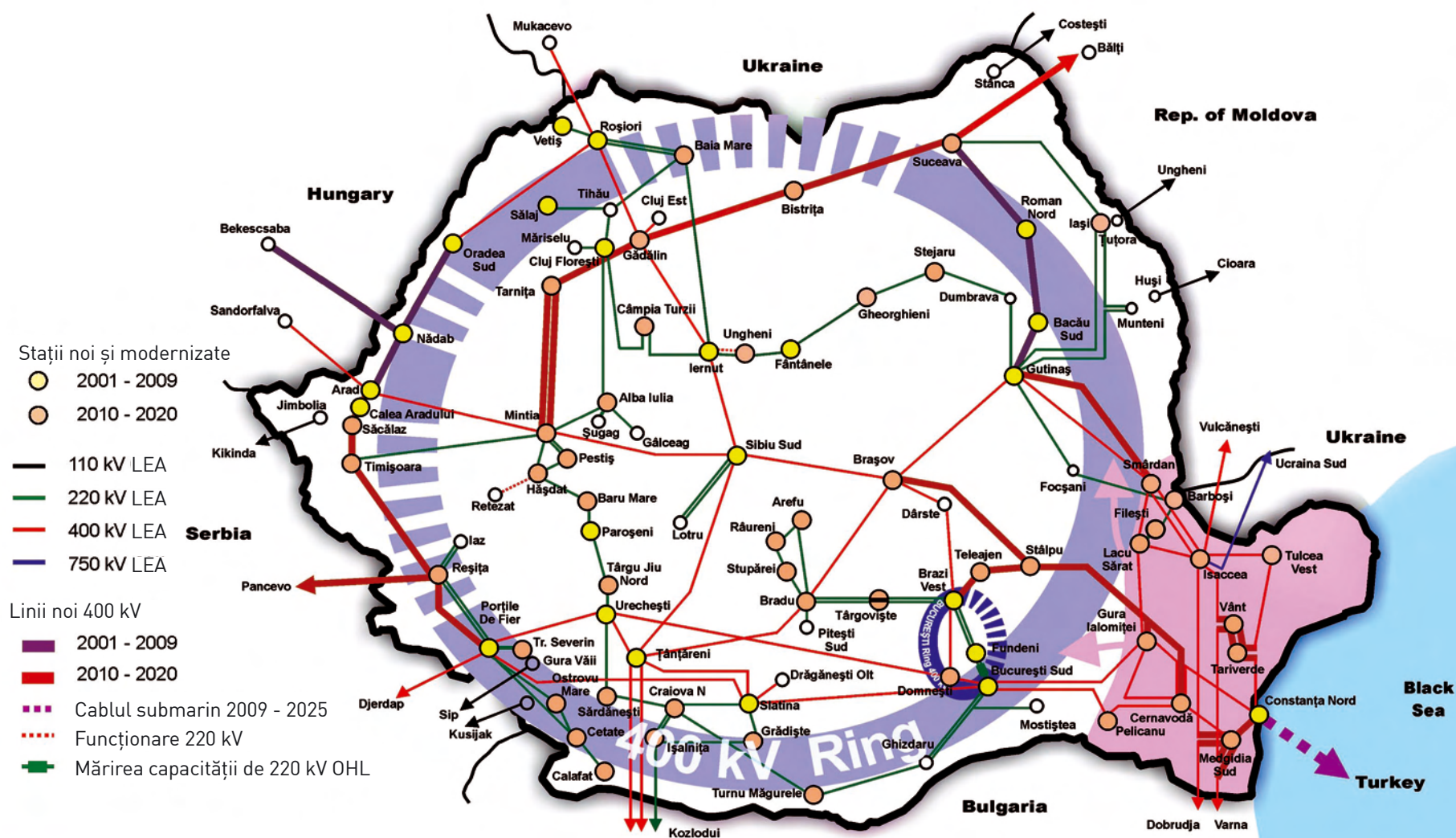
Un alt proiect ambițios pe care Compania îl are în vedere este finalizarea proiectului Cablului submarin 400 HVDC care va face legătura între stația electrică 400 KV Constanța - România și stația electrică de 380 KV Pasakoy - Turcia .

Pentru a face față provocărilor induse de

integrarea surselor regenerabile în SEN, Transelectrica va continua dezvoltarea rețelei electrice de transport care să aibă capacitatea de a asigura evacuarea unei capacități de circa 3000 MW putere instalată în centrale eoliene a căror instalare a început în anul 2010. Pe plan internațional Transelectrica va consolida cooperarea bilaterală cu toți

Operatorii de Transport și de Sistem din zona central și sud-est europeană, cu partenerii tradiționali de interconexiune și va participa activ la comitetele și grupele de lucru din cadrul organismelor internaționale la care compania este afiliată: ENTSO-E, CIGRE, CME, grupul de lucru pentru aderarea Ucrainei și Republicii Moldova în UCTE

Beneficiile pe care participanții la piața de electricitate și consumatorii le percep în urma acestor eforturi ale Transelectrica, constau în creșterea gradului de siguranță în alimentarea consumatorilor prin asigurarea serviciilor de transport și de sistem

Responsabilitatea pentru funcționarea pieței de electricitate

Transelectrica este singurul operator care asigură serviciul de transport al energiei electrice (acest domeniu fiind considerat prin lege monopol natural), de conducere tehnică operativă a SEN și de administrare a pieței de energie electrică (direct sau prin filiala sa OPCOM).

Compania desfășoară aceste activități în baza licenței acordate de ANRE, veniturile fiind realizate din tarife reglementate, fără a realiza venituri suplimentare din alte activități.

Principalele activități generatoare de venituri ale Transelectrica sunt: serviciul de transport al energiei electrice, serviciul de conducere (serviciul de sistem) și serviciul de administrare al pieței de electricitate (prin OPCOM).

Pentru funcționarea sigură a sistemului electroenergetic din România, dezvoltarea piețelor de electricitate este o condiție sine-qua-non pentru Transelectrica. Piața de Echilibrare, Piața Serviciilor de Sistem, Piața de Alocare

de Capacitate sunt piețele care se află în responsabilitatea Transelectrica. Piața Contractelor Bilaterale, Piața cu o Zi Înainte, Piața Certificatelor Verzi sunt piețele în responsabilitatea OPCOM.

În baza Memorandumului privind regulile de licitații comune pentru licitațiile anuale, lunare și zilnice semnat în septembrie 2009 între Transelectrica și MAVIR (TSO din Ungaria), alocările de capacitate anuale și lunare sunt realizate de Transelectrica, iar alocarea zilnică este realizată de către MAVIR.

În baza Memorandumului privind regulile de licitații comune pentru licitațiile anuale, lunare și zilnice, semnat cu ESO EAD Bulgaria, alocările anuale și lunare sunt realizate de ESO EAD, iar alocarea zilnică este realizată de Transelectrica.

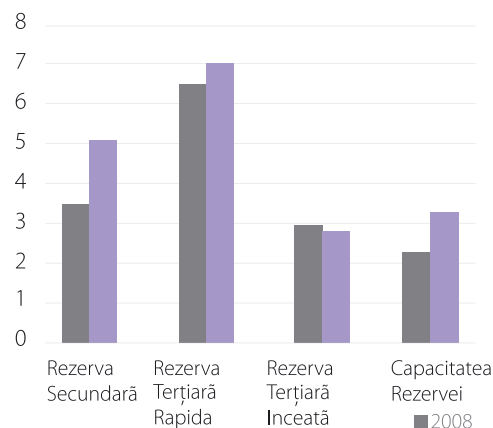
Un Memorandum similar se află în fază avansată de dezvoltare cu partenerii din Serbia.

Alocarea zilnică pe granița România – Ungaria a început pentru prima dată la 1 decembrie 2009, iar cea pe granița România – Bulgaria a început la 1 aprilie 2010.

Piața serviciilor de sistem

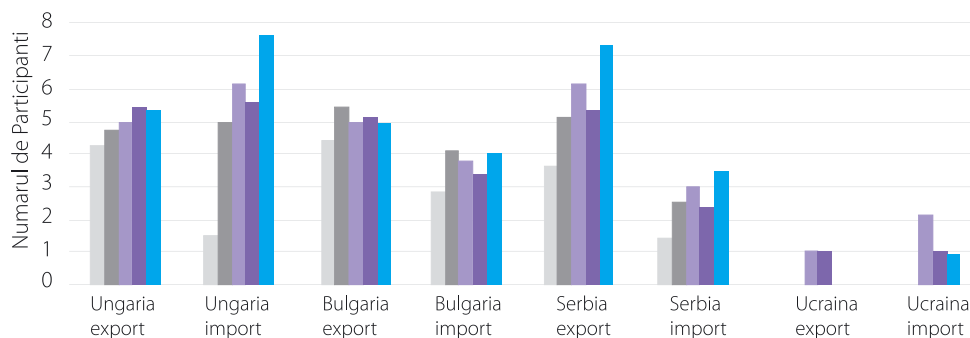
Aceste servicii sunt achiziționate pe bază de contract de la producători, la cererea Transelectrica, pentru menținerea nivelului de siguranță în funcționare a SEN și a calității energiei transportate la parametrii ceruți de norme în vigoare.

Deși numărul participanților la piață a crescut în 2009 față de 2008, acesta este încă redus, piața fiind foarte concentrată, cu un nivel redus de competiție, mai ales pentru rezerva secundară și terțiara rapidă.

Piața de alocare a capacității

Similar anilor precedenți, numărul participanților a rămas redus pe fiecare graniță și direcție (export / import). Se poate observa că pe granița cu Ungaria pentru import și pe granița cu Serbia pentru export, numărul mediu de participanți la licitațiile lunare a crescut.

Piața de Echilibrare

Analiza structurii de piață / indicatorilor de concentrație (index Herfindahl – Hirschman, S1 – cota de piață (%) a celui mai mare participant) arată că piața este încă foarte concentrată iar nivelul de concurență e scăzut, în special pentru reglajul secundar și pentru reglajul terțiar rapid de creștere.

Serviciile Tehnologice de Sistem

În 2009 rezervele au fost asigurate prin contracte reglementate și licitații lunare. Criza economică a avut consecințe grave în ceea ce privește achiziționarea rezervelor, mai ales în lunile aprilie și mai. Prin urmare, licitațiile pentru rezerva terțiară lentă și pentru rezerva de capacitate au fost organizate doar în intervalul ianuarie - iulie. Pentru a acoperi cât mai mult din volumul necesar de rezerve în intervalele orare printr-un nivel sporit al cererii, cantitățile contractate au fost diferite în orele de vîrf / bază cu începere din luna august 2009.

Cantitățile tranzacționate pe piața alocării de capacitate

Nivelul mediu de utilizare a capacității alocate pentru export a fost de aproximativ 40-50% pe fiecare graniță, cu excepția celei cu Ucraina a cărei valoare a fost de 0,44%. Valorile sunt semnificativ mai mici la importuri. În anul 2009 nivelul de utilizare pentru export este semnificativ mai scăzut în comparație cu anul 2008, datorită și crizei economice mondiale care a dus la exporturi mai mici din România către alte țări din regiune și la o utilizare mai intensă a resurselor interne.

Alocarea capacității la graniță

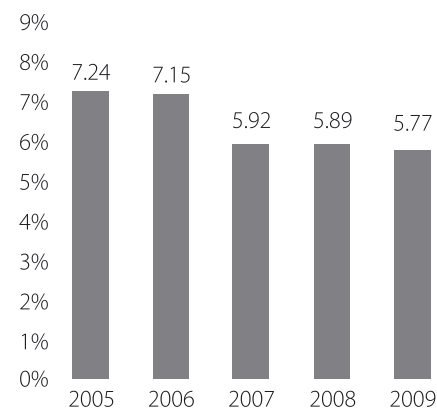
Piața de alocare a capacității de schimb permite realizarea unor licitații explicite anuale și lunare pentru import / export a 50% din capacitatea netă de transfer (NTC) totală pe fiecare graniță. Restul de 50% se alocă de către OTS învecinați, în conformitate cu acordurile operaționale existente între părți.

Cu începere de la licitația pentru capacitate lunară din decembrie 2009, Transelectrica a organizat licitații pentru valoarea 100% a NTC calculată la graniță, în conformitate cu Memorandum-ul semnat cu MAVIR. De la 1 decembrie a început alocarea zilnică la granița cu Ungaria. Licitația comună a fost organizată de MAVIR, în calitate de Birou de licitații pentru valoarea 100% a NTC calculată la graniță. Rezultatele monitorizării pieței arată că aceasta este încă foarte concentrată și cu un nivel scăzut de concurență pe fiecare graniță. În comparație cu anul 2008, indicatorii de piață din 2009 prezintă

o concentrație mai mare la export, în timp ce la import nivelul de concentrație este mai scăzut, mai ales la granița cu Ungaria.

Cota anuală a energiei de echilibrare tranzacționată în consumul brut total a scăzut continuu de la începutul funcționării Pieței de echilibrare, acesta fiind un pas înainte spre atingerea țelului inițial al acestei pieței: echilibru în timp real între producție și consum.

Volumele tranzacționate pe piața serviciilor auxiliare

CertIFICATE VERZI - element facilitator al pieței

În baza legislației europene primare & secundare și a legilor interne (HG. 443/2003), România a adoptat, în anul 2004, schemele de certificate verzi pentru a susține producția de electricitate din surse regenerabile (SRE). În conformitate cu hotărârile guvernamentale și cele ale ANRE Transelectrica a fost desemnată ca entitatea care emite certificatele verzi producătorilor de electricitate din surse regenerabile. În cadrul schemei

suport au fost incluse de asemenea și producția hidro mică din centralele puse în funcțiune sau modernizate după 2004, care au o putere instalată egală cu 10 MW sau mai mică (energie eoliană, solară, geotermală și din marea, biomasă, hidrogen obținut din SRE).

Responsabilitatea pentru oameni și societate

Funcționarea continuă, sigură și economică a sistemului energetic nu poate fi asigurată fără profesionalismul, dăruirea, competența și profesionalismul oamenilor care lucrează în cadrul sistemului și care se străduiesc zi și noapte să mențină lumina aprinsă în casele oamenilor.

Oamenii sunt valoarea cea mai de preț a Transelectrica. Oamenii generează valori tangibile care pot fi măsurate prin performanța economică și financiară spre beneficiul direct al acționarilor, dar și valori intangibile, măsurate printr-un angajament etic și practici mai bune de

guvernare corporativă spre beneficiul tuturor grupurilor de interese ale companiei. Oamenii sunt cei fără de care și cel mai performant sistem poate intra în colaps. Echipa de 2.200 angajați ai Transelectrica, motivați de profesionalism, pasiune și dedicație, pe deplin conștienți de valoarea socială a muncii lor, fac permanent eforturi pentru a crea o cât mai mare valoare adăugată companiei. De aceea siguranța și securitatea angajaților săi, dar și cea a partenerilor și a colaboratorilor constituie priorități de vârf pentru Transelectrica. Compania depune constant eforturi pentru îmbunătățirea culturii privind siguranța oamenilor prin asigurarea unui mediu de lucru și instalații sigure pentru reducerea accidentelor, riscurilor ocupaționale și

îmbolnăvirilor profesionale, precum și pentru evaluarea nivelului de risc al îmbolnăvirilor și accidentelor profesionale pentru toate sucursalele de transport ale companiei.

Transelectrica își aduce de asemenea contribuția la dezvoltarea unei societăți durabile și se implică în problemele sociale ale comunității. Transelectrica acordă o atenție deosebită intereselor sociale și răspunde de angajații și acționarii săi, de comunitate și de mediul înconjurător.

Obiectivul pe termen lung al Transelectrica este contribuția majoră la asigurarea dezvoltării durabile a României.

Responsabilitatea pentru protejarea și preservarea mediului înconjurător

Din respect pentru mediu, natură și societate, Transelectrica își dezvoltă și își consolidează infrastructura de transport astfel încât să fie adaptată la conservarea și protejarea mediului înconjurător. Politica de mediu a Transelectrica se bazează pe principiul dezvoltării durabile prin reducerea și monitorizarea poluanților și prin utilizarea rezonabilă a resurselor naturale.

Deoarece liniile electrice de mare putere au influență asupra mediilor rezidențiale și locale ale oamenilor, Transelectrica face permanent eforturi pe termen lung pentru reducerea impactului operațiunilor sale asupra mediului. Lucrările de modernizare și re tehnologizare efectuate de Companie, realizate cu tehnologii, echipamente și instalații moderne, de ultimă generație previn poluarea și reduc impactul negativ asupra mediului înconjurător.

Obiectivele principale cuprinse în strategia de mediu a Transelectrica au în vedere introducerea și îmbunătățirea continuă a unui sistem modern de management de mediu conform ISO 14001:2004, precum și reducerea impactului rețelei asupra mediului înconjurător și sănătății (oameni, aer, sol, apă, floră și faună), conform normelor naționale și europene. Transelectrica acordă o atenție deosebită protejării și conservării bio-diversității prin căutarea unor soluții prietenoase pentru mediu și aplicarea măsurilor adecvate pentru a reduce impactul rețelei asupra faunei și florei. Reducerea și/sau eliminarea efectului câmpului magnetic și electric asupra populației/vecinilor prin respectarea prevederilor naționale și

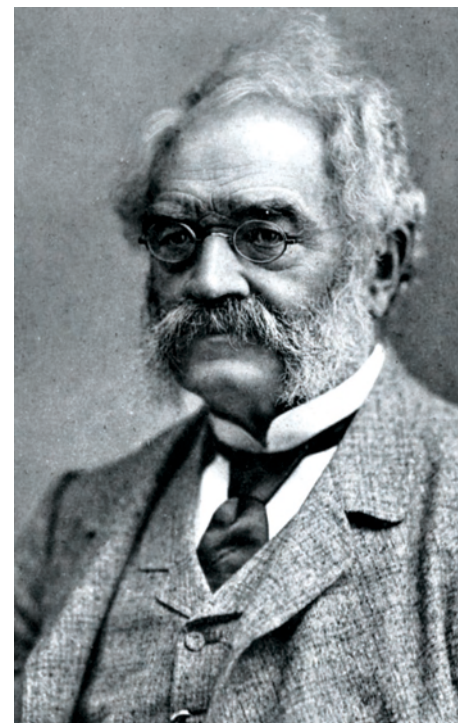
europene (5 kV/m și respectiv 1,0 mT) este o altă preocupare a Transelectrica pentru a proteja sănătatea și siguranța oamenilor.

Energia eoliană

Transelectrica susține prin proiectele sale politica națională de integrare în economie a resurselor regenerabile de energie, în conformitate cu legislația UE și strategia națională de dezvoltare durabilă.

În acest scop, Transelectrica dezvoltă o rețea puternică și fiabilă, capabilă să asigure evacuarea unei capacități de circa 3000 MW putere instalată în centrale eoliene, a căror instalare a început în ritm susținut din anul 2010.

Astfel în luna iunie 2010, la stația de 400 kV Tariverde din comuna Fântanele – Constanța erau instalate 70 de turbine eoliene de 2,5 MW fiecare. Stația Tariverde asigură conectarea la Sistemul Electroenergetic Național și are capacitatea de a prelua energia produsă în unități cu putere cumulată de peste 2000 MW.

“Tehnologia satisface scopul de a genera curent electric de puteri nelimitate într-un mod ieftin și convenabil în orice loc unde puterea mecanică este disponibilă”

Ernst Werner von Siemens
1816 - 1892

VI. Performanța în Conducerea prin Dispecer

Capitol redactat de Marian Cernat, Florin Bălașiu, Felicia Lazar, Cornel Erbașu

A fost odată ...

Începuturile sistemului electroenergetic din România datează de la începutul secolului XX.

Necesitatea buclării ministemelor zonale de 60, 110 și 15 kV a condus la organizarea primelor servicii de dispecer energetic la începutul anilor '50 și a impus existența unui coordonator care să realizeze acest lucru și să regleze parametrii de funcționare pentru menținerea acestora în limite normale.

La început acest "coordonator" a fost personalul centralei producătoare, câtă vreme aceasta a funcționat independent. Când s-a impus funcționarea în paralel a două sau mai multe centrale a apărut o entitate dedicată acestei activități de coordonare și, deci, o nouă meserie : DISPECERUL.

13 iunie 1955

Se înființează, prin Ordinul al MEEIE, Dispecerul Energetic Național (DEN), inițial sub denumirea Serviciul Dispecer Național. În timp, Dispecerul Energetic Național a căpătat diverse denumiri și a fost coordonat de către diverse direcții din minister sau centrale industriale. Acest moment a reprezentat de fapt baza pentru dezvoltarea și transformările ulterioare ale conducerii Sistemului Energetic Național. Primul dispecer sef, în anul 1955, a fost doamna Hermina Albert.

1972

În 1972 s-au format, ca o necesitate pentru operarea SEN aflat într-o perioadă de dezvoltare foarte puternică, cele 5 centre de dispeceri teritoriali (DET) aflate în subordinea administrativă a DEN.

Dezvoltarea permanentă a Sistemului Energetic impune construirea pentru DEN a unui sediu corespunzător și dezvoltarea unui sistem teleinformațional adecvat. Sistemul informatic a evoluat în etape, de la banale informații analogice primare și mese de curent continuu pentru calculul de regimuri până la actualul sistem teleinformațional, cu multiple aplicații de înalt nivel tehnic, pus în funcție în 2005 în corelare cu sistemul informatic al pieței de echilibrare.

17.10 1985

Prin decretul prezidențial nr. 208 în SEN se instituie regimul militarizat. Ca urmare, în principalele unități ale

Ministerului Energiei Electrice, printre care și Dispecerul Energetic Național, au fost numiți comandanți militari cu comandamente pe profil.

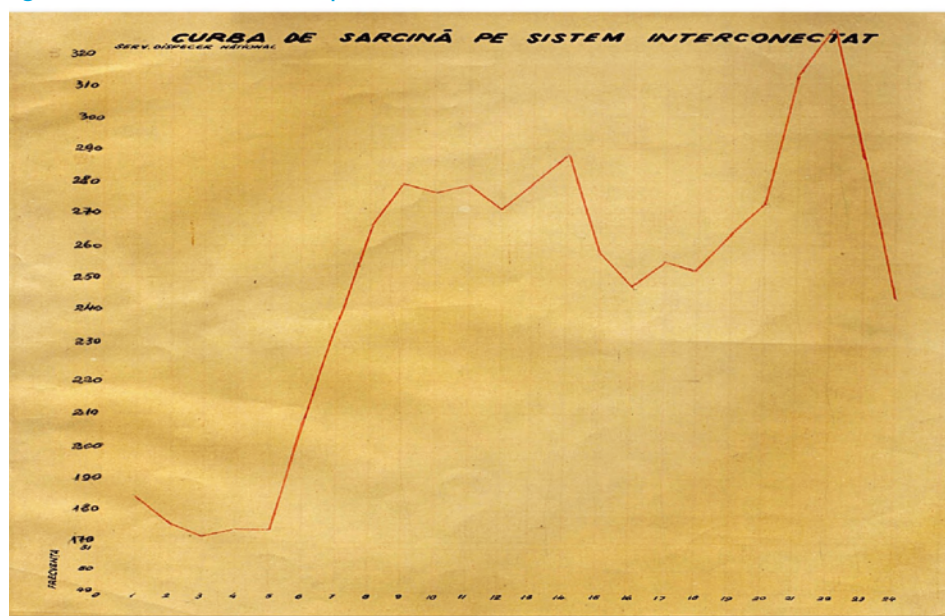
09.11.1988

Frecvența de funcționare a SEN atinge, la vârful de seara, un nou record: 46.54 Hz. Erau zile când funcționarea la 47,10 Hz însemna o zi cu frecvență "bună". După revoluția din decembrie 1989 și după euforia generală creată, conducerea DEN și-a înscris în agendă ca obiectiv principal reluarea funcționării la frecvență de 50 de Hz și interconectarea Sistemului Electroenergetic Românesc cu rețeaua europeană.

2000

Începând cu anul 2000, Dispecerul Energetic Național devine parte constitutivă CN Transelectrica SA cu aceleași obiective și aceleași tinte.

Iată cum arată prima curbă de sarcină a SEN din 13.06.55, cu un vârf de sarcină de 325 MW seara și un gol de 170 MW noaptea :

2003

Odată cu inițierea programului de modernizare și rețehnologizarea a stațiilor electrice, DEN a adaptat - cu asistența tehnică SC Teletrans SA - sistemul teleinformațional și, în anul 2003, s-a trecut la efectuarea manevrelor prin telecomanda de la centrele de dispecer DEC și DET.

În anul 2001 se desfășoară, împreună cu sistemul electroenergetic din Bulgaria, probe de funcționare în paralel, interconectați în zona a II-a sincronă atât împreună cât și separate. În anii 2002-2003 se desfășoară ultimul test de funcționare interconectată.

08.05.2003

Testele sunt trecute cu succes și astfel în cadrul Adunării Generale UCTE se decide admiterea Transelectrica, în calitate de Operator de Transport și de Sistem, ca membru UCTE și permisiunea de a funcționa sincron permanent cu sistemele UCTE.

10 octombrie 2004

Ca urmare a acestei hotărâri, în data de 10 octombrie 2004, la ora 10.34 (ora 9.34 CET) zona a II-a sincronă a UCTE se sincronizează cu zona I-a sincronă. Paralelul se efectuează prin conectarea, prin telecomandă de la DEC, a intreruptorului LEA de 400 kV Sandorfalva în stația 400 kV Arad. Șef de tură era Mircea Popa, dispecer energetic era Grigore Rădulici, iar coordonatorul acțiunii a fost Marian Cernat director adjunct DEN. Evenimentul a avut loc în prezența ministrului economiei și comerțului de atunci, Dan Ioan Popescu.

Un element esențial în realizarea funcționării în siguranță a SEN au

fost și rămân sistemele de protecție control. Evoluția de la sistemele clasice de protecție, realizate cu relee electromagnetice dedicate unei singure funcții de protecție, utilizând un volum important de rețele de cabluri și a căror funcționalitate era dificil de extins, la actualele sisteme integrate, „inteligente”, de protecție-control și automatizare din stațiile de transport a reprezentat unul din cele mai spectaculoase salturi tehnologice ale ultimilor ani în exploatarea în siguranță a SEN.

Sistemul de comandă și monitorizare clasică era dezvoltat pe trei nivele:

- Nivelul 0 aferent dispozitivelor de acționare ale aparatului primar de comutație, de multe ori limitat numai la întreruptoare.
- Nivel 1 panoul sinoptic al celei, montat în cabina de relee, conținând

numai butoane de comandă și indicatoare de poziție magneto-electrice, fără aparate de măsură.

- Nivel 2, realizat la nivelul camerei de comandă ce cuprinde panoul sinoptic cu schema monofilară a stației, aparataj de comandă, aparate de măsură, comutatoare de regim și brațul de sincronizare unic pentru nivelele de tensiune 110 – 400 kV ale stației. Practic, numai stațiile cu nivele de tensiune 220 – 400 kV dispuneau de un echipament de teletransmisie de date către DET/DEC pentru conducerea operativă prin dispecer. Echipamentul de culegere și transmitere date utiliza componente electronice discrete și o logică cablată, iar volumul de date, destul de redus, limita eficiența conducerii operative prin dispecer.

Mai jos este prezentată, în facsimil, pagina din registrul operativ în care a fost consemnată sincronizarea celor două zone sincrone UCTE.

10.10.2004
Uctaria 400 kV Roșiori = 412 kV
10.10.2004 L₁₁₀ Clujina în stare deconectată
CT-110 Vaslui deconectată
10.10.2004 R₃₅ kV sunt în poziția în stare cablată
Uctaria în stare de deconectare toată la
legătura separatorului de bara la bara
de bara y aferent reactorului. 409/235/119/410/240/100
10.10.2004 L₄₀₀ Sandorfalva în Arad comandată prin telecomandă
de la DEC, efectuată sincronizare, DET-Cluj, DET-Cluj, DET-Cluj, DET-Cluj
S=207 A/34

Acțiuni în domeniul sistemelor de protecție și automatizare.

Sistemele de protecție și performanțele lor, strategic și conceptual, au devenit în ultimii 10 ani elementul prioritar al siguranței funcționării SEN. Acestea, alături de planificarea operațională și conducerea operativă au devenit garanții ale stabilității statice și tranzitorii ale regimurilor de funcționare ale SEN în scheme normale și cu indisponibilități. Au fost revizuite integral reglajele sistemelor de protecție (220, 400 kV).

Acțiuni explicite:

- verificarea și, după caz, confirmarea sau corectarea parametrilor ce stau la baza calculului reglajelor elementelor protejate (generatoare, transformatoare, autotransformatoare, linii, etc.);
- creșterea sensibilităților reglajelor inclusiv pentru defecte, cu rezistențe de arc însoțite de curenți de scurtcircuit reduși, simultan cu asigurarea puterilor transportabile cerute de regimurile normale sau de cele perturbate; calcule specializate au dus la optimizarea cerințelor contradictorii sensibilitate/putere transportabilă la limita de performanță a echipamentelor de protecție;
- reducerea timpilor de eliminare a defectelor (ca principală metodă de asigurare a stabilității funcționării grupurilor generatoare în regim tranzitoriu și de reducere a stresului căilor de curent în special ale transformatoarelor și autotransformatoarelor) prin: adoptarea/extinderea selectivă de sisteme de teleprotecție și/sau teledeclanșare pentru linii (prin fibră optică, PLC, radiorelee etc.)

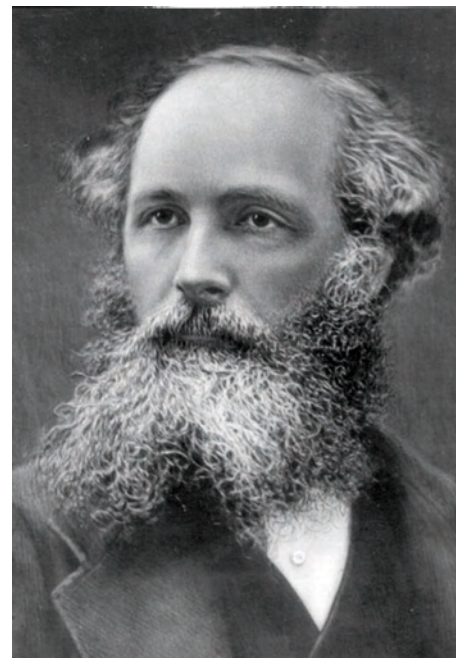
- asigurarea rezervării refuzului de întreruptor prin:
 - rezervare locală (DRRI) cu timpi reduși (0,15 s) în toate stațiile 400 kV și 220 kV rețehnologizate;
 - rezervare la distanță, prin DRRI între capete prin reglaje, a schemelor linie-bloc generator, linie-bloc transformator/autotransformator, scheme cu 1,5 întreruptoare pe element etc.
- adoptarea de scheme, configurări și reglaje speciale pentru schemele, regimurile de funcționare sau situațiile deosebite.

Sistemele de automatizare au trecut printr-o perioadă de optimizare în sensul dezvoltării și perfecționării acelor cuprinse în Planul de apărare la perturbații majore, de limitare drastică a celor inutile și a celor care și-au pierdut utilitatea prin îmbunătățirea performanțelor sistemelor de protecție și a întreruptoarelor. Se pune astfel în aplicare principiul conform căruia un sistem electroenergetic armonios dezvoltat cu respectarea criteriului "n-1" de dimensionare și cu sisteme de protecție și întreruptoare performante nu are nevoie de alte automatizări cu excepția celor din "Planul de apărare a SEN la perturbații majore".

Acțiuni explicite:

- a) s-a renunțat la:
 - automătizările cu controlul componentei active a curentului Icos
 - DASU, ca automată de sistem (aceste automatizări rămânând automatizări locale);
 - unele din automatizările de secționare ale rețelei de 110 kV;
- b) s-au dezvoltat și perfecționat automatizările din "Planul de apărare a SEN la perturbații majore", în primul rând:

- DASf;
- automatizările grupurilor generatoare pe criteriul frecvenței;
- automatizări de mers asincron ale generatoarelor; ale liniilor de interconexiune cu sistemele vecine și pe anumite linii interne ce delimitează secțiuni critice.

"Toate științele matematice se bazează pe relațiile dintre legile fizicii și legile numerelor, așadar scopul lor ca științe exacte este să reducă problemele naturii la determinarea unor cantități prin operații cu numere"

James C. Maxwell
1831 - 1879

Provocările tehnologiei numerice

Ultimii treizeci de ani au marcat schimbări în tehnologia protecțiilor, acestea evoluând de la protecții electromecanice, cu logică cablată și bazată pe relee cu contacte, la relee numerice bazate ca funcționalitate pe sisteme de achiziție și prelucrare cu microprocesoare. Dacă inițial releele electromecanice au fost înlocuite cu relee statice, următorul salt tehnologic a însemnat utilizarea releelor numerice. Prima stație a RET în care au fost montate subsisteme numerice de protecție a fost, la mijlocul anilor '90, stația 400 kV Cernavodă, stația de evacuare a puterii generate de cele două unități nucleare. Retehnologizarea stației 400 kV Mintia și a celulelor adiacente aduce în SEN un subsistem de protecție format dintr-un terminal numeric de protecție și un releu static. Subsistemul de control se implementează la nivelul celulelor prin unități de control numerice. La nivelul stației apare sistemul central de control utilizând calculatoare industriale și pachete de programe dedicate. Aceste schimbări tehnologice aduc îmbunătățiri în funcționalitate, pe lângă reducerea dimensiunilor echipamentelor și a volumului panourilor de protecție-control și a cablajelor pe teritoriul stației. La creșterea siguranței în funcționare se adaugă și o creștere importantă în disponibilitate a protecțiilor și o îmbunătățire substanțială a supravegherii stației.

Anii următori aduc o extindere spectaculoasă a sistemelor de protecție-control, retehnologizarea stațiilor Urechești, Tântăreni, Porțile de Fier, Arad, Oradea, Brazi Vest, Iernut, Fundeni, Sibiu Sud, Gutinaș fiind câteva exemple. Subsistemele de protecție sunt realizate

exclusiv în tehnologie numerică și devine posibilă implementarea conducerii de la distanță, de la DEN a acestora. Subsistemul de control, realizat în aceeași tehnologie permite integrarea în sistemul EMS-SCADA și trecerea la telecomandă de la DET/DEC a stațiilor 400 și 220 kV. Experiența acumulată în utilizarea protecțiilor numerice, integrarea unor funcții de protecție bazate pe algoritmi diferiți, a permis un nou pas în simplificarea ingineriei, în alegerea reglajelor și logicii de acționare și anume utilizarea pentru ambele grupe de protecții a terminalelor numerice ale aceluiași producător și de același tip constructiv. Devine posibilă salvarea de la distanță a listelor de evenimente și a oscilogramelor din terminalele de protecție, reducând timpul necesar analizei modului de acționare al acestora, dar și o creștere calitativă a analizelor. Conceptul de redundanță se extinde și se aplică subsistemului de control, la nivelul celulei. Astfel, la retehnologizarea stației Gura Ialomiței se utilizează câte două unități de control la nivel de celulă, care permit funcționarea neîntreruptă și transparentă pentru operatori, chiar și în cazul indisponibilității unui echipament. Subsistemele de control actuale permit, pe lângă funcțiile tradiționale de achiziție și transmisie de date de tip măsurii, de tip stări și comandă spre echipamentele primare de comutație și comandă unor comutatoare de regim necesare conducerii operative prin dispecer și supravegherea detaliată a stațiilor de transformare. Astfel, la cele trei nivele de control clasice s-a adăugat, natural, controlul și implicit comanda de la treptele de dispecer.

Între performanțele oferite de tehnologia numerică câteva sunt esențiale pentru conducerea operativă prin dispecer:

- comunicația cu releul – pentru

parametrizare, configurare și extragere de date necesare analizei post-avarie;

- integrarea mai multor funcții de protecție și automatizare în dispozitivul electronic inteligent
- flexibilitatea – permite; personalizarea releului la aplicația concretă, reducând cablajul extern și releistica externă auxiliară. Facilitățile oferite de releele numerice includ și reduceri de aparataj secundar (de exemplu, elimină transformatoarele auxiliare de egalizare), conduc la cerințe mai simple asupra aparaturii primar (de exemplu, secundarele transformatoarelor de măsură de curent și tensiune).
- rafinarea funcțiilor de protecție – prin dezvoltare de algoritmi noi care au permis reducerea timpilor de declanșare la $\leftarrow 20$ ms (protecții linii) sau chiar $\leftarrow 15$ ms (protecții diferențiale de bare);
- permit realizarea unor scheme de protecție complexe, imposibil de realizat în tehnologie clasică (de exemplu, diferențiala de curent de linie cu trei-patru capete);
- permit dezvoltarea unor concepte de protecție noi – DAS f cu df/dt , RAR cu ambele grupe de protecție, scheme de teleprotecție flexibile, protecții diferențiale de bare și DRRI pentru scheme de stații 1,5 întreruptoare pe circuit, detectarea oscilațiilor de putere și eliminarea mersului asincron, conectarea întreruptoarelor cu verificarea automată a condițiilor de conectare în buclă sau îmbunătățirea observabilității sistemului (de exemplu sistemul de achiziție al sincrofazorilor);
- autotestarea permite detectarea și semnalizarea preventivă a unor defecte interne sau chiar a unor

defecte externe (prin supravegherea circuitelor de intrare de curent/tensiune);

- permite implementarea unui sistem de conducere operativă, de la distanță, a subsistemului de protecție;
- permit integrarea celor două subsisteme: cel de protecție cu cel de control;
- permit schimbul de date cu echipamentele primare „inteligente” utilizând exclusiv magistrale de comunicație.

Acest drum lung, deseori anevoios, cu reușite, dar și cu eșecuri, a fost parcurs de specialiștii în domeniul sistemelor de protecție-control, mai ales de la înființarea Transelectrica în urmă cu zece ani.

Soluții novatoare realizate și dezvoltate în ultimii ani în sistemele de protecții-control

Răspunsul specialiștilor la provocarea tehnologiei numerice s-a concretizat și prin câteva soluții novatoare promovate în ultimii ani în sistemele de protecții-control.

Adaptarea unor funcții de protecție la logica de acționare/strategia de selectivitate existente în SEN

Un exemplu îl constituie adaptarea software a logicii de acționare a treptelor de distanță, astfel încât acestea să acționeze în concordanță cu filozofia de acționare folosită în SEN. Astfel, o serie de terminale numerice ofereau posibilitatea de realizare a unui număr redus de trepte de distanță cu direcționare restrictivă față sau revers, constituind o problemă în alegerea și setarea acestor trepte care să se încadreze în strategia de asigurare

a selectivității protecțiilor în SEN.

Pentru a corecta această funcționalitate, producătorul a propus și specialiștii Transelectrica au adaptat o logică de acționare ce implică o combinație între reglaje diferite ale treptelor de distanță pe mai multe grupe de reglaje și saltul de la o grupă de reglaje la alta folosind o logică soft internă. Logica aceasta funcționează cu rezultate bune de mai mulți ani în câteva din stațiile Transelectrica precum Fântânele și Gheorgheni.

Alegerea unor soluții performante de proiectare

O altă preocupare constantă la realizarea sistemelor de protecție-control în rețeaua 220kV - 400kV a SEN a constituit-o și alegerea soluțiilor celor mai sigure și performante de proiectare a acestora. De fapt, azi nici nu se mai poate vorbi separat de un sistem de control și un sistem de protecții, dezvoltarea deosebit de rapidă a tehnicii de calcul (hard și soft) a permis producătorilor de echipamente introducerea unor funcții ale sistemului de control în terminalele de protecții și invers.

Dacă acțiunea de creare a unor terminale cu funcții ce acoperă ambele domenii, controlul și protecția a fost dezvoltată de producători, în stațiile re tehnologizate ale Transelectrica, prin inginerie, s-au activat și folosit funcții specifice de protecție în terminale de control și folosirea unor acțiuni proprii sistemelor de control în protecție (drept rezervă), militând astfel la unificarea normelor de realizare a celor două sisteme. Cu alte cuvinte, prin integrarea funcțiilor/sistemelor de control-protecție s-a impus un nivel de siguranță unic, redundant, de înaltă fiabilitate pentru ambele sisteme. Unificarea sistemelor de protecție-control

automatizare, oferă următoarele avantaje majore:

- simplitate și flexibilitate a schemelor;
- redundanță funcțională în sisteme diferite;
- siguranța prin căi de comunicație diferite.

Folosirea unei palete largi de funcții de protecție nespecifice sau neutilizate în sistemul nostru până la introducerea sistemelor numerice de protecție

În scopul reducerii la minimum a timpilor critici de eliminare a defectelor au fost activate funcții de protecții ultra-rapide, cum ar fi: High-Speed pe criteriul minime impedanțe și protecțiile instantanee de curent de fază și homopolar (la căror rapiditate în acționare se datorează eliminării direcționării). Activarea acestor funcții ne-a obligat la abordarea unei noi filozofii de asigurare a selectivității reglajelor în lipsa elementului direcțional. De asemenea au fost activate funcții cu totul noi cum ar fi funcția de detectare a mersului asincron și protecția de supratensiune (efectul Ferantti) ambele implementate în terminalele de linie.

Următoarea etapă de dezvoltare a sistemelor de protecție-control automatizare va cuprinde și integrarea echipamentelor primare „inteligente”. Primii pași din această etapă sunt deja realitate, un exemplu fiind posibilitatea integrării unor comutatoare de ploturi de la transformatoare în sistemele de protecție-control bazate pe standardul IEC 61850. Același standard IEC 61850 cuprinde și partea de rețea de proces, pregătită pentru transformatoarele de măsură de curent, respectiv de tensiune, neconvenționale, a căror date de ieșire sunt convertite în cod numeric. Astfel,

interfețele analogice ale dispozitivelor electronice inteligente vor fi eliminate, mărimile măsurate și convertite în cod numeric fiind preluate direct, prin interfețe de comunicație.

Implementarea sistemului de achiziție sincronă a fazorilor în 12 stații

Transelectrica reprezintă pasul inițial pentru viitoare aplicații pe protecție-control pe arii extinse („wide area monitoring”, „wide area protection”).

Măine, o altă zi, o altă provocare

Dezvoltarea SEN, integrarea diverselor surse regenerabile, racordarea la RET a unor noi producători, posibil distribuiți pe arii extinse, modificarea structurii producției de energie electrică, dar și racordarea unor consumatori diverși, posibil dispencerizabili, este o nouă provocare adresată specialiștilor în domeniul de protecție-control-reglaj. Noțiuni noi, precum “smart grid”, “virtual power plant”, “wide area protection”, echipamente primare „inteligente”, stații de transformare integrate total vor face parte din vocabularul curent al inginerului specialist în protecții-control. Și pentru a face față cerințelor, instruirea continuă și aprofundarea cunoștințelor trebuie să înceapă azi.

“A declanșa sau a nu declanșa”
rămâne o întrebare la fel de provocatoare și pentru ziua de mâine.

VII. Transelectrica – partener de afaceri

Capitol redactat de Răzvan Purdilă

Definirea cuvântului „afacere”

Acest capitol este semnificativ pentru drumul marcat de Transelectrica în cei 10 ani de existență. Capitolul începe însă cu un handicap inițial și o provocare pentru autor. Experiența profesională de comerț exterior, șansa unor contacte mai frecvente cu lumea anglo-saxona l-au deprins mai întâi cu sensurile și valorile cuvântului de business, înaintea cuvântului afacere. În documentarea pentru scrierea acestui capitol, autorul a consultat dicționarele pentru a vedea sensul cuvintelor “afacere” și “business”. Analiza definițiilor oferite de acestea pun în contrast două abordări care par a se bate cap în cap.

Iată definițiile cuvântului “afacere” oferite de dicționare :

- **DEX** : afacere : tranzacție financiară comercială sau industrială, bazată de obicei pe speculă sau speculație; întreprindere cu rezultat favorabil;
 - Sinonime : speculație, bișniță, gheșeft, învârteală;
- **NODEX** : tranzacție comercială sau financiară bazată de obicei pe speculă;
- **DN** : activitate financiară, industrială sau mai ales financiară bazată adesea pe speculă și constând în vânzare/ cumpărare/ creditare/ antrepriză, etc.
- **DER** – afacerist : om de afacere fără scrupule, escroc.

Provocarea devine evidentă. Pare că în mentalul colectiv român și exprimat în definiții, conotația mai puternică a noțiunii de afacere se masoară în termeni negativi.

Afacerea este o învârteală, o tranzacție bazată pe speculă și speculație. Cel care face afaceri, afaceristul ar fi mai degrabă un om fără scrupule.

Etica afacerilor are în aceste abordări un set de valori negative. Asta să însemne cu adevărat o afacere ? Ce a gândit oare Transelectrica când a trecut de la activități la afaceri ? Să fie vorba de un drum greșit la afaceri ? Să fie vorba de un drum greșit ?! Categorie nu !

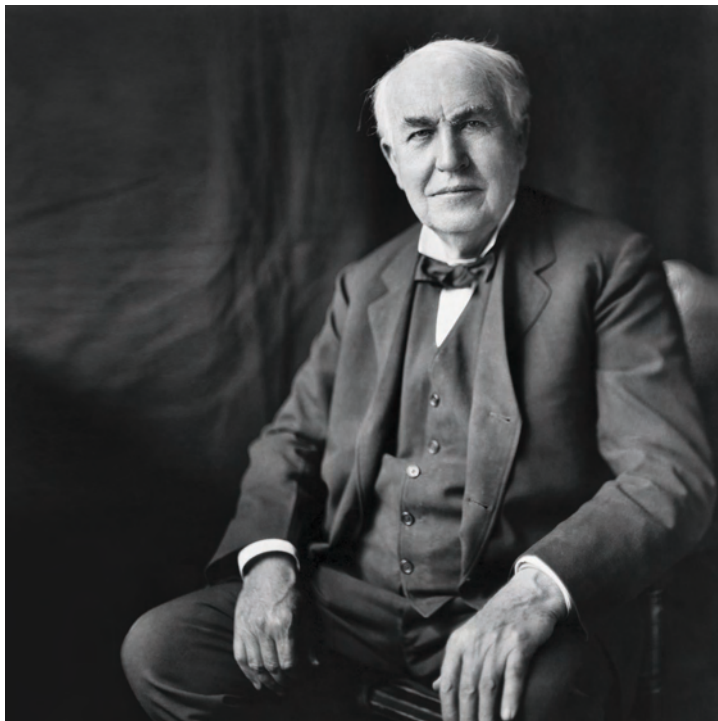
Cu totul alta este însă abordarea cuvântului afacere în echivalentul englez “business” :

- **Wikipedia** : o afacere este o organizație recunoscută legal (companie, firmă) desemnată să producă bunuri și servicii unor clienți. În mod tipic, o afacere se formează pentru a aduce profit care să crească bogăția proprietarilor săi și să dezvolte afacerea.
- **Business dictionary** : un sistem economic în care bunurile și serviciile sunt schimbate între ele sau cu bani, pe baza percepției valorii lor. Fiecare afacere cere investiții și un număr suficient de clienți cărora să li se vândă pe o bază consistentă, cu profit.
- **Dicționarul Oxford** : o activitate în care cineva este angajat și preocupat; o activitate care trebuie făcută; o activitate comercială; comerț considerat în termeni de volum și profitabilitate

Peter Drucker : Clientul este baza oricărei afaceri și rațiunea sa de existență.... *“If we want to know what a business is, we have to start with its purpose. And the purpose must lie outside the business itself. In fact, it must lie in society, since a business enterprise is an organ of society. There is only one valid definition of business purpose: to create a customer. The customer is a foundation of a business and keeps it in existence. The customer alone gives employment. And it is to supply the customer that society entrusts wealth-producing resources to the business enterprise.”*

Definițiile prezentate mai sus conturează o cu totul alta conotație, măsurată în termeni pozitivi, parte a unei etici în care elementul central este clientul și satisfacerea nevoilor sale, într-o manieră corectă care să permită generarea de profit, astfel încât acționarii să câștige plusvaloare și să poată dezvolta afacerea atâta timp cât clienții au nevoie de ea.

Nu trebuie să se insiste prea mult pe ce set de valori privind afacerile în general și-a bazat Transelectrica strategia și practica industrială în acești 10 ani de existență. Este meritul companiei că în acest deceniu, alături de asigurarea operării în condiții de siguranță a SEN, ca prima și fundamentală îndatorire, a pus accentul pe proiectele de dezvoltare și finanțarea corespunzătoare a acestora și a reușit să înțeleagă, să trateze și să ajute activitățile partenerilor ca afaceri, într-o abordare de tip “win – win”.

“Orice nu este vandabil, nu mă interesează să inventez. Vânzarea sa este dovada utilității, iar utilitatea înseamnă succes”

Thomas Alva Edison
1847 - 1931

Transelectrica, un bun partener de afaceri

La început de drum, Transelectrica a plecat cu un plan de afaceri menit să recupereze lipsa cronică de investiții în rețeaua de transport din perioadele anterioare, să creeze noua infrastructură necesară funcționării piețelor de electricitate concurențiale și a conducerii SEN în aceste noi condiții. În câțiva ani de zile RET a căpătat noua rețea de fibră optică, noul sistem de metering, noua platforma EMS – SCADA, pentru a da numai câteva exemple. Efortul investițional a avut și prima dimensiune de bun partener de afaceri pentru Transelectrica. Pentru că numai pe această bază au putut fi puse în aplicare noile coduri, tehnic și comercial, iar jucătorii de piața de

electricitate, producătorii, distribuitorii și furnizorii au putut să-și desfășoare activitățile tradiționale în noile condiții de afaceri pe piața de electricitate. Astfel Termoelectrica, Hidroelectrica, Nuclearelectrica și Electrica, alți jucători pe piață au avut o bază sănătoasă pentru afacerile lor, s-au putut concentra pe afacerile proprii și au putut să continue procesul de reformă cu accent pe unbundling, restructurare și privatizare.

Politica de privatizare în sectorul energetic a început cu privatizarea în distribuție și furnizare. Complementar eforturilor directe depuse de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri, OPSPI și Electrica, considerăm că și Transelectrica, în mod indirect prin calitatea infrastructurii rețelei sale de transport și a conducerii prin dispecer,

a conferit siguranța partenerilor străini, investitorilor strategici, a diminuat riscurile percepute în execuția planurilor de afaceri în sectorul energiei electrice și deci a contribuit la succesul privatizărilor.

Transelectrica a pus accentul pe proiectele de dezvoltare și finanțarea corespunzătoare a acestora. Proiecte importante și grele, care au schimbat definitiv fizionomia RET direcție, calitatea Transelectrica de bun partener de afaceri.

An de an efortul investițional a fost substanțial. Desigur a fost interesul și politica de dezvoltare a companiei dar, în același timp, aceste proiecte au dat un front de lucru semnificativ pentru marii furnizori internaționali de echipamente performante pentru RET dar și pentru industria românească, companii de proiectare, companii de construcții și montaj energetic. Iată de ce se poate afirma că Transelectrica este un foarte bun partener de afaceri și în relația cu furnizorii de servicii, produse și lucrări pentru investiții (dar și pentru lucrările de mentenanță majoră).

Și pe această direcție, a relațiilor cu furnizorii, calitatea Transelectrica de bun partener de afaceri are o dimensiune internă și una externă, de atitudine și comportament. Concret, a fi bun partener de afaceri în investiții înseamnă să deprinzi și să stăpânești

la cote înalte managementul de proiect. Trebuie menționat că, în paralel cu derularea marilor proiecte de investiții, s-a constituit și dezvoltat o școală de management de proiect, mai întâi cu training-uri de specialitate, apoi cu certificări naționale și internaționale. Nu poți să fii un bun partener de afaceri în investiții fără a avea un suport consistent în know-how. În plus, a fost foarte importantă a fost și atitudinea de a oferi partenerilor noștri de contacte o abordare de tip „win – win...”. Un climat de exigență, dar corect, a încurajat furnizorii noștri să se poată concentra pe buna realizare a proiectelor, fără griji pe zona financiară din punctul de vedere al încasării facturilor. Și să știe că, atunci când - obiectiv- în viața unui proiect apar dificultăți, acestea pot fi discutate deschis cu Transelectrica pentru a găsi împreună cele mai potrivite soluții.

În contextul acesta al atitudinii și comportamentului față de furnizori pe linie de investiții, dar și în piața de electricitate, este important să reamintim că Transelectrica încă din 2002, la timp relativ scurt de la înființare, și-a scris primul cod de etică în afaceri, reeditat și adăugat în 2007. La vremea respectivă un cod de etică în afaceri pentru o companie de stat, pare o raritate mai degrabă.

A fi un bun partener de afaceri înseamnă să fii și exigent, să nu faci rabat la calitate, la cerințele tehnice. Acestea nu sunt negociabile. De aceea a da înseamnă și a cere. Istoria acestor ani a arătat că în general atitudinea Transelectrica de bun partener de afaceri a fost corect înțeleasă și la rândul său, Compania a fost tratată corect așa cum și-a dorit. Dar au fost și excepții, situații în care a fost confruntată

cu atitudini necorespunzătoare, contestații nejustificate la licitații, execuții greșite sau întârziate, probleme legate de calitatea echipamentelor, chiar și de la furnizori internaționali celebri. Acolo unde problemele au fost punctuale și remedierile au fost efectuate până la mulțumirea deplină a Transelectrica, calitatea companiei de bun partener de afaceri a rămas. Acolo unde aceste lucruri nu au fost înțelese sau chiar au escaladat, drumurile noastre s-au despărțit.

O altă direcție în care Transelectrica și-a manifestat calitatea de bun partener de afaceri a fost în zona furnizorilor de servicii financiare a băncilor în principal. Și aici calitatea Transelectrica de bun partener de afaceri s-a bazat pe dezvoltarea de know-how și pe atitudine și comportament adecvat.

Spre deosebire de opiniile populare, specialiștii Transelectrica întotdeauna au considerat că nu banii sunt o problemă, că dacă ai o companie bună și proiecte bune vei găsi și finanțări la costuri rezonabile. Pe linie financiară, o companie bună a însemnat și strădania de a avea permanent un plan de afaceri pentru noi și băncile partenere. Pe baza primelor planuri de afaceri, în 2002 Transelectrica a trecut la pregătirea (împreună cu asistența consultanților din băncile internaționale Morgan Stanley și ABN AMRO) și obținerea ratingului de companie de la două agenții internaționale de rating, respectiv Moody's Investor Service și Standard & Poors. Curând ratingul companiei a atins nivelul maxim posibil, cel al ratingului suveran.

În relația cu instituțiile financiare internaționale, cu băncile comerciale și cu alte companii de servicii financiare externe și din România, a fi bun partener de afaceri înseamnă a genera încredere. Credibilitatea, prin plan de afaceri, rating, în general o politică financiară prudentă, a fost un atu pentru Transelectrica în toți acești ani, a permis finanțări în condiții avantajoase și rapide. Desigur un avantaj major pentru Transelectrica în primul rând, dar și pentru partenerii săi de afaceri care au beneficiat de plăți neîntârziate.

Desigur că pe linie financiară a fi bun partener de afaceri înseamnă și preocuparea permanentă pentru păstrarea corespunzătoare a echilibrelor financiare, pentru exigența în raporturile financiare. Așa cum spuneam mai sus despre exigența în relația cu furnizorii noștri și Transelectrica este la rândul ei furnizor de servicii și reciprocitatea la bun partener de afaceri înseamnă și achitarea la timp de către clienții noștri a contravalorii serviciilor prestate. Preocuparea pentru lichidități, pentru fluxurile normale de trezorerie este vitală pentru sănătatea financiară a companiei, pentru păstrarea capacității ei de bun partener de afaceri. Mai ales în zona în care prestațiile Transelectrica sunt reglementate ca non-profit, încă mai sunt riscuri și vulnerabilități de încasare, mecanisme de garantare lipsă sau insuficiente. De aceea Transelectrica, ca bun partener de afaceri, va fi extrem de exigentă cu astfel de aspecte.

"Cele cinci trasaturi esentiale pe care trebuie sa le aiba un intreprinzator pentru a avea succes sunt: concentrarea, discriminarea, organizarea, inovatia si comunicare"

Michael Faraday
1791 - 1867

Este Transelectrica o afacere?

În finalul acestui capitol, iată o întrebare esențială despre calitatea Transelectrica de bun partener de afaceri: "Este Transelectrica o afacere? Și dacă da, ce fel de afacere?" Răspunsul nu este chiar atât de ușor de dat, deși este extrem de important. Transelectrica este un Operator de Transport și de Sistem, o companie care prestează servicii în primul rând tehnice, de o complexitate deosebită, strategice, vitale pentru Sistemul Energetic Național. Și fundamental, este un monopol natural reglementat. E bine să faci profit? Dacă faci profit este meritul companiei sau șansa unei reglementări favorabile? Există limite? Există și varianta întoarcerii la soluția de organizare ca regie autonomă și profitul simbolic pozitiv. Pare desigur absurd și totuși modelul RTO din Statele Unite are la bază conceptul de organizație non-profit.

Care a fost factorul fundamental care a marcat trecerea de la performanța tehnică la performanța în afaceri? Desigur este statul, cel care mult timp a fost acționar 100 % al companiei. Dar acest lucru s-a produs gradual, având în vedere și experiența europeană. La nivelul țărilor din Uniunea Europeană, unde modelul de organizare a sectorului energetic pe bază de unbundling și companii de tip TSO, se constată că o bună parte din actualele OTS-uri sunt listate la bursă, unele la care statul nu mai este acționar, sau este acționar minoritar cu deținerea controlului. Diversificarea acționariatului nu se poate realiza fără a avea încredere în fundamentele economice ale afacerii, pe capacitatea de a genera profit, desigur în compatibilitate cu modelele de reglementare.

În acest context, statul român a început să gândească încă din anul 2004 că este necesară întărirea pieței de capital din România și că principalele companii de stat trebuie aduse pe bursă. Așa a început o poveste de mare succes pentru stat, pentru Transelectrica și pentru Bursa de Valori București. Începutul a fost modest, prima valoare pentru oferta publică inițială a avut în vedere o creștere cu numai 5 %. Abia în 2005 aceasta s-a majorat la 10 % și a început procesul concret de pregătire a listării, proces care a fost finalizat în 2006 cu faza de subscriere și începere a tranzacționării.

Pregătirea prospectului de emisiune, road-show-ul au însemnat primul contact cu investitorii potențiali. Și așa au fost reluate, pe o bază nouă, discuțiile despre activitățile Transelectrica, ca afaceri, despre profit, despre dreptul legitim al acționarilor de a vedea ca în compania în care au investit se generează profit și dividende, despre transparența și buna guvernare corporativă.

Odată cu 29 august 2006, dată la câte acțiunile Transelectrica au început să fie tranzacționate la Bursa de Valori București, contactele cu investitorii și instituțiile specializate ale pieței de capital, bănci de investiții, companii de analiză financiară, fonduri de investiții, etc. s-au intensificat dramatic. Au devenit fapt cotidian, au generat unul din cele mai importante procese de transformare a culturii de companie, procese care continuă încă și astăzi la această dată aniversară, de la excelența tehnică – ceva de la sine înțeles și asumat – la excelența în afaceri, la înțelegerea că fiecare activitate are și valențe de afacere care trebuie înțelese, respectate și aplicate.

Transelectrica este o afacere !

Transelectrica este o afacere! Obținerea unui profit rezonabil în consonanță cu legislația secundară în vigoare, alături de excelența tehnică, de conștientizarea misiunii fundamentale de asigurarea a securității și funcționării în condiții de siguranță a SEN, au devenit parte a culturii corporative nu numai la nivel AGA, CA sau conducere executivă a companiei, dar au început să fie difuzate și înțelese în zonele mediane și de bază ale companiei.

În același spirit anglo-saxon, al culturii capitaliste, unde afacere înseamnă și a te ocupa cu toată seriozitatea și responsabilitatea de o activitate, și la nivel de Transelectrica există o preocupare constantă de bună gestiune a rețelei de transport atât în dimensiunile sale operaționale, cât și de dezvoltarea acesteia, de conducerea SEN, de facilitarea și susținerea unor mecanisme complexe ale piețelor de electricitate. Și aceste lucruri continuă să se facă simultan cu înțelegerea faptului că Transelectrica are o mare varietate de acționari, nu numai statul, chiar dacă acesta continuă să fie acționar majoritar, că toți sunt egali și au dreptul de a gândi la profit și dividend, că valoarea economică a investiției lor are perspective de creștere.

A gândi activitățile complexe ale Transelectrica în termenii de performanță ai unei afaceri, înseamnă până la urmă a da încredere acționarilor tăi și prin ei partenerilor tăi de afaceri. Nu poți pretinde a fi un bun partener de afaceri fără a ști ce este o afacere, fără a-ți conduce activitățile proprii ca pe niște afaceri de succes.

A gândi permanent în termenii unei afaceri, a înțelege afacerile partenerilor tăi este o abordare corectă, de tip win – win care are un feed-back pozitiv extrem de puternic în sensul susținerii activității/afacerii tale fie că ea se manifestă în sensul obținerii și păstrării unui rating financiar bun, al unei percepții de risc mai reduse, a activității de finanțare a investițiilor la costuri avantajoase, etc.

În anul aniversării a 10 ani de ființare a Transelectrica, statul își manifestă din nou sprijinul pentru dezvoltarea pieței de capital din România prin declararea intenției de a crește free-float-ul companiei cu încă 15 %. Este un semnal important pentru companie de susținere de către stat care, chiar dacă rămâne acționar majoritar, și este bine așa, dorește creșterea și diversificarea acționariatului și astfel dă un puternic semnal către dimensiunea afacere.

Acest demers ce urmează să fie pus în practică în următoarea perioadă de timp va stimula reflecția către fundamentele economice ale companiei și, așa cum se vorbește de adecvanța rețelei de transport, este necesar să se vorbească mai mult în viitorul apropiat și de adecvanța modelului de afaceri, care trebuie să fie baza sustenabilă și predictibilă de creare de plusvaloare pentru acționarii noștri.

În acest sens ar fi de dorit ca cititorii să reflecteze la un următorul citat al lui Warren Buffett, cu siguranță unul din cei mai mari și celebri investitori ai lumii : “ When management with a reputation of brilliance tackles a business with a reputation for poor fundamental economics, it is the reputation of the

business that remains intact ”.

Întoarcerea la fundamentele economice, la trăsăturile esențiale ale modelului de afaceri este o necesitate și o bază pentru ca Transelectrica să poată fi în continuare un bun partener de afaceri. Și acesta cu atât mai mult cu cât în continuare vedem în jurul nostru o dinamică accelerată de schimbare pe fondul unei recesiuni economice, sperăm temporare.

Dimensiunea europeană și integrarea piețelor de electricitate, alocarea coordonată a capacităților de interconexiune, armonizarea și apoi unificarea reglementarilor la nivel UE, necesitatea intensificării colaborării și coordonării activităților specifice cu partenerii internaționali ai Transelectrica, în primul rând cu Operatorii de Transport și de Sistem vecini, presiunea pe investiții cu dinamica accelerată a noilor capacități regenerabile sunt câteva din trăsăturile care vor obliga Compania să se schimbe, să progreseze în continuare pentru a rămâne și, de ce nu, pentru a fi un și mai bun partener de afaceri.

Partenerii de afaceri ai Transelectrica

Pentru realizarea proiectelor sale de dezvoltare și finanțarea acestora, Transelectrica a colaborat , pe bază de contracte la cheie, cu cele mai bune și prestigioase firme în domeniu și cu redevabile instituții financiare. În cele ce urmează se vor menționa principalii parteneri și colaboratori ai Transelectrica în decursul celor 10 ani de operare pe piața de electricitate, fără a avea pretenția că această enumerare ar fi exhaustivă:

VIII. Transelectrica în Europa și în lume

Capitol redactat de Răzvan
Purdilă, în colaborare cu Mirela Mathie,
Gheorghe Indre

Transelectrica în Europa

Relațiile de cooperare internațională, în principal la nivel european (UE dominant) dar și în afara Europei, reprezintă un instrument prețios de bază în implementarea strategiei companiei, în susținerea activităților de bază și pentru îndeplinirea misiunii Transelectrica

În cei 10 ani de activitate pe care îi aniversează Compania se pot distinge doua etape:

- Prima etapă: 2000-2004 – etapa dominată de relansare a investițiilor în RET, de conectare sincronă la UCTE pe fondul general de pregătire a aderării României la Uniunea Europeană și de susținerea de către Transelectrica a eforturilor României pentru negocierea și încheierea cu succes a capitolului 14 “Energie”;
- a doua etapă: 2005 - prezent reprezintă etapa de consolidare, dezvoltare și integrare în procesele de cooperare internațională la nivel continental și regional.

Elementele de referință pentru această perioadă în activitatea de bază au fost:

- **8 mai 2003:** Transelectrica a devenit membru UCTE (Uniunea pentru Coordonarea Transportului Energiei Electrice), ca urmare a recunoașterii performanțelor și siguranței realizată de SEN din România.
- **10 octombrie 2004:** interconectarea sincronă a SEN la sistemul UCTE

- **9 noiembrie 2004:** Transelectrica, în calitate de Operator de Transport și de Sistem al rețelei electrice de transport din România, este acceptată membru cu drepturi depline în cadrul ETSO (Asociația Europeană a Operatorilor de Transport.

Prezența în organismele internaționale – impactul pe activitățile de bază

Transelectrica a desfășurat o activitate susținută și importantă la nivel european în primul rând prin calitatea de membru în cadrul organizațiilor și organismelor internaționale europene, în Eurelectric (continuând tradițiile RENEL, CONEL) apoi în UCTE și ETSO. Cel de-al treilea pachet legislativ al UE a determinat în mod obiectiv nevoia de unificare pe de-o parte între ETSO- ca reprezentantă a companiilor de tip TSO- și structurile regionale de dispecerizare, între care cea mai mare și mai importantă a fost UCTE pentru zona Europei continentale. Volumul de lucru în noua organizație ETSO-E a crescut exponențial și, ca atare, din motive de eficiență Transelectrica a optat să iasă din EURELECTRIC, organizație specifică intereselor producătorilor și distribuitorilor de energie electrică.

Având în vedere acceptarea Transelectrica în mai 2003 ca membru al UCTE, iar în 2004 ca membru în ETSO, România devine prima țară din Sud Estul Europei, nemembră a Uniunii Europene, care se integrează în ambele structuri organizatorice de specialitate ale Operatorilor de Transport și de Sistem din cadrul Uniunii Europene. Pe lângă accesul la experiența și

mecanismele relevante din domeniul pieței de energie electrică dobândite de companiile similare din Uniunea Europeană, integrarea Transelectrica în ETSO a contribuit la derularea cu succes a procesului de integrare a României în Uniunea Europeană.

Un număr de 42 de companii europene de transport și de sistem în domeniul energiei electrice din 34 de țări europene, printre care și Transelectrica, au semnat în data de 19 decembrie, 2008 la Bruxelles acordul de înființare a unei noi organizații, denumită ETSO-E (Rețeaua Europeană a Operatorilor de Transport și de Sistem pentru energie electrică), pentru a contribui mai bine la dezvoltarea piețelor europene de energie electrică și a consolida cooperarea între operatorii de Transport și de Sistem din Europa. Stabilirea noii organizații a reprezentat un pas proactiv esențial al operatorilor de transport și de sistem pentru dezvoltarea piețelor regionale de electricitate, mai ales a pieței pan-europene, și este în conformitate cu cel de al treilea pachet legislativ UE pe piața de electricitate.

Transelectrica a avut o participare activă în cadrul ETSO-E, chiar de la înființarea organizației, concretizată în lucrul pe proiecte în cadrul grupelor de lucru metodologice la nivel continental pentru integrarea pieței de electricitate, precum și proiecte la nivel regional. Datorită poziției geografice a României, Transelectrica s-a focalizat pe piața sud-est europeană fără a neglija perspectiva și oportunitățile de integrare în piața central-europeană. În prezent, dinamica integrării pieței de electricitate pan-europene este foarte pronunțată și sub presiunea CE. Transelectrica are un rol deosebit

de important în integrarea Ucrainei și Republicii Moldova la sistemul interconectat european, ca lider al consorțiului de TSO-uri ce vor realiza toate studiile tehnice necesare conectării sincrone a acestor două țări.

Cooperarea bilaterală pentru susținerea activităților de bază și dezvoltării RET

În relațiile de cooperare internațională, relațiile cu vecinii, în primul rând cu companiile surori de tip TSO au fost pentru Transelectrica de prioritate zero. Astfel, prin buna colaborare cu partenerii din Bulgaria (ESO), Serbia (EMS), Ungaria (MAVIR), Republica Moldova (Moldelectrica) s-a reușit promovarea unor importante proiecte de infrastructură. Astfel de interconexiuni ca: LEA de 400 kV Nadab-Bekescsaba, care a fost pusă în funcțiune în decembrie 2008, proiectul LEA 400 kV Suceava-Bălți, proiectul LEA 400 kV Resita-Pancevo, amandouă în faza de studiu de fezabilitate, sunt adevărate provocări pentru dezvoltarea în continuarea a capacităților de interconexiune. Atragerea de parteneri strategici și menținerea de relații de cooperare strânse cu toți actorii importanți din domeniul energetic pe plan internațional s-au conturat în acești ani prin încheierea de Memorandum-uri de Înțelegere între Transelectrica și diverși parteneri din străinătate.

Politica Transelectrica de bună cooperare internațională, utilizarea sistematică a MOU-urilor a adus un număr important de avantaje pe o paletă mai largă de conținut – de la idei de tip „best practice” cea mai bună practică în zona tehnică de exploatare-mentenanță până la o

înțelegere mai aprofundată a mediului de afaceri pentru un TSO.

- (2008) Memorandumul de Înțelegere Terna – Transelectrica – Moldelectrica privind cooperarea pentru construcția și managementul noii linii de interconexiune dintre România și Republica Moldova, LEA 400 kV Suceava (RO) – Bălți (MD).
- (2008) Memorandum de Înțelegere Transelectrica (Ro) – Verbund (Austria) în domeniul transportului de electricitate și serviciilor de sistem.
- (2007) Memorandum de Înțelegere Transelectrica – Moldelectrica, privind dezvoltarea și construirea liniei de 400 kV Suceava (România) – Bălți (Republica Moldova);
- (2007) Memorandum de Înțelegere privind cooperarea și parteneriatul strategic între Terna și Transelectrica în domeniul transportului de electricitate și serviciilor de sistem.
- (2005) Memorandum de Înțelegere Transelectrica (RO) – EMS (Serbia) privind dezvoltarea și construirea LEA 400 kV Timișoara (RO) – Vrsac (Serbia).
- (2003) Memorandum de Înțelegere Transelectrica (RO) – RTE (Franța) privind cooperarea și parteneriatul strategic în domeniul transportului de electricitate și serviciilor de sistem.

De asemenea Transelectrica a participat în cadrul acordurilor de cooperare promovate de Ministerul Economiei, Comerțului și Mediului de Afaceri pentru cooperarea în domeniul energiei cu firme din Germania, Suedia, Elveția. Transelectrica a colaborat în mod consecvent cu consultanți internaționali pentru dezvoltarea proiectelor

importante de infrastructură precum și expertize: Fichtner, Mazars, Teleconsult, Landis&Gyr, KPMG, KEMA.

Accesul la finanțări avantajoase a constituit pentru Companie o adevărată provocare.

Multe proiecte de modernizare și re tehnologizare a stațiilor și liniilor de înaltă tensiune ale companiei au avut nevoie de atragerea de fonduri pentru a fi realizate și predate la cheie.

Iată câteva din proiectele care au beneficiat de finanțări avantajoase de la IFI (BEI, BERD, Banca Mondială, JBIC), KfW, NIB, PHARE :

- finanțare KfW Germany pentru finalizarea proiectelor de investiție la:
 - stația de 400/220/110 kV Constanța Nord
 - stația de 400/220/110 kV Oradea Sud
 - stația de 400/220/110 kV Sibiu Sud
 - stația de 400/220/110 kV București Sud
 - stația de 400/220 kV Slatina
- finanțare NIB (Nordic Investment Bank) pentru finalizarea proiectelor de investiție la:
 - stația de 400/220 kV Slatina
 - stația de 400/220 kV Roșiori
 - stația de 400/220/110 kV Gutinaș
- finanțare JBIC (Japan Bank for International Cooperation) pentru finalizarea proiectelor de investiție la:
 - stația de 400/220 kV Brazi Vest
- finanțare Banca Mondială pentru finalizarea proiectelor de investiție la:
 - stația de 220/110 kV Fundeni
 - stația de 400/220/110 kV Iernut
 - axul de 400 kV Gutinaș-Bacău-Roman Nord-Suceava

- finanțare BERD pentru finalizarea proiectelor de investiție la:
 - linia de înaltă tensiune 400 kV Oradea-Bekescsaba
- finanțare PHARE pentru finalizarea proiectelor de investiție la:
 - linia de înaltă tensiune 400 kV Arad Nadab

Tot la nivel european, focalizat pe spațiul CEE și al Mării Negre, Transelectrica a avut o prezență activă în asociațiile profesionale din Europa : Eurelectric, UCTE, ETSO și structurile lor regionale SETSO și SUDEL .

În cadrul ENTSO-E Transelectrica are reprezentanți în toate grupele importante de lucru de la nivel de adunare generală, comitet director, comitete de lucru (Comitetul Dezvoltare Sisteme, Comitetul Operațiuni Sistem, Comitetul de Piață și Grupa Juridică și de Reglementare), cât și în grupele metodologice. Transelectrica a primit misiunea din partea Comitetului de Piață pentru coordonarea integrării pieței de electricitate din SEE și respectiv din partea Comitetului Operațiuni Sistem (Continental Europe) a coordonării, și a pregătirii integrării Ucrainei și Republicii Moldova în zona sincronă a Europei continentale.

De asemenea, Transelectrica a fost prezentă constant în regiunea Mării Negre și a avut calitatea de consultant al Ministerului Economiei la întâlnirile BSEC (Organization of the Black Sea Economic Cooperation) și BSREC (Black Sea Regional Energy Center). Cele două organizații au ca scop dezvoltarea infrastructurii rețelelor și a piețelor de electricitate din zonă.

Transelectrica în lume

Alături de preocuparea care a devenit dominantă pentru cooperarea internațională cu structurile europene, Transelectrica a dat importanță și colaborării internaționale cu alte structuri importante din afara spațiului european.

Având în vedere specificul activității Companiei, acela de monopol natural de rețea, specialiștii din cadrul Transelectrica s-au preocupat accesul la cele mai bune studii, cercetări și proiecte de lucrări legate de conceptul „rețea inteligentă” (smart grid).

În acest sens, în 2008 au fost începute contactele cu organizația echivalentă Eurelectric din SUA – Edison Electric Institute. Deși modelul de organizare american are diferențe față de cel european cu pivotul TSO, programele de cercetare aplicativă din SUA pe rețele inteligente sunt semnificative și importante. Prezența Transelectrica în cadrul Edison Electric Institute a dat posibilitatea accesului la o bogată și variată informație tehnică și financiară.

Specialiștii Transelectrica au avut oportunitatea de a participa la proiectele științifice și tehnice derulate în cadrul grupelor de lucru ale WEC (World Energy Council) și CIGRE .

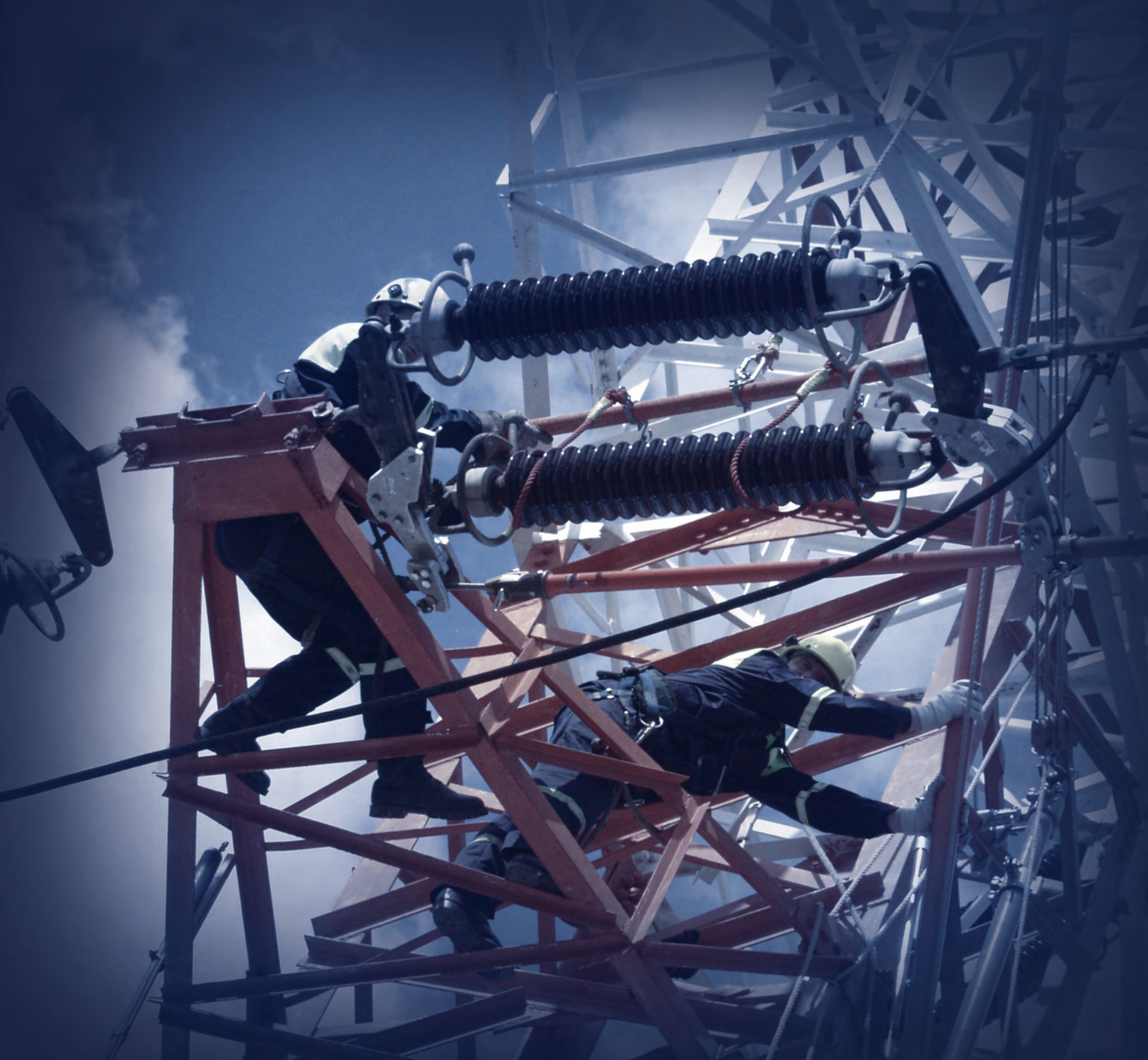
Participarea experților Transelectrica la evenimente științifice cum ar fi conferințe și reuniuni științifice dar și târguri și expoziții internaționale reprezintă un segment important în procesul de comunicare și informare a acestora. Cele mai importante conferințe organizate în domeniul energiei din România sunt FOREN (Forumul Regional al

Energiei), CNE (Conferința Națională de Energie), RESYM (Piața de electricitate și sistemul), iar în străinătate sunt: CIGRE (Conferința Internațională a Marilor Rețele Energetice), WEC (World Energy Congress) etc.

Concluzii și perspective

Transelectrica a conștientizat și valorificat în mod sistematic această resursă pe care o reprezintă cooperarea internațională. Și în următoarea perioadă de activitate relațiile internaționale, cooperarea internațională, promovarea proiectelor cu caracter internațional vor juca un rol din ce în ce mai important în poziționarea Transelectrica din punct de vedere regional și continental, în aducerea la îndeplinire a strategiei corporative proprii.

Cooperarea internațională reprezintă o oportunitate extraordinară dar și măsura exigentă a propriei valori, o provocare pentru cultura de companie și practicile sale, a calităților profesionale ale specialiștilor companiei, pentru că problemele care trebuie abordate sunt de o complexitate în continuă creștere. Politica energetică a UE, efectele directe ale recentului cel de-al 3-lea pachet legislativ, în corelare și cu evoluția accentuată către resurse regenerabile a mixului de producție duc la concluzia că dimensiunea internațională a activității Transelectrica va fi și mai importantă și ca DVA avea un rol important în trecerea cu succes într-o perspectivă pe termen mediu de la Transelectrica -campion național la Transelectrica –campion regional.

IX. Responsabilitate Socială Corporativă

Capitol redactat de Mirela Mathie, Elena Ratcu, Cristina Loghin

Responsabilitate, transparență și implicare

În perioada dificilă pe care o parcurgem în prezent, Transelectrica a realizat că, în afara celor două roluri majore pe care le are, cel tehnic (asigurarea funcționării SEN în condiții de maximă siguranță și stabilitate și îndeplinirea standardelor de calitate) și cel economic (crearea de profit pentru acționari), a venit momentul să-și asume, într-o manieră mai vizibilă, un rol nou, orientat către responsabilitate și etică, un rol cu impact pozitiv mai pronunțat asupra comunității. Compania consideră că revitalizarea mediului său de afaceri va avea loc atât prin acțiuni strategice, de politică energetică la nivel național și european, dar și prin asumarea, într-o manieră formală și susținută, a unor valori sănătoase, ca fundament al unei noi pagini de istorie corporativă.

Intențiile Companiei de a aduce în fața atitudinea responsabilă s-au întâlnit într-un mod fericit cu acțiunile Bursei de Valori București, care a aprobat deja, în ianuarie 2009, "Codul de Guvernanță Corporativă destinat societăților comerciale ale căror instrumente financiare sunt tranzacționate pe piața reglementată operată de BVB".

Astfel, acest cadru general oficial a impulsionat Compania, care și-a revizuit intențiile strategice de termen lung și

a considerat obligatorie materializarea lor printr-un document. Astfel, în luna decembrie 2009 a fost aprobat de către Adunarea Generală a Acționarilor "Regulamentul de Guvernanță Corporativă al Transelectrica", document care descrie modul specific prin care Compania înțelege să adopte și să aplice cele mai bune principii ale guvernanței corporative precum și recomandările Codului BVB.

Responsabilitatea Socială este procesul de management, parte integrantă a strategiei de afaceri a Companiei, prin care Transelectrica dorește să contribuie la dezvoltarea unei societăți românești durabile și performante. Compania se implică în rezolvarea problemelor sociale ale comunității în care își desfășoară activitatea și ia în considerare interesele societății, responsabilizându-se față de angajați, acționari, comunitate și mediu, în scopul creării prosperității, a locurilor de muncă și în vederea asigurării sustenabilității unei întreprinderi solide din punct de vedere financiar.

Ca parte a vieții publice, Transelectrica conștientizează îndatoririle pe care le are față de societate, considerând că implicarea în comunitate este necesară pentru a obține respectul societății în cadrul căreia ne desfășurăm activitatea, contribuind la dezvoltarea unei societăți românești durabile și performante.

Viziunea Companiei în acest domeniu are ca scop promovarea valorilor naționale precum inovația, spiritul de echipă, respectul diversității și angajamentul. Alegerea Companiei a fost implicarea în artă și cultură, educație, acțiuni umanitare și de dezvoltare a societății. Politica de Responsabilitate Socială

Corporativă este publicată în secțiunea **www.transelectria.ro**

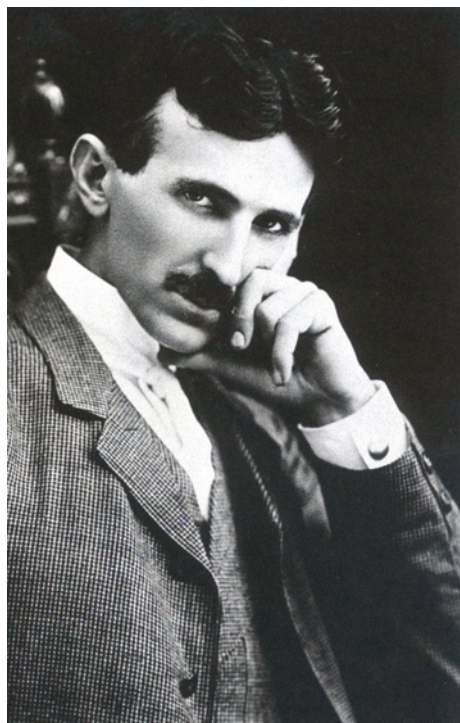
În cei 10 ani de activitate, politica de responsabilitate socială a Transelectrica s-a concentrat în următoarele domenii: artă și cultură, educație, acțiuni umanitare și de dezvoltare a societății, prin acțiuni cum ar fi: sponsorizări, acte de mecenat, donații.

Acțiuni umanitare

O parte din acțiunile de sponsorizare s-au concentrat pe acordarea de ajutoare financiare umanitare. Au primit sprijin din partea Companiei asociații și copii pentru susținerea de tratamente în urma intervențiilor chirurgicale cu grad ridicat de dificultate, pentru susținerea programelor de asistență medicală și ajutor umanitar în cazul bolnavilor oncologici și diabetici, sinistrații în urma inundațiilor din 2005, 2008, 2010, pentru întraajutorarea cu haine și alimente a sinistraților din Vălenii de Munte, tinerii orfani care părăsesc centrele de plasament, precum și familiile defavorizate.

Tinerii și educația – Investim în viitor

Susținerea procesului educațional a fost de asemenea una din prioritățile Companiei în ultimii 3 ani. O poveste de succes a reprezentat-o campania "Transelectrica investește în viitor", care a constituit o adevărată provocare pentru Companie, atenția sa fiind focalizată cu precădere către copiii din mediul rural, care învață în școli cu resurse financiare limitate. În acest sens Transelectrica a ales să modernizeze, să reabiliteze și să doteze corespunzător școlile din comuna Folea (județul Timiș),

*“Nu cred că este vreo emoție
care să treacă prin inimă, ca
sentimentul unui inventator
când vede creația gândirii sale
transformandu-se în succes.
Acele emoții îl fac pe om să
uie de mâncare, somn, prieteni,
dragoste, de tot”*

Nikola Tesla
1856 - 1943

comuna Vărtop (județul Dolj), comuna Vidra (județul Ilfov), grupul școlar din Dumbrăveni (județul Suceva). Proiectul s-a derulat pe o perioadă de doi ani și a cuprins efectuarea de lucrări de reparații, zugrăveli, amenajări grupuri sanitare, sălile de clasă au fost dotate cu geamuri termopan, parchet, uși metalice, mobilier (bănci și scaune ergonomice), aer condiționat. Începutul anului școlar în aceste școli a adus bucurie copiilor dar și o deosebită mulțumire celor implicați în acest proiect.

Cum cartea este o fântână cu „apă” limpede și bună, apa cunoașterii, cea care potolește setea de cunoaștere, de idei, de nou, de frumos, Transelectrica a ales să doteze bibliotecile unor universități din România și Republica Moldova cu literatură de specialitate tehnico-științifică, aducându-și astfel contribuția la dezvoltarea culturii și învățământului.

Tot în cadrul acestui proiect, începând cu anul 2005 Transelectrica acordă anual burse studenților în anii terminali din cadrul Facultății de Energetică, până în prezent având un total de 25 de burse acordate. Un alt demers al Transelectrica pentru sprijinirea învățământului a fost suportul acordat de către Companie Universității Politehnice din București pentru retehnologizarea părții de electrică și automatizări a laboratorului Facultății de Energetică, facultate care pregătește viitorii energeticieni ai țării.

Cultura-valoare supremă

Conștientă că actul de cultură este la fel de important pentru societate ca și respirația, Transelectrica contribuie constant la dezvoltarea activităților

culturale din România, prin acordarea de sprijin material grupului coral Sound pentru participarea la festivalurile internaționale din Banjoluka, Bosnia și Herzegovina, contribuind astfel la promovarea artei interpretative și a tradițiilor corale românești.

În anul 2007, când orașul Sibiu a fost declarat „capitală culturală europeană”, Transelectrica a fost onorată să se afle printre sponsorii Festivalului Internațional de Teatru precum și ai Festivalului Internațional de film documentar „Astra Film Fest”, unul din cele mai importante evenimente culturale ale regiunii sud-este europene, formă de promovare a documentarului românesc în țară și în străinătate. Anul 2008 a însemnat pentru Transelectrica susținerea acordării premiilor Uniunii Scriitorilor din România pentru cele mai valoroase cărți de beletristică apărute în anul calendaristic anterior.

În tot ceea ce facem ca angajați Transelectrica, încercăm să fim buni profesioniști, adevărați parteneri și deschizători de drumuri. Valorile Transelectrica sunt cu atât mai puternice pentru că ne reprezintă pe noi ca oameni, nu numai ca angajați ai companiei. Noi credem că aceste valori nu sunt doar simple cuvinte ci un adevărat sprijin pe drumul către dezvoltare.

X. Publicații Transelectrica

Capitol redactat de Mirela
Mathie, Elena Ratcu

Atlase cu caracter științific

Prin dezvoltarea durabilă a Rețelei Electrice de Transport, care include și creșterea eficienței transportului energiei electrice, se realizează o reducere a consumului de resurse și a presiunii asupra mediului, asigurându-se păstrarea acestuia în condiții cât mai bune pentru generațiile viitoare. În acest sens Transelectrica a dezvoltat o activitate științifică de cooperare interdisciplinară cu diferite unități de cercetare (Institutul de Geografie, Academia Română, Institutul de Cercetări pentru Pedologie și Agrochimie, Academia de Științe Agricole și Silvicultură Gh. Ionescu-Sisești) și cu specialiști din cadrul Institutului Național de Meteorologie și Hidrologie și din inspectoratele județene de protecția mediului, pentru o cât mai bună fundamentare științifică de dezvoltare și întreținere a Rețelei Electrice de Transport.

Rezultatul a fost editarea, între anii 2003-2004, în colaborare cu aceste organizații a două Atlase geografice cu caracter științific

- Atlasul geografic „România, Mediul și Rețeaua Electrică de Transport”;
- Atlasul geografic „România. Calitatea solurilor și Rețeaua Electrică de Transport”.

Lucrările reprezintă un material documentar valoros concretizat în

hărți, grafice, tabele, fotografii și texte explicative cu privire la factorii naturali și antropici care influențează comportarea construcțiilor rețelei electrice de transport și ca urmare siguranța sistemului electroenergetic național, caracteristicile fizico-chimice ale solurilor, procesele de degradare cu referiri concrete la solurile din perimetrul liniilor electrice aeriene și stațiilor electrice. Cercetările s-au efectuat în conformitate cu normele existente pe plan european și cu problematica actuală a modificărilor globale ale mediului, în acord cu strategia națională de protecție a mediului și cu necesitățile impuse de integrarea în Uniunea Europeană. Activitatea de cercetare științifică s-a concentrat asupra a două aspecte: pe de o parte, studiul cadrului natural în care este amplasată Rețeaua Electrică de Transport cu accent pe poluarea și agresivitatea atmosferei, ca urmare a fenomenelor naturale extreme, care afectează Rețeaua Electrică de Transport, iar pe de altă parte, studiul învelișului de soluri, al caracteristicilor fizico-chimice ale acestora și al agresivității lor care afectează construcțiile subterane ale rețelei.

Monografii

În anul 2004 Compania a editat Monografia „Transelectrica-trecut, prezent și viitor”. Coordonată de Jean Constantinescu, președinte ANRE și Ion Merfu, director general Transelectrica, lucrarea prezintă cadrul mai larg al industriei energiei electrice, evoluția formelor de organizare și instituționale și a soluțiilor tehnologice specifice alimentării cu energie cu punctarea momentelor cheie

ale istoriei dezvoltării electroenergeticii în România, ale evoluției concepțiilor și soluțiilor tehnologice, oferind totodată și date despre dezvoltarea durabilă a Transelectrica.

Din respect și prețuire pentru istoria electricității în România, Transelectrica a avut o preocupare constantă în a face mai bine cunoscute problemele energetice din fiecare zonă a României. Interesul de care s-a bucurat Monografia tehnică „Transelectrica-trecut-prezent și viitor”, dorința de a împărtăși informații mai detaliate privind începutul utilizării energiei electrice în toate zonele țării, precum și evoluția concepțiilor tehnice în dezvoltarea rețelei electrice a determinat specialiștii din Companie să realizeze Colecția de Monografii Tehnice ale succursalelor de transport, din care până în prezent au fost realizate 5: Sibiu, Craiova, Timișoara, Cluj, Constanța. În 2005, cu ocazia aniversării 50 de ani de la înființarea Dispecerului Energetic Național și la inițiativa dispecerilor din cadrul DEN, Transelectrica a realizat „Monografia Dispecerului Energetic Național – 50 de ani”, care face o trecere în revistă a celor 50 de ani parcurși de la înființare, în anul 1955, a Dispecerului Energetic Național și reprezintă un adevărat jurnal istoric, în care, paralel cu analiza factorilor de condiționare a dezvoltării activității de dispecer (rețele, centrale, dotări tehnice și organizări instituționale) a fost redată și atmosfera timpului parcurs, dificultățile și realizările personalului angrenat în conducerea prin dispecer, expuse în parte, chiar de protagoniștii timpului.

Rapoarte Anuale, Rapoarte de Mediu, Rapoarte Tehnice

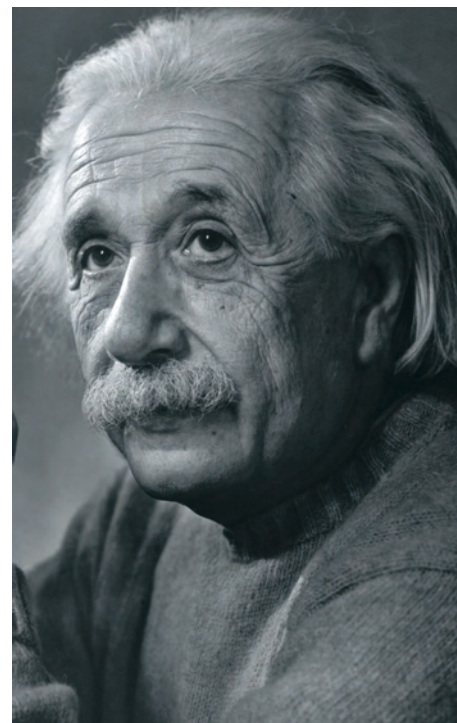
Încă de la înființare sa, Transelectrica a înțeles că un promovarea unui proces corect de comunicare externă contribuie la notorietatea și imaginea organizației. Printre publicațiile importante ale Transelectrica se află editarea anuală a "Rapoartelor Anuale Transelectrica", cu începere din anul 2001, documente de referință care prezintă activitățile, situațiile financiare, dezvoltarea organizațională, proiectele de investiții ale companiei.

Politica în domeniul managementului mediului a companiei este prezentată în Rapoartele Anuale de Mediu, mijloc de comunicare util pentru informarea asupra lucrărilor de modernizare/retehnologizare a instalațiilor, pentru promovarea tehnologiilor curate, a limitării impactului negativ asupra mediului înconjurător.

Din 2007 Transelectrica editează și "Raportul Tehnic al funcționării SEN" care evidențiază rezultatele tehnice ale sectorului energiei electrice în România obținute anual.

Pliante, Buletin informativ

Chiar din primul an de ființare, Transelectrica a început editarea Buletinului „Impuls”, publicație trimestrială, cu caracter informativ, în care sunt prezentate fapte și idei ale conducerii executive și ale personalului companiei, realizările majore ale acestora, fiind totodată un instrument de transmitere nedistorsionată a informațiilor relevante despre companie precum și un instrument de informare și de fidelizare a angajaților și partenerilor de afaceri. Buletinul, cu un tiraj de 500 exemplare, este distribuit în interiorul companiei, celor 8 sucursale și 6 filiale, companiilor de utilități publice din sector, partenerilor de afaceri din țară și străinătate, institutelor de învățământ superior, autorităților guvernamentale și asociațiilor profesionale.

“Tot ceea ce poate fi evaluat, nu contează neapărat; ceea ce contează nu poate fi neapărat evaluat”

**Albert Einstein
1879 - 1955**

XI. Diplome și premii pentru Transelectrica

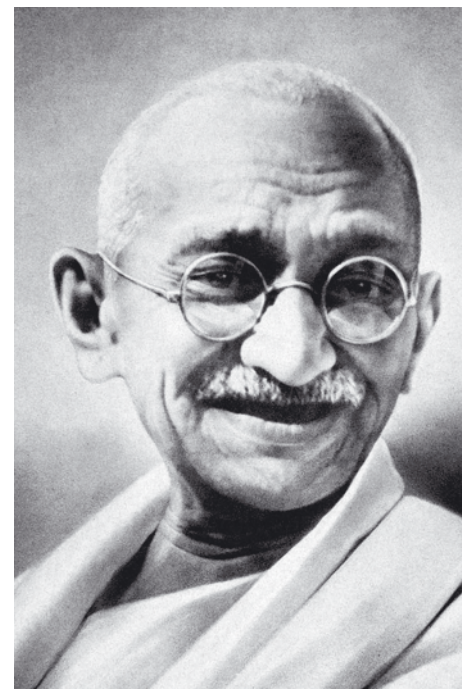
Capitol redactat de Elena Ratcu

Eforturile Transelectrica și ale angajaților săi pentru obținerea unor performanțe tehnice și economice cât mai bune, care au reflectat gradul de rentabilitate și profitabilitate al Companiei, efortul propriu de dezvoltare, politica managerială precum și strategia sa de dezvoltare pe termen scurt, mediu și lung au fost recunoscute și recompensate de către autoritățile competente în domeniu cu diplome de excelență și trofee.

Iată câteva dintre acestea:

- Locul II la categoria Companii naționale, în cadrul celei de-a VIII-a ediții, din iunie 2001 a Topului Național al Firmelor, organizată de Camera de Comerț și Industrie a României și a Municipiului București, acordat Transelectrica pentru realizarea indicatorilor economico-financiar
- Trofeul „J.M.Juran” în cadrul Ediției a VII a Competiției „Premiul Român pentru calitate – J.M. Juran”, organizată de Fundația „Premiul Român pentru calitate – J.M. Juran” în ziua de 4 decembrie 2007, pentru performanțele manageriale obținute de Transelectrica
- Locul I pe țară la concursul de management de proiect organizat de International Project Management Association, în anul 2009, cu proiectul „Retehnologizarea stației de 400/220 110 kV Iernut”
- Premiul de Excelență pentru cea mai apreciată ofertă publică de acțiuni sau obligațiuni - categoria emitenți în cadrul Galei Premiilor Pieței de Capital, organizată de Asociația Brokerilor și Bursa de Valori București, în ziua de 20 noiembrie 2006, și nominalizarea la categoria „Cel mai atractiv emitenț listat la Bursa de Valori București sau RASDAQ”.
- Locul I la domeniul de activitate „Industrie” - categoria „Întreprinderi foarte mari” în cadrul Ediției a XIII-a a Topului Național al Firmelor,

organizată de Camera de Comerț și Industrie a României în ziua de 24 octombrie 2006, pe baza rezultatelor economico-financiare deosebite înregistrate de Companie în anul 2005.

“Fii tu schimbarea pe care
vrei să o vezi în lume”

Mahatma Gandhi
1869 - 1948

XII. Profesionalism și excelență în Transelectrica

Capitol redactat de Elena Ratcu

„Ingineria este o mare profesie. Este fascinația de a vedea cum o plăsmuire a imaginației se transformă, cu ajutorul științei, într-un plan pe hârtie. Ca apoi să se materializeze în piatră, metal sau energie. Ca apoi să creeze locuri de muncă și locuințe pentru oameni. Ca apoi să ducă la creșterea standardului de viață și la sporirea confortului. Acesta este înaltul privilegiu al inginerului. Marea responsabilitate a inginerului în comparație cu cei de altă profesie, este ca operele lui se află sub văzul tuturor (....) Inginerul privește înapoi spre binele nesfârșit ce se desprinde din succesul său, cu o satisfacție pe care o cunosc puține profesii. Iar verdictul colegilor săi este singura recunoaștere pe care și-o dorește”.

Herbert Hoover
cel de al 31-lea președinte al SUA (1929-1933)
de profesie inginer minier

O retrospectivă este întotdeauna binevenită pentru că oferă un prilej de a privi în urmă, de a trage linie și de analiza ceea ce s-a petrecut de-a lungul unei perioade din trecut, de a realiza un bilanț.

Retrospectiva celor 10 ani de la înființarea Transelectrica, înseamnă nu numai măsurarea progresului înregistrat prin trecerea în revistă a realizărilor tehnice și economice. Înseamnă, în egală măsură, conștientizarea faptului că și în domeniul electroenergetic, a cărei evoluție a revoluționat întreaga activitate economică și socială a țării, omul este elementul cheie și că ingineria este o artă.

Transelectrica are în prezent o structură organizatorică adaptată la structurile organizatorice ale companiilor similare din Europa. Diversitatea de activități desfășurate de companie, unele dintre acestea fiind de importanță strategică pentru sistemul electroenergetic din România, nivelul tehnic ridicat și exigențele privind siguranța în funcționare și calitatea serviciilor, procesele și tehnologiile cu grad mare de rigurozitate și pericolozitate necesită asigurarea de personal dedicat, cu înaltă calificare și experiență, cu abilități deosebite și comportament responsabil.

Cheia succesului Transelectrica o reprezintă fără nici o îndoială calitatea și performanța oamenilor din Companie. Activitățile realizate în cadrul companiei au un înalt grad de specializare și tehnicitate și necesită personal calificat la toate nivelele de activitate, de la personalul muncitor până la managementul executiv a companiei.

Conducerea operativă a Sistemului Energetic Național se află în mâna unor

profesioniști de excepție, care alcătuiesc o mare și adevărată familie, cu trăsături comune de caracter pentru membrii săi: seriozitate, rigoare, competență, dedicație și un înalt simț de responsabilitate. De aici își trag seva și valorile Transelectrica: “Excelență” - “Echipă” - “Comunicare”

Indubitabil, Transelectrica nu ar fi putut obține atât de multe succese și o astfel de recunoaștere națională și internațională fără echipa sa de profesioniști de înaltă clasă, care de multe ori uită de ei înșiși, de familie și de problemele personale pentru a-și finaliza obiectivele pe care le au de realizat și pentru a face față provocărilor, de multe ori copleșitoare pe care le au de surmontat. Viața oamenilor din Transelectrica este guvernată de câteva cuvinte cheie : rigoarea, disciplina, seriozitatea, profesionalismul, forța de muncă, modestia și echilibrul care, indiferent de vreme și de vremuri, de condiții, stări și probleme personale, îi animă și-i determină să se dăruiască cu pasiune și entuziasm muncii nobile pe care o desfășoară în anonimat, dar fără de care funcționarea întregului mecanism economic și social ar putea fi perturbată și chiar paralizată.

Se vor menționa în continuare numai câteva din proiectele mai importante realizate de Transelectrica în acești 10 ani, cu menționarea actorilor principali, fără de care aceste proiecte nu s-ar fi putut realiza.

Interconectarea SEN cu sistemul UCTE

Cum altfel s-ar fi putut realiza miile de ore de muncă pentru interconectarea SEN cu sistemul UCTE, conform procedurilor speciale ale UCTE care au necesitat parcurgerea tuturor etapelor programului de interconectare convenit cu UCTE, elaborarea studiilor de fezabilitate, definirea Catalogului de Măsură și verificarea îndeplinirii lui, efectuarea probelor de interconectare, obținerea acordului de funcționare interconectată permanentă, fără înaltul profesionalism și dedicația oamenilor Transelectrica ?

Deși procesul a fost deosebit de complicat, prin efortul conjugat al specialiștilor companiei, Transelectrica a demonstrat că poate îndeplini cerințele tehnice și de reglementare ale UCTE privind integrarea în structura europeană, fiind în același timp implicată și într-un profund proces de restucturare.

Transelectrica a depus eforturi imense pentru a face față acestei provocări. Inițial au trebuit efectuate o serie de îmbunătățiri tehnice și investite sume importante de bani. Apoi a urmat un complex proces de teste de iarnă și teste de vară. Toți specialiștii din sectorul operațional al Transelectrica au fost implicați în acest proces de performanță al sistemului energetic. În final Compania a trebuit să treacă așa-numitul examen „testul de un an de funcționare”. Rezultatele au fost foarte bune. De fapt Transelectrica, prin expertiza oamenilor săi, a demonstrat că sistemul românesc poate îndeplini standardele UCTE fără nici o excepție. Ca urmare, în data de 8 mai 2003 la Madrid, Adunarea Generală

a UCTE a decis să atribuie Transelectrica titlul de „membru UCTE cu drepturi depline și permisiunea de funcționare sincronă permanentă cu sistemul UCTE”.

La 10 octombrie 2004 a avut loc reconectarea celor două zone sincrone UCTE (zona est-europeană cu zona vest-europeană), prin conectarea liniilor de interconexiune de 400 kV Arad (RO) – Sandorfalva (HU) și Roșiori (RO) – Mukacevo (Ukraina).

Îndeplinirea cerințelor de aderare la UCTE a canalizat întreg efortul financiar al Transelectrica, programul investițional al Companiei fiind subordonat atingerii acestui obiectiv. Astfel, eforturile au fost concentrate pentru reabilitarea cu prioritate a 14 stații electrice dintr-un total de 77, care reprezintă noduri de interconexiune și respectiv de evacuare și tranzit al energiei electrice. S-au construit liniile de 400 kV Mintia-Arad-Sandorfalva pentru interconexiunea cu Ungaria, au fost modernizate sisteme de reglare ale unor grupuri energetice mari și sistemul de teleconducere prin dispecer.

Refacerea funcționării interconectată a SEN cu rețeaua europeană a reprezentat un mare succes pentru întreaga comunitate de energeticieni din țara noastră. Generațiile care au condus de-a lungul a 55 ani de existență -impliniți în 2010 – Sistemul Energetic Național au cu ce se mândri, ținând cont de realizările prezentate mai sus. Toate acestea au fost posibile prin selectarea și pregătirea corespunzătoare a personalului precum și prin implementarea noutăților tehnice în materie de conducerea sistemelor electroenergetice.

Ingineri, economiști, finanțiști, juriști, muncitori, cu toții au format o echipă unită, al caror efort comun a demonstrat că Transelectrica este un lider regional pe piața de energie electrică din România, că dispune de dotarea tehnică, capacitatea instituțională și expertiza oamenilor săi.

Echipa de management care a coordonat derularea și finalizarea cu succes a acestui proiect de mare anvergură a fost formată din: **Jean Constantinescu, Ion Merfu, Octavian Lohan, Marian Cernat, Răzvan Purdilă, Maria Ionescu, Veronica Crișu, Ciprian Diaconu, Bogdan Popescu Vifor, Simona Voronca, Ioan Viziteu, Valeriu Lazu.**

Odată ținta fixată - funcționarea în paralel a SEN cu marea interconexiune europeană - în cadrul Dispecerului Energetic Național DEN s-au conturat, sub conducerea directorului DEN, **Octavian Lohan** și a directorului adjunct DEN, **Marian Cernat**, două direcții majore a activității de conducere prin

dispecer a SEN menite să catalizeze toate eforturile participanților din SEN -pe toate componentele producție transport-dispecerizare și distribuție pentru realizarea obiectivului

- adaptarea formală și de conținut a reglementărilor interne de funcționare a SEN;
- testarea capacității de operare a DEN și a SEN de a funcționa interconectat în zona I sincronă.

Din partea Dispecerului Energetic Național, la acest proiect au participat activ : **Victor Cambureanu, Diana Popescu, Dana Petrescu, Rodica Balaurescu, Gabriel Stănica, Niculae Pintilie, Ioan Radu, Mircea Popa, Dinu Cordeanu, Adrian Ionescu, Marin Dima, Mihai Bute, Ștefan Dumitrescu, Doru Păunescu și alții.** Alături de aceștia au participat și alți colegi din companie care au acordat un sprijin nemijlocit finalizării cu succes a proiectului: **Ion Ignat, Horia Câmpeanu Minerva Popescu, Tamara Chisa.**

Specialiștii în management active implicați în proiect au fost: **Ciprian Diaconu, Sorin Pispiris, Ioan Hațegan, Marian Florea, Christiana Bărbulescu, Roxana Marciu, Constantin Matea, Ciprian Bud, Mihai Moldovan, Marian Vâju, Mihail Poncea, Marcel Zaberca, Cristian Ioan, Paul Dădulescu, Vasile Metiu, Ioan Diaconu, Cristian Gheorghîța, Adrian Anghel, Florea Tudose.**

Specialiștii în managementul proiectelor de investiții care au colaborat la finalizarea cu succes a proiectului au fost: **Răzvan Purdilă, George Vișan, Florentina Răducanu, Aurel Dincă, Florian Ștefanescu, Gabriela Botez, Costel Buscoveanu, Dan Soroceanu, împreună cu echipele de proiect formate din specialiști din sucursale, direcții, UnO-DEN și cu sprijinul sucursalelor de transport Craiova, Cluj, Timișoara și Constanța.**

Realizarea, modernizarea și dezvoltarea infrastructurii RET

Modernizarea și dezvoltarea sistemului de conducere SEN, simultan cu crearea infrastructurii necesare funcționării pieței de electricitate și de modernizare a stațiilor vitale ale rețelei de transport, construcția de noi linii electrice de interconexiune cu sistemele electroenergetice ale țărilor vecine reprezintă un proiect de anvergură, care necesită cei mai buni specialiști în domeniu, al căror profesionalism, rigoare, seriozitate, dăruire trebuie să fie duse dincolo de cele 8 ore standard de program. Gândurile, munca, planurile și planificările, strategiile, ideile novatoare, incertitudinea câteodată asupra rezolvării unei probleme sau a alteia, deciziile care trebuie luate, găsirea celei mai potrivite metode de comunicare cu ceilalți, atitudinea personală, toate acestea le iei cu tine atunci când părăsești locul de

muncă, le diseci în mașina care te duce spre casă, în autobuz sau metrou, le analizezi din nou seara într-un moment de respiro, te învălmășesc în nopțile fără somn, le reiei din nou a doua zi, până la rezolvarea finală.

Dacă Transelectrica este astăzi o companie cu o infrastructură modernă și în continuă dezvoltare, mulțumiri speciale trebuie adresate „maestrilor” proiectelor de investiții și mentenanță care, în acest deceniu de existență a Transelectrica și-au unit eforturile pentru ca rețeaua de transport al energiei electrice să devină o rețea inteligentă. Se cuvine a fi menționați aici :

Echipa de management: **Jean Constantinescu, Ion Merfu, Stelian Alexandru Gal, Adrian Băicuși, Cătălin Lișman, Ștefan Țibuliac, Traian Ene, Adrian Rusu, Ciprian Bud, Marius Brășfălean, Ion Staicu, Nicolae Popescu, Mihai Budan, Teodor**

Stoenescu, Nicolae Chiosa, Vasile Mețiu, Mircea Frigură, Călin Geodescu, Valeriu, Lazu **Ioan Viziteu**

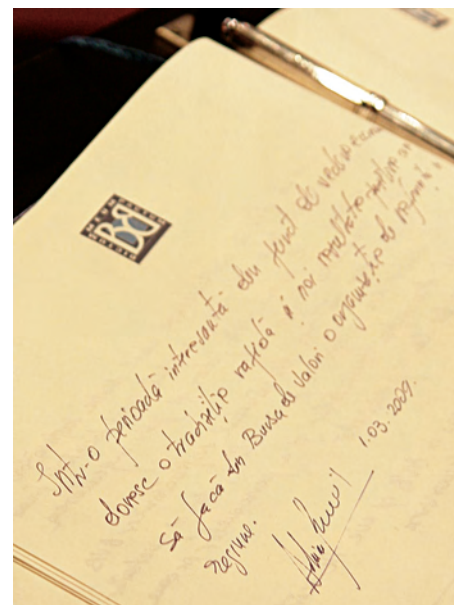
Proiecte de investiții: **Răzvan Purdilă, George Vișan, Florentina Raducanu, Aurel Dinca, Rodica Zărnescu, Gabriela Botez, Doru Hasan, Dan și Cornel Soroceanu, Cornel Buscoveanu, Cristina Loghin, Valentin Comănescu, George Coman, Călin Vilt, Florian Ștefănescu, Gabriel Bălăiță, Luca Iacobici, Adrian Vâlcu, Mihăiță Boangiu, Vasile Mețiu împreună cu membrii echipelor de proiect**

Proiecte mentenanță: **Ciprian Diaconu, Traian Ene, Sorin Pispiris, Roxana Marciu, Mihai Moldovan, Gabriel Păduraru, Costin Florea, Claudia Drăgan, Mihai Moldovan, Nicolae Amălinei, Ioan Danci, Indre Traian, Nicolae Marc, Cornelia Văju, Liana Ciuculescu, Daniela Gavrilescu**

Listarea companiei pe piața de capital

Una din cele mai provocatoare sarcini pe care Transelectrica a trebuit să o realizeze a fost procesul de listare la bursă a companiei. A fost o sarcină provocatoare deoarece Transelectrica a fost prima companie din sectorul electroenergetic care a demarat și a finalizat cu succes oferta publică primară inițială, despre care personalul care a trebuit să ducă la bun sfârșit această acțiune știa foarte puțin la acea vreme. Manageri și exectuanți în egală măsură, împreună cu consultanții juridici și financiari au pregătit prospectul preliminar și au parcurs toate etapele necesare pentru a duce la bun sfârșit procesul de listare.

De aceea trebuie amintiți pionierii listării Transelectrica la Bursa de Valori București, proces finalizat cu succes la 29 august 2006: **Ion Merfu, Stelian Alexandru Gal, Maria Ionescu, Veronica Crișu, Răzvan Purdilă, Gabriel Romașcu, Cristina Loghin, Adrian Suța, Gabriel Gheorghita, Paula Butnaru, Alin Vlădulescu**

Promovarea integrării surselor regenerabile de energie în SEN și proiecte de racordare și eliberare amplasament

Integrarea surselor eoliene de energie în SEN este una din activitățile de ultimă oră cărora Transelectrica trebuie să le facă față. Acest proces laborios care a necesitat sute de ore de analize, studii, teste a implicat o echipă de lucru formată din : **Octavian Lohan, Marian Cernat , Dan Preoteșcu, Victor Manițiu, Dana Petrescu, Simona Oprea, Mihaela Dimoftache.**

Lucrul sub Tensiune - spectaculozitate, măiestrie, necesitate și eficiență

Lucrul sub Tensiune (LST) reprezintă poate una din cele mai spectaculoase tehnici de rezolvare a unei probleme survenite pe linia electrică, prin intervenții efectuate cu linia electrică sub tensiune pentru rezolvarea unor situații în care întreruperea funcționării obiectivului este practic imposibilă. Prin tehnica de LST se asigură continuitatea în funcționarea rețelei electrice de transport în timpul intervenției.

Lucrul sub tensiune este poate una din cele mai periculoase meserii din Transelectrica, iar specialiștii care o practică sunt într-adevăr niste adevărați maeștrii. Daniel Befu, unul din redactorii cotidianului „Romania Liberă” a fost atât de impresionat de măiestria, pericolozitatea, eficiența și excelența lucrătorilor sub înaltă tensiune, încât, în numărul din 6 august 2010 al ziarului, le-a dedicat un amplu reportaj. Cu acodul său, în cele ce urmează va fi prezentat un fragment din cadrul reportajului:

” În fiecare an un elicopter închiriat de Transelectrica, echipat cu camere video cu termoviziune survolează rețeaua de înaltă tensiune pe întreaga lungime de peste 9000 km ca să depisteze zonele în care firele sunt supraîncălzite, ciupite sau izolatorii ceramici sunt îmbătrâniți. Coordonatele sunt transmise echipei de „intervenții speciale” SMART Sibiu, care, în mașini de teren , bat coclaurii cu

binoclul la ochi, ca să depisteze porțiunile în care izolatorii sunt afumați, ori spărți, semn că s-a produs un incident (.....)

De 30 de ani de când s-au desfășurat primele lucrări sub tensiune în țara noastră, nu s-a produs nici un deces. De ce ? „Sunt cei mai disciplinați dintre electricieni. Este o disciplină pe care poate că doar în aviație o mai întâlnim. În orice moment omul care lucrează sub tensiune trebuie să conștientizeze tot ce este în jurul lui. La 400.000 de volți orice gest necugetat, cum ar fi apropierea electricianului la mai puțin de doi metri de stâlp sau de orice alt potențial, înseamnă că e practic spulberat, din el nu mai rămâne nimic. E ca și când ar fi o bombă pusă acolo. Cred că din cauza asta sunt mai tăcuți și mai uniți, ca niște frațiori” îi caracterizează pe băieții de la SMART Ștefan Marin, inspector șef la Transelectrica”

Dintre „electricienii zburători” care realizează lucrări sub tensiune trebuie menționați măcar câțiva; **Paul Lucian, Iulian Vrabete, Ioan Alexandru, iar directorul de proiect LST este Ioan Rodean**

Sistemul de management al securității instalațiilor, mediului, calității și riscului în Transelectrica au fost realizate cu succes datorită implicării profesionale a lui **Adrian Vâlcu, Mihai Boangiu, Marin Stefan, Ion Rențea, Mariana Ilie, Simona Louise Voronca, cu suportul consistent al colegilor din Sucursalele de Transport ale Transelectrica**

Activități suport

Realizările tehnice și economice ale acestor primi 10 ani de activitate ai Transelectrica au fost posibile datorită profesionalismului de excepție al specialiștilor companiei.

Activitatea de bază, aceea de operator de transport și de sistem s-ar fi desfășurat poate mai anevoios fără sprijinul activităților suport.

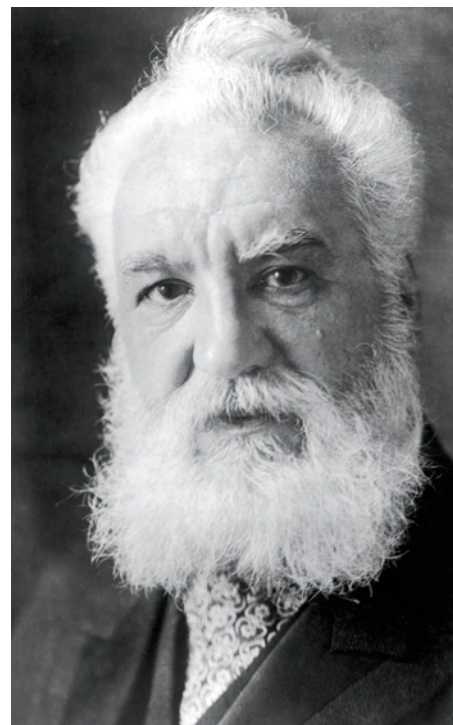
Se cuvine așadar să fie menționați aici unii din specialiștii în Resurse Umane, Comunicare, Juridic, Audit Intern:

Mihaela Măciuceanu, Alexandru Mihart, Elena Ratcu, Mirela Mathie, Iustina Nicolau, Miron Savu, Alin Vlădulescu, Cristina Baias, Elisabeta Iordache, Marius Stanciu, Marilena Gherghescu, Camelia Stroe.

Alături de aceștia se cuvine a fi aduse mulțumiri tuturor specialiștilor din cadrul Sucursalelor de Transport ale căror activități suport au constituit un sprijin incontestabil pentru specialiștii din cadrul executivului companiei.

Proiectele au fost cu mult mai multe și se cuvine a aduce mulțumiri tuturor angajaților Transelectrica, și fiecăruia în parte, de la muncitori până la manageri, pentru efortul deosebit pe care l-au depus în acești primi 10 ani din viața Companiei. Chiar dacă numele acestora nu a fost menționat în acest volum, munca lor este recunoscută, iar realizările pe care le-au desăvârșit vor rămâne în memoria energeticienilor români.

La următoarea aniversare rotundă a Transelectrica, autorii intenționează editarea unui volum „Who's Who în Transelectrica „ după celebrele modele internaționale, care să creioneze pe scurt profilul celor mai importanți oameni din Companie, pentru care Transelectrica a însemnat un moment important al trecerii lor prin viață.

“Marile descoperiri și îmbunătățiri implică în mod invariabil cooperarea mai multor minți. Eu pot fi creditat că am iluminat calea, dar când mă uit la secvențele realizărilor simt că acest credit este mai degrabă pentru ceilalți decât pentru mine”

**Alexander Graham Bell
1847 - 1922**

XIII. Rădăcinile Transelectrica

Capitol redactat de Gabriel Romașcu, în colaborare cu Nicolae Tulci, Ciprian Bud, Ilie Ardelean, Doru Dumitrescu, Manuela Florea, Octavia Lungu

A vorbi de un interval de numai 10 ani pentru ceea ce înseamnă Transelectrica și oamenii Companiei este mult prea puțin. Rădăcinile Companiei trebuie căutate cu cel puțin 100 ani în urmă.

Omenirea, în ultimul secol, a ajuns la stadii de civilizație nebănuite, iar realizarea visurilor în viitor este nelimitată. Salturile progresului societății sunt legate direct de utilizarea electricității, care a revoluționat toate activitățile umane de la economic la social.

În România, istoria producerii și folosirii electricității începe în secolul 19, prin realizarea în anul 1873, la Iași, a unui iluminat electric temporar.

Principalele momente de cotitură, de care merită să ne aducem aminte, sunt:

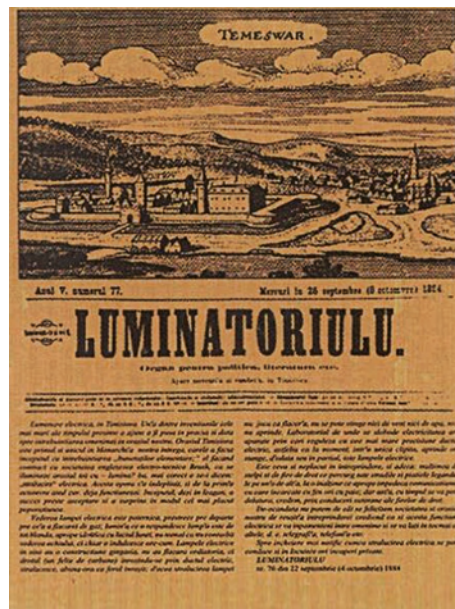
Începuturile utilizării energiei electrice

Perioada anilor 1882 – 1920 se caracterizează printr-o evoluție economică fără orientări energetice stabilite prin legi, cu inițiative ale administrațiilor comunale, cu scopul de a realiza în primul rând iluminatul stradal și casnic. Soluția cea mai frecventă de alimentare era aceea cu o singură centrală electrică în localitate, distribuția fiind făcută la joasă tensiune. Spre finalul perioadei, majoritatea

orașelor importante dispuneau de energie electrică, iar utilizarea energiei electrice începe să fie utilizată și ca forță motrică pentru tracțiune urbană.

Printre primele orașe în care s-a introdus iluminatul electric stradal se menționează București, Timișoara, Iași, Cluj, Craiova, Galați, Satu-Mare, Caransebeș, Băile Herculane.

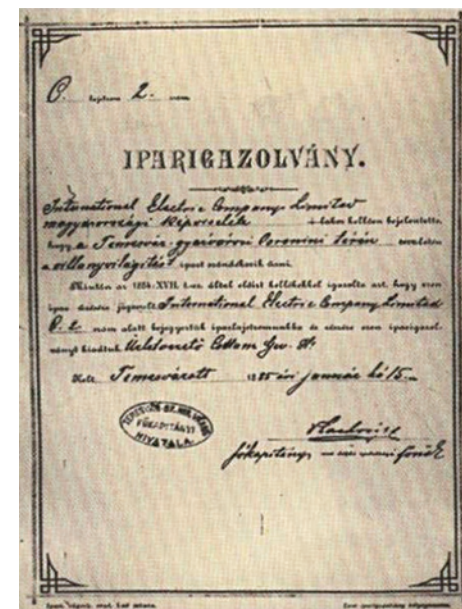
Ziarul timișorean Luminatoriulu nr. 77 din 26 septembrie (8 octombrie) 1884 consemna:

„Una din invențiile cele mai mari ale timpului prezent a ajuns a fi pusă în practică și dată spre întrebuințare omenirii, în orașul nostru. Deocamdată nu putem decât să felicităm societatea și orașul nostru de reușita întreprindere”. După o perioadă de șase luni de funcționare, instalațiile electrice de iluminat public au fost declarate absolut corespunzătoare, astfel că la 15 ianuarie 1885 a fost eliberată „Autorizația de

funcționare a instalațiilor electrice pentru iluminat din Timișoara”.

Printre primele utilizări a energiei electrice ca forță motrice se menționează: fabrica de hârtie Bușteni, fabrica de morărit Topleț, fabrica de hârtie Letea, extracția de petrol Cămpina (prima din lume), transport urban București și Sibiu, electrificarea căii ferate Arad - Radna. Se înființează primele societăți de gaz și electricitate (București, Timișoara, Cluj,

Sibiu și altele)
Se construiesc primele linii electrice cu tensiuni de la 2 kV până la 55 kV.

Cei dintâi ingineri electricieni au fost formați în școlile superioare din țările vecine unde au fost trimiși pentru specializare sau au fost absolvenți ai Școlii naționale de poduri și șosele.

Dezvoltarea primelor rețele regionale interconectate

În perioada 1921–1950 s-au dezvoltat rețelele urbane / regionale.

Printre acestea se menționează: rețeaua de distribuție la tensiunea de 30 kV în București, transportul și distribuția de energie electrică în sudul Ardealului. Se construiesc și se pun în funcțiune primele LEA de 110 kV din țară printre care LEA 110 kV Dobrești – București, dublu circuit, pentru alimentarea orașului București de la Uzina Hidroelectrică Dobrești.

Este o perioadă caracterizată printr-o evoluție economică liberală, Ministerul Energiei Electrice având rolul de a orienta activitatea în domeniu. Statul nu a participat la investiții energetice, dar a

sprrijinit programe minore de electrificare rurală. S-a continuat electrificarea prin centrale electrice izolate și s-a accentuat realizarea electrificării regionale, cu centrale interconectate prin linii de transport cu tensiunea de 60 și de 110 kV, printre care interconectarea sistemului de 15 kV Sibiu cu sistemul de 15 kV Alba Iulia și interconectarea sistemului de 60 kV Sibiu cu sistemul din zona orașului Târnăveni.

Inginerii electricieni s-au format în cele trei Institute Politehnice înființate la București, Timișoara și Iași. S-au înființat de asemenea fabrici pentru aparate electrotehnice. Se elaborează primele proiecte pentru rețeaua de distribuție din București în cadrul Serviciului Tehnic al Primăriei București.

În anul 1924 s-a elaborat Legea Energiei, care – printre primele din Europa – a asigurat cadrul legislativ de dezvoltare a energiei din România până la naționalizarea din anul 1948.

Până în 1939, producerea și folosirea energiei electrice s-a extins la nivelul întregii țări. La sfârșitul anului 1939, România avea 229 de generatoare de electricitate, din care 113 aparțineau unor companii private și/sau erau preluate de acestea în concesiune, 85 aparțineau unor companii municipale, 10 aparțineau unor autorități comerciale publice, 14 aparțineau unor companii cu capital mixt iar 7 aparțineau unor autorități ale statului.

Dezvoltarea sistemului electroenergetic

În 1948 au fost înființate întreprinderi regionale de electricitate, ca urmare a naționalizării tuturor companiilor producătoare de electricitate. La București, fosta “Societate de Gaz și Electricitate” a devenit “Societatea de Electricitate București”, ulterior fiind redenumită în “Întreprinderea Regională de Electricitate București”. La Cluj, “Societatea de Gaz și Electricitate” a devenit “Întreprinderea Regională de Electricitate Cluj”. Întreprinderi regionale similare au fost înființate și în alte zone ale țării, de exemplu Brașov și Sibiu.

Prin Decret al Marii Adunări Naționale, în anul 1949 se înființează Ministerului Energiei Electrice și Industriei Electrotehnice.

În același an se înființează Institutul de Studii și Proiectări Energetice, cu rol

deosebit în proiectarea și dezvoltarea sistemului electroenergetic.

În paralel cu reorganizarea structurilor existente, au fost create noi entități regionale, cum ar fi “Întreprinderea de Electricitate Bacău” (1951).

Perioada 1950–1989 se caracterizează printr-o economie centralizat-planificată, cu dezvoltări stabilite prin planuri cincinale, nu pe baza unei legi a energiei. Dezvoltarea sistemului electroenergetic a urmărit dezvoltarea economică a țării, bazată pe industrializare. Aceasta a determinat intensificarea electrificării prin extinderea rapidă a sistemului electroenergetic și introducerea pe scară largă a termoficării. Echipamentele energetice au fost importate inițial din țările din Europa de Est, ulterior fiind produse în țară agregate cu puteri unitare mari, după licențe din unele țări occidentale.

Inginerii au provenit, la început din cei care s-au format în perioada anterioară, treptat crescând participarea celor formați după anul 1948.

Se adoptă Primul plan de electrificare a țării (1951-1960).

La data de 10 iunie 1950 a luat ființă la Câmpina primul dispecer energetic “Dispatching” care coordona activitatea de producere, transport și distribuție a energiei electrice din zonă. Dispecerul a trecut ulterior, în subordinea operativă a ET1 în 1953 respectiv în subordinea Dispecerului Energetic Național în 1958.

La data de 13 iunie 1955 a intrat în funcțiune operativă Dispecerul Energetic Național, care printr-un ordin al MEE fusese inițial înființat sub formă de “Serviciul dispecer național”, în cadrul Direcției energiei electrice din MEE.

Principală funcție a Dispecerului Național era coordonarea activității de producere, transport și distribuție a energiei electrice din Sistemul Electroenergetic Național interconectat, care cuprindea Muntenia și partea centrală și de est a Transilvaniei. Prin treapta imediat subordonată - dispecerii energotrusturilor București, Sibiu și ai energocombinatelor Constanța, Galați, Bacău, Timișoara și IRE Oradea - se realizează coordonarea activității sistemelor din zonele respective. Principalele sarcini ale Dispecerului Național erau legate de asigurarea alimentării continue a consumatorilor, repartiția optimă a sarcinii între centralele electrice, reglarea frecvenței și a tensiunii. În autoritatea sa de decizie se află întreaga rețea de 110 kV. Prima curbă de sarcină a sistemului energetic național, cu vârful de 325 MW și cu minimul la golul de noapte de 170 MW a avut loc tot în iunie 1955. Creșterea consumului de energie electrică, datorită în principal dezvoltării industriale, a impus realizarea de noi legături între sursele (capacitățile de producție) și consumatorii de energie electrică sau între diferitele sisteme zonale, atât pentru asigurarea consumatorilor din zonele deficitare ca surse, cât și pentru realizarea unei siguranțe sporite în funcționare. În anul 1958 se înființează la Sibiu "Dispecerul Ardeal", subordonat DEN, în anul 1968 acesta s-a mutat la Cluj.

În 1959 s-a constituit Sistemul Electroenergetic Național (SEN), prin interconectarea subsistemelor locale. La data de 24 ianuarie 1959 se realizează paralelul în stația 110 kV Florești între sistemul Moldovei și al Munteniei marcând în astfel acest moment aniversar-100 de ani de la Unire, zi de

mare răsunet în istoria României.

În anul 1960 erau interconectate practic toate instalațiile electrice din țară. În continuare Sistemul Electroenergetic Național s-a dezvoltat impetuos pe baza planurilor cincinale.

În această perioadă se realizează interconectarea SEN din România cu sisteme energetice vecine, astfel: la data de 27.10.1963 cu Sistemul energetic interconectat Est European (SEI) prin punerea sub tensiune a LEA de 220 kV Luduș-Lemesany, ulterior trecută la tensiunea de 400 kV, în anul 1967 cu sistemul energetic bulgar la tensiunea de 220 kV prin traversarea Dunării la Bechet, în anul 1972 cu sistemul energetic din Ungaria prin LEA 220 kV simplu circuit Arad - Szeged și cu sistemul energetic din Iugoslavia prin LEA 400 kV Porțile de Fier - Djerdap.

În anul 1971 se pune în funcțiune LEA de 400 kV Vulkânești-Dobrudja, pentru interconexiunea dintre URSS și RP Bulgaria, linie aflată pe teritoriul României.

În anul 1972 se realizează prima arteră de 400 kV, din SEN LEA 400 kV, simplu circuit, CHE Porțile de Fier - București Sud, 320 km, cu două conductoare pe fază AL/OL 450/72 mm²

În anul 1986 are loc punerea în funcțiune a interconexiunii SEN cu Bulgaria și Ucraina prin LEA 750 kV, România devenind a 5-a țară din Europa, și a 9-a din lume, cu instalații de transport și transformare a energiei electrice la tensiunea de 750 kV.

Puterea centralelor electrice a crescut de la 1220 MW în 1955 la 22479 MW în anul 1990 într-un ritm de circa 560 MW/an în perioada 1960 - 70, respectiv 880 MW/

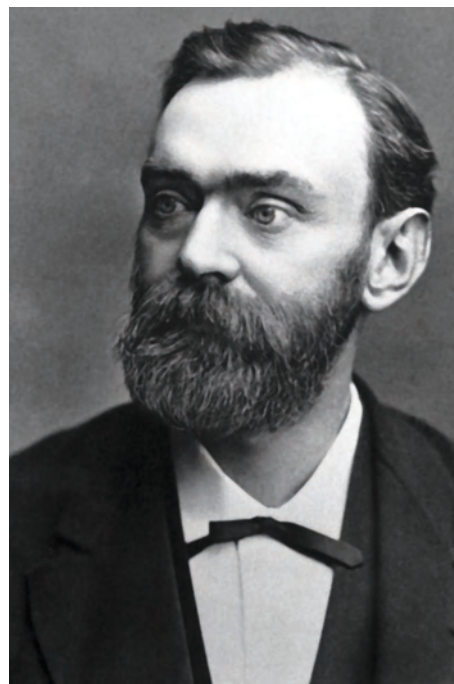
an în perioada 1970 - 80, și 640 MW/an în perioada 1980 - 90.

Numărul stațiilor electrice a crescut în perioada 1970 - 80, într-un ritm de 4 - 5 stații de 110 kV/an respectiv 1 - 2 stații de 220 kV/an.

Lungimea liniilor electrice a crescut în perioada 1960 - 70, într-un ritm de 470 km/an (110 kV), iar în perioada 1970 - 80 într-un ritm de 890 km/an (110 kV), respectiv într-un ritm de 150 km/an (220 kV) și de 260 km/an (400 kV).

La finalul perioadei, în anul 1989, situația în sistemul energetic era caracterizată astfel :

- puterea instalată : cca. 22000 MW, dar puterea maximă în funcțiune nu depășea 9000 MW;
- din anul 1985 importurile de energie electrică au crescut cu mai mult de 2,18% pe an;
- unele centrale funcționând pe lignit nu au atins obiectivele planificate;
- programul nuclear nu a fost realizat;
- prețurile de vânzare a energiei electrice și termice nu erau corelate cu cele la nivel internațional.

"Dacă am o mie de idei și doar una se dovedeste a fi bună, sunt multumit"

Alfred Nobel
1833 - 1896

Sistemul electroenergetic în perioada restructurării sectorului energiei electrice

Din decembrie 1989, în România a început o perioadă tranzitorie, în care au avut loc transformări în scopul trecerii către o economie de piață. Sectorul energiei electrice a fost restructurat în context național și european

În anul 1990 a fost înființată Regia Autonomă de Electricitate, RENEL, ca urmare a reorganizării fostului Minister al Energiei Electrice. RENEL era o structură de stat, integrată vertical, având ca principale activități: producerea, transportul și distribuția energiei

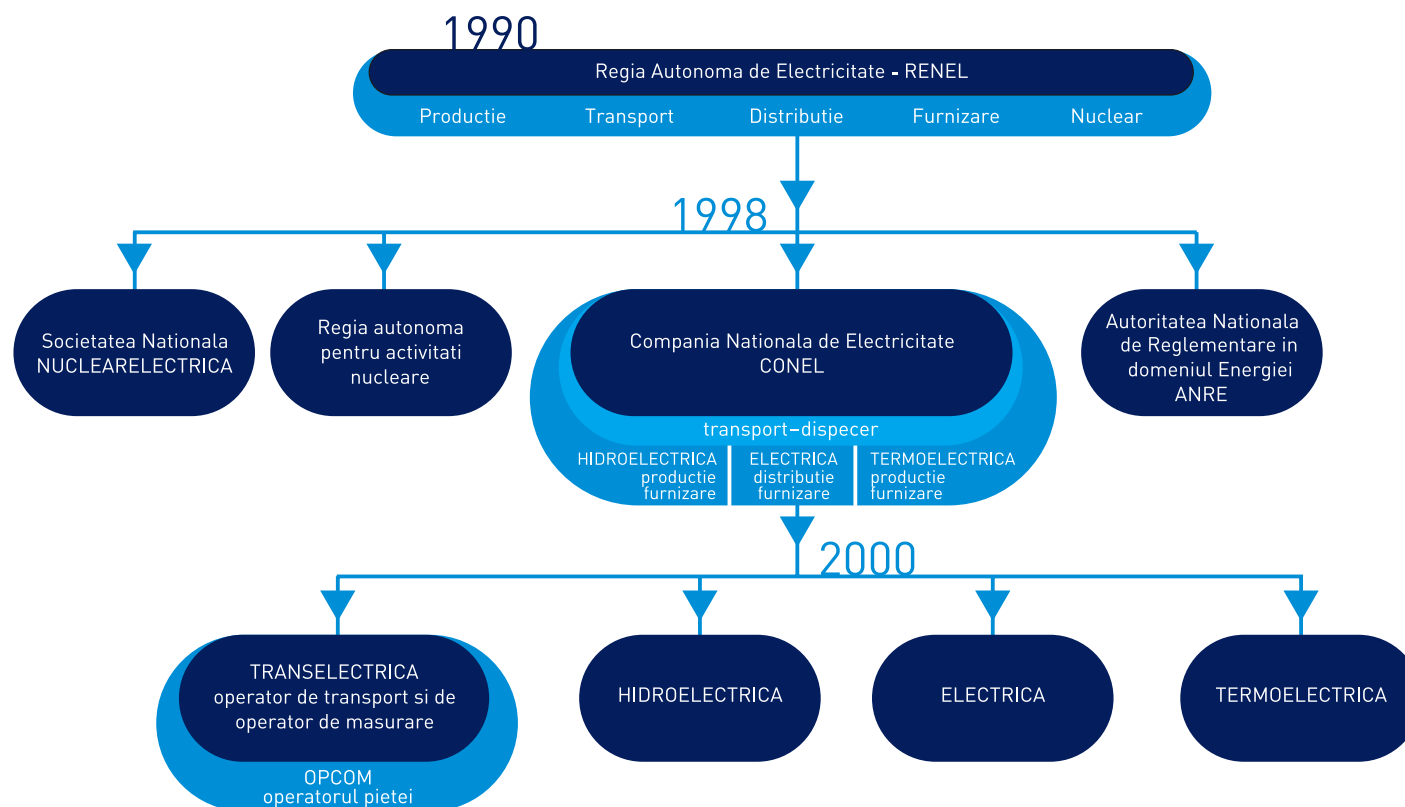
electrice prin intermediul centralelor convenționale și nucleare, producerea și transportul energiei termice. RENEL a avut în vedere printre principalele sale obiective, asigurarea cererii de energie electrică și termică la un nivel corespunzător de calitate și eficiență economică și limitarea impactului producției de energie electrică și termică asupra mediului ambiant. Pentru realizarea acestor obiective s-a ținut seama de unele condiții, existente la acea dată, și anume:

- scăderea producției indigene de combustibil;
- cerințe necunoscute de energie electrică și termică;
- coeficient ridicat al intensității

energetice;

- reducerea fondurilor pentru investiții;
- dobânzi descurajante pentru asigurarea fondurilor pentru obiective cu termen lung de realizare;
- capacitatea instalată în unități de condensatie s-a considerat suficientă;
- în unele orașe, grupurile pentru producerea combinată de energie electrică și termică nu asigurau necesarul de căldură cerut, la valori scăzute ale temperaturii exterioare.

În aceste condiții s-a impus necesitatea stabilirii și fundamentării unor strategii de reformă și de restructurare a

sectorului energetic din România – global și sectorial – având drept scop introducerea competiției și eficientizarea domeniului energetic.

Astfel, Strategia de Reformă și Programul de Restructurare a RENEL a avut, printre țintele principale, separarea a activităților de producere, transport, distribuție și furnizare a energiei electrice.

Evoluția procesului de restructurare al RENEL, perioada 1990 – 2000 este prezentată figura de la pagina 75.

În cadrul programului de restructurare a sectorului energetic românesc, prin HG nr. 365/1998 privind reorganizarea Regiei Autonome de Electricitate “RENEL” s-au înființat:

- Compania Națională de Electricitate – S.A.
- Societatea Națională “Nuclearelectrica” – S.A.
- Regia Autonomă pentru Activități Nucleare.

Compania Națională de Electricitate – S.A. avea ca obiect principal de activitate producerea de energie electrică, transportul, dispecerizarea, distribuția și vânzarea acesteia, producerea și vânzarea energiei termice, exploatarea și dezvoltarea Sistemului Electroenergetic Național.

Compania avea în componență trei filiale, organizate ca societăți comerciale pe acțiuni, la care aceasta era acționar unic, și anume:

- S.C. Termoelectrica S.A. - pentru producerea de energie electrică și termică în termocentrale,
- S.C. Hidroelectrică S.A - pentru producerea de energie electrică în hidrocentrale,

- S.C. Electrica S.A - pentru distribuția și furnizarea energiei electrice.

Compania Națională de Electricitate – S.A. avea în structura sa activitatea de transport – dispecer energie electrică, desfășurată în sedii cu statut de sucursală.

Prin HG nr. 627/2000, Compania Națională de Electricitate a fost divizată în patru entități distincte, înființate cu statut de societăți comerciale independente, aflate integral în proprietatea statului:

- Compania Națională “Transelectrica” - S.A. cu rol de Operator de Transport și Sistem, având ca filială cu personalitate juridică S.C. OPCOM S.A.;
- S.C. “Termoelectrica” - S.A.;
- S.C. “Hidroelectrică” - S.A.;
- S.C. “Electrica” - S.A.

C.N. “Transelectrica” – S.A. avea în componență sa 9 sucursale:

- 8 Sucursale de Transport al energiei electrice;
- Sucursala de formare și perfecționare a personalului din sectorul energetic.

C.N. “Transelectrica” – S.A. avea în componența sa, ca Direcție Operativă, Dispecerul Energetic Național.

La nivelul anului 2000, se constată o separare completă a activităților de producere, transport și distribuție a energiei electrice.

În conformitate cu Legea Energiei Electrice, nr.13/2007, serviciul de transport al energiei electrice are caracter de monopol natural și se asigură de către un singur agent economic

pe bază de licență. Transelectrica îndeplinește funcția de operator de transport pentru transportul energiei electrice precum și funcția de operator de sistem pentru serviciul de sistem pentru conducerea funcționării integrate a Sistemului Electroenergetic Național. Transelectrica își desfășoară activitatea pe baza „Licenței nr.161/2000, rev.3 pentru transportul de energie electrică și furnizarea serviciului de sistem” al Sistemului Național de Transport al Energiei Electrice și răspunde de funcționarea SEN (Fig.4.3).

În anul 2002 ca urmare a strategiei Transelectrica, a politicii de dezvoltare a sectorului energetic românesc în condiții de competiție precum și a importanței telemăsurării tranzacțiilor de energie electrică se înființează Sucursala OMEPA – Operatorul de măsurare a energiei electrice tranzacționate pe conturul pieței angro din România.

În anul 2003 Transelectrica a obținut, din partea ANRE, autorizațiile de funcționare pentru stațiile și liniile de energie electrică.

Transelectrica a devenit membru UCTE la Adunarea Generală anuală a UCTE din 8 mai 2003 iar membru ETSO în luna noiembrie 2004. Transelectrica a fost prima companie din România care a fost integrată într-o structură europeană, ca prim pas spre aderarea la Uniunea Europeană.

Sistemul Electroenergetic Național a fost pe deplin integrat în infrastructura europeană la 10 octombrie 2004,

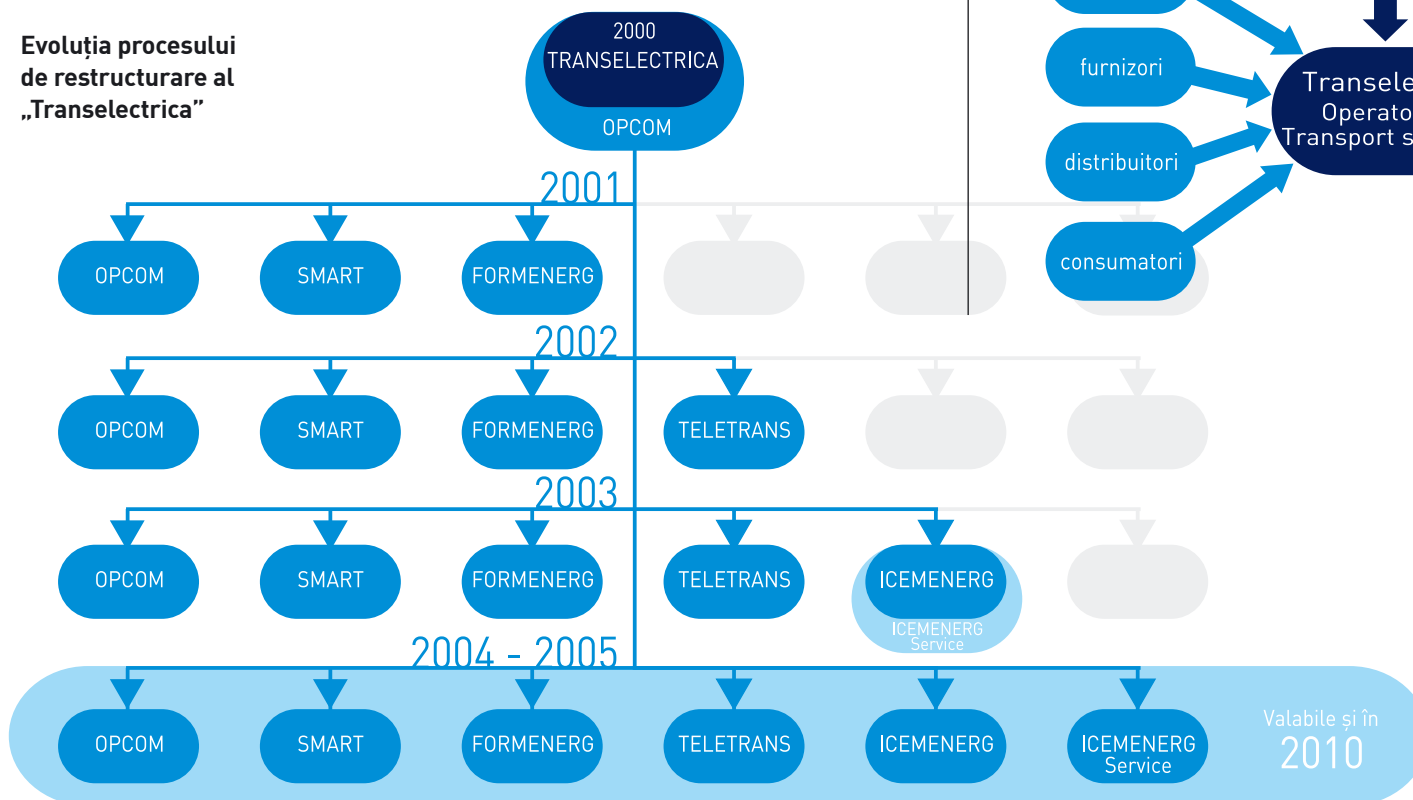
când cele 2 zone sincrone UCTE au fost reconectate, după succesul unei serii de investiții, teste și adaptări de reglementări tehnice. Funcționarea

Transelectrica la standarde europene a reprezentat un argument semnificativ în favoarea eforturilor României de a adera la Uniunea Europeană și de a realiza armonizarea instituțională la acquis-ul comunitar.

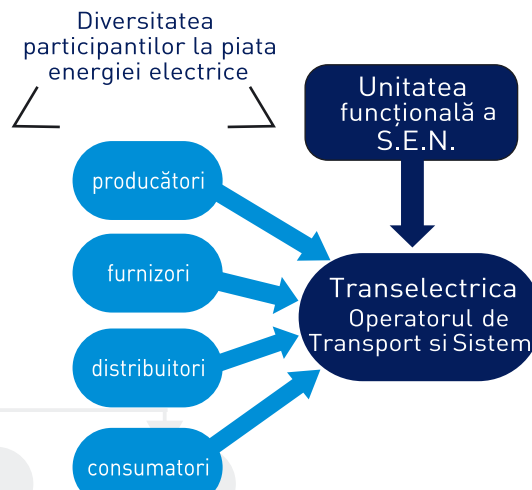
În anul 2004, Transelectrica a obținut concesiunea asupra rețelei electrice de transport al energiei electrice .

Procesul de restructurare a Transelectrica a continuat în perioada 2000 - 2010 (Fig. sub), și a avut ca scop întărirea poziției sale de operator de transport și de sistem, neutru și independent. Programul de restructurare și dezvoltare a Transelectrica s-a realizat în baza "Strategiei naționale de dezvoltare energetică a României

Evoluția procesului de restructurare al „Transelectrica”

Poziția „Transelectrica” în asigurarea unității funcționale a SEN

pe termen mediu 2001-2004” și a “Foi de parcurs din domeniul energetic din România” în scopul consolidării Companiei pe termen lung, fără să afecteze siguranța energetică a țării. Restructurarea s-a realizat prin externalizarea activităților suport și prin concentrarea pe activitatea de bază, astfel:

- Filiala SMART pentru prestarea de servicii de mentenanță pentru Rețeaua Electrică de Transport, a fost înființată pe baza Hotărârii de Guvern nr. 710/2001;
- Filiala FORMENERG pentru formarea profesională a personalului din sectorul energetic a fost înființată pe baza deciziei Adunării Generale a Acționarilor nr. 33/2001;
- Filiala TELETRANS pentru servicii de telecomunicații și tehnologia informației în rețele electrice pentru conducerea prin dispecer a SEN și pentru necesități interne ale “Transelectrica” a fost înființată pe baza deciziei Adunării Generale a Acționarilor nr. 13/2002.

Procesul de restructurare a fost continuat prin includerea altor două filiale, astfel:

- Filiala ICEMENERG a fost înființată în septembrie 2003 în baza Hotărârii de Guvern nr. 1065/2003 cu privire la reorganizarea societăților "Transelectrica" și ICEMENERG, prin fuziune prin absorbție. Potrivit Hotărârii Guvern nr. 658/2004 ICEMENERG Service era filiala ICEMENERG;
- Conform statutului, ICEMENERG prestează servicii în domeniul centralelor termoelectrice, stațiilor și rețelelor electrice, aria sa de expertiză incluzând:
 - cercetare științifică și inginerie tehnologică;
 - asistența tehnică și servicii în domeniile menționate mai sus.
- Filiala ICEMENERG Service a fost înființată în anul 2004, în baza Hotărârii de Guvern 2294/2004 prin care s-a aprobat transferul pachetului de acțiuni deținut de ICEMENERG la ICEMENERG Service către Transelectrica.
- Principalul obiect de activitate al ICEMENERG Service constă în producția de aparate pentru distribuția energiei electrice și comanda echipamentelor energetice.

La nivelul anului 2010, Compania deține cele 6 filiale.

În cursul anului 2006 s-au realizat următoarele activități pentru restructurarea și privatizarea Transelectrica și a filialelor sale;

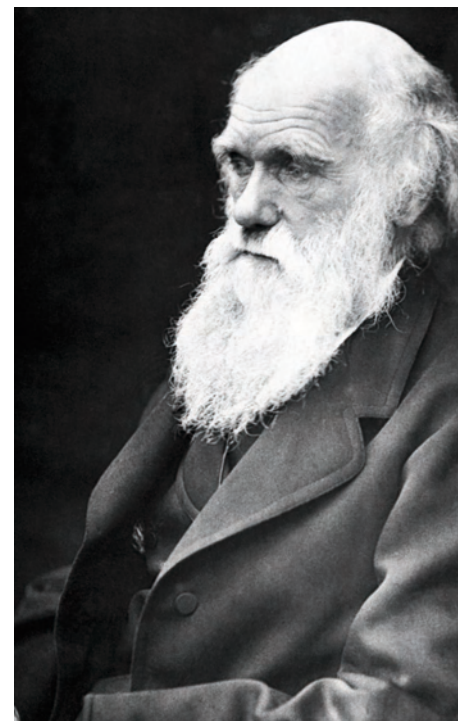
- Listarea la Bursa de Valori București a societății, în august 2006, a unui pachet de acțiuni de 10 % din acțiunile societății, prin acțiuni nou-emise, în urma unei majorări

de capital social prin ofertă publică, inițială, primară (HG nr.708/2005);

- Rezervarea pentru privatizarea prin restituire a unui pachet de acțiuni de 5% în aplicarea Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, cu modificările și completările ulterioare;
- Transferul, în conformitate cu prevederile Legii 247/2005, a unui pachet de acțiuni reprezentând 15% din capitalul social al Transelectrica către S.C. Fondul Proprietatea S.A.;
- Inițierea privatizării filialelor Transelectrica (conform HG nr.184/2005).

În anul 2009 Transelectrica, prin Sucursala OMEPA, obține de la ANRE primul atestat de Operator de măsurare din România pentru Categoria A pe piața de energie electrică.

Enumerarea acestor evenimente, deși ar putea continua cu multe altele, demonstrează fără tăgadă că Transelectrica se situează ca un demn continuator a unei tradiții de mai bine de 100 de ani în domeniul utilizării energiei electrice în țara noastră.

"Să elimini o eroare este la fel de important, uneori chiar mai important, decât să stabilești un adevăr nou"

Charles Darwin
1809 - 1882

Anexe

Date istorice relevante privind dezvoltarea sectorului energiei electrice cu impact asupra evoluției transportului energiei electrice și conducerii prin dispecer a Sistemului Electroenergetic Național

Anul	Evenimentul
1882	București, prima centrală electrică Anul 1882 marchează începutul electrificării în România. Prima rețea de iluminat din țară la București. Se pune în funcțiune, pe locul actualei Biblioteci Universitare de pe Calea Victoriei, o centrală electrică ce asigură printr-o linie electrică de 2 kV curent continuu iluminatul palatului de pe Calea Victoriei. În același an, a avut loc primul transport de electricitate între centrala electrică și Palatul Cotroceni. Acesta s-a realizat printr-o linie electrică aeriană, lungă de 3 km cu conductori de cupru și izolatori de porțelan. În octombrie are loc punerea în funcțiune a centralei electrice din Gara de Nord din București, pentru iluminatul incintei acesteia. Toate aceste proiecte s-au realizat în chiar anul în care Thomas Alva Edison a pus în funcțiune, la New York, prima centrală electrică din lume.
1882	Bușteni - punerea în funcțiune a primului grup al centralei termoelectrice de la Fabrica de Hârtie
1884	Timișoara, primul oraș cu străzi luminate electric Timișoara a fost primul oraș, de pe teritoriul actual al României, și respectiv primul oraș din Europa care a beneficiat de iluminat stradal electric (60 km de străzi cu 731 corpuri de iluminat). Termocentrala care producea energia electrică, avea o putere disponibilă de 120 kW, și a fost pornită între 15 și 30 Noiembrie, pentru o perioadă de probă. Testele au fost realizate de către experți austrieci și maghiari care au concluzionat că instalațiile erau corespunzătoare din punct de vedere tehnic. Centrala Electrică de la Timișoara a pus bazele Sistemului Electroenergetic al României. Se constituie în același timp prima întreprindere de electricitate din țară
1884	Sibiu - iluminatul electric la patinoarul orasului Alimentarea cu energie electrică s-a asigurat din uzina Fabricii de postav-Scherer
1885	București - Centrala electrică la Teatrul Național Centrala este pusă în funcțiune de către francezul Francis Tell-asistentul lui Edison
1889	București - iluminatul electric al străzilor Punerea în funcțiune a primelor 2 grupuri (2 x 180 CP) ale centralei hidroelectrice (CHE) Grozăvești, pe râul Dambovița, prima centrală hidroelectrică din țară pentru distribuția publică în oraș. În același an, se va alimenta din această centrală primul iluminat electric al străzilor din București pe bulevardele Elisabeta și Carol I și în grădina Cișmigiu.
1890	Cluj - iluminatul stradal Societatea de Gaz planifică introducerea iluminatului stradal electric în Cluj pentru anul 1901. În aceasta perioadă, multe orașe din România au dezvoltat strategii pentru generarea și utilizarea energiei electrice.

1892	Băile Herculane - Se pune în funcțiune centrala hidroelectrică cu o putere de 295 kW pentru alimentarea cu energie electrică a stațiunii
1893	Galați - Se înființează Societatea de Exploatare a Electricității și Gazului, societate anonimă.
1893	Satu Mare - Se pune în funcțiune Uzina electrică cu o putere de 1560 kW
1893	Topleț, prima comună electrificată din țară Punerea în funcțiune a CHE Topleț (80 kW), pe râul Bârza, pentru Fabrica de utilaj și morărit și pentru distribuție publică în comună
1894	Primele tramvaie electrice din țară, la București pe bulevardul dintre Obor și Cotroceni
1895	“Uzina Electrică” din Sibiu și hidrocentrala de la Sadu I La 18 mai 1895 s-a constituit Hermannstadter Elektrizitätswerke A. G. - Societatea Uzinei Electrice din Sibiu, a cărei adunare generală constituantă a hotărât construirea uzinei electrice Sadu 1. Proiectul pentru Uzina Sadu 1 prevedea construirea uzinei propriu-zise, pe valea râului Sadu, la 18 km de Sibiu și instalații de transport și distribuție a energiei electrice. Energia electrică produsă se transporta la Sibiu și la Cisnădie la tensiunea de 4500 V, prin două linii electrice. Se înființează întreprinderea de electricitate din Sibiu (Hermannstadter Allgemeine Sparkassa, i.P.)
1895	Județul Bacău - prima atestare a folosirii energiei electrice în pentru iluminat la schelele petroliere Zemes și Solont - Stănești
1895	Județul Bacău - prima atestare a folosirii energiei electrice pentru iluminat și forță motoare la Fabrica de hartie Letea, înființată în 1884
1896	Craiova - iluminat public al orașului Punerea în funcțiune a Stației Electrice Centrale și a iluminatului stradal electric, pe Calea Unirii și alte străzi.
1896	Județul Sibiu - primul sistem energetic integrat de producere, transport și distribuție de energie electrică din România Sistemul, construit pe valea râului Sadu din jud Sibiu, a fost pus în funcțiune la data de 16 decembrie. Sistemul a fost destinat alimentării cu energie electrică a localității Sadu și a orașelor Cisnădie și Sibiu. Acest sistem se compunea din centrala hidroelectrică de la Sadu I, prevăzută, în prima etapă - cu două turbine verticale Girard de 270 CP și 250rot/min. Pentru rezervă a fost prevăzut a se monta două mașini cu abur de câte 350 CP, în prima etapa montându-se o singură mașină de 270 CP și 167 rot/min. Pentru producerea aburului se folosea lemnul. Atât turbina cât și mașina cu abur erau cuplate direct cu generatoarele monofazate care produceau 200 kW, la 42 Hz și 4500 V. Energia electrică produsă la Sadu I era transportată la Sibiu și la Cisnădie prin două linii electrice cu conductori din cupru cu diametrul de 6 mm în lungime 17,2 km și respectiv 7,3 km, montate pe aceeași stâlpi de lemn din stejar. Pentru protecția împotriva descărcărilor atmosferice a liniilor de transport al energiei electrice Sadu I - Cisnădie și Sadu I - Sibiu, a fost montată pe vârfurile stâlpilor de lemn sârmă ghimpată, care la fiecare al 10 stâlp era legată la pământ. La punerea în funcțiune a Sistemului de producere și transport de la Sadu I în orașele Cisnădie și Sibiu existau instalații de distribuție de 4,5 kV la care au fost conectate posturile de transformare. Tensiunea de alimentare a rețelei de joasă tensiune era de 105 kV. De remarcat faptul că, la data de 16 decembrie 1896 erau racordați în afară de lămpile pentru iluminat public din Sadu, Cisnădie și Sibiu, următorii consumatori: - Sibiu - 3242 becuri cu incandescență -13 lămpi cu arc și 17 motoare electrice - Cisnădie-52 becuri cu incandescență și 4 motoare

1897	Câmpina - prima extracție de petrol din lume folosind energia electrică, la schela Bucea
1897	Construcția de CHE - CHE Cătănaș de 350 kW, pe râul Runcu pentru minele de la Ghelar, - CHE-Hunedoara de 420 kW, pe râul Cerna pentru industria siderurgică, - CHE Pelișor de 70 kW, la Sinaia, pentru alimentarea castelului, - CHE pe râul Prahova. Construcția de CTE - CTE-Arad, - CTE -Constanța pentru iluminat public.
1898	Înființarea "Societății Române pentru Întreprinderi Electrice Industriale", cu sediul în București. Societatea se transformă, la data de 11.05.1902, în "Electrica – Societate Anonimă".
1898	CHE "Sinaia I" Intră în funcțiune hidrocentrala "Sinaia 1" (4 grupuri x 250 kW), prima producere de energie electrică trifazată din țară, la 3 kV și la frecvența de 50 Hz.
1898	Iași - se pune in funcțiune uzina electrică
1899	Prima interconexiune între două centrale electrice LEA 8 kV, trifazată, între CHE Sinaia și CTE Doftana
1899	Sibiu - prima utilizare a energiei electrice în agricultură.
1899	Timișoara - Primul tramvai electric din țară
1899	Caransebeș - alimentarea cu energie electrică a orasului Se pune în funcțiune o centrală hidroelectrică care producea energie electrică la 42 Hz,c.a monofazat cu tensiunea de 2000 V si avea pentru rezervă o sursă termică .
1902	Craiova - punerea în funcțiune la CTE Craiova a unui grup Diesel, primul grup Diesel din țară, pus în funcțiune la 2 ani după darea în exploatare a primelor grupuri Diesel industriale din lume.
1902	Bacău - introducerea electricității în oraș
1904	Primul troleibuz din țară, la Sibiu ("omnibuz fără șine").
1904	Punerea în funcțiune a CHE Birzava de 4500 kW, cea mai mare din țară la acea dată. Se pune în funcțiune CDE-Sibiu de 2x150 kW care se interconectează cu sistemul CHE-Sadu I.
1906	București - înființarea Societății Generale de Gaz și Electricitate Societatea se înființează, ca societate anonimă română, pe baza concesiunii acordată de Primărie pentru iluminarea cu gaz și electricitate a orașului, M.Of. nr.261/25.02.2006)

1906	Cluj – prima linie electrica aeriana si rimele statii de 15 kV Se pune in functiune centrala hidroelectrica Somesul ece si LEA de 15 kV Somesul Rece - Cluj
1907	1907 - punerea în funcțiune a hidrocentralei Sadu 2 În 1905 a început construcția CHE Sadu II, 2 x550 CP, amplasată la 5 km în amonte de CHE Sadu I. În 1907 a fost pusă în funcțiune Centrala de la Sadu 2. Se funcționa la tensiunea de 11000 V, transportându-se energia electrică pâna la Sibiu, unde erau montate transformatoare de 11000/4000 V. S-a construit și pus în funcțiune, în Sibiu, stația de transformare de 10/4 kV, în care intra LEA Sadu 2 - Sibiu.
1907	Bușteni - punerea in funcțiune a primului turbogenerator din Regat la Fabrica de Celuloză și Hârtie
1908	București - punerea în funcțiune a CDE Filaret, în cu 3 grupuri Diesel de 675 CP, cele mai mari grupuri Diesel din Europa instalate într-o centrală electrică la acea vreme.
1909	Muzeului Tehnic "ing. Dimitrie Leonida" Se înființează muzeul, actualmente functionând prin grija SC Electrică SA.
1910	Câmpina - prima stație de transformare și de conexiuni de 25/10 kV, primele LEA de 25 kV. Stația a fost construită cu aparataj AEG. Tensiunea de 25 kV era cea mai mare tensiune la acea vreme din țară
1911	Al doilea sistem energetic din Ardeal Sistemul se realizează prin interconectarea CTE Alba Iulia cu CHE Sebeș printr-o LEA 5 kV.
1912	CTE Grozăvești - cea mai mare centrală din țară la acea vreme. Se pun în funcțiune 2 turbogeneratoare de câte 1000 kW.
1913	Prima cale ferată electrificată din țară (cu linie de contact) Electrificarea cu linie de contact de 1500 V c.c. a căii ferate Arad-Ghioroc-Pâncota-Radna, și prima linie electrică construită pe stâlpi de beton din țară.
1916	Prima LEA de 55 kV CET-Anina- Uzinele Reșița și primele stații de 55 kV din țară, cea mai mare tensiune nominală din România
1924	LEA 60 kV Florești – București Alimentarea orașului București de la Uzina Electrică Florești, lungimea liniei 80 km
1924	Societatea Electrică Transilvaneana pe acțiuni (SETA) Societatea, înființată la Sibiu, avea ca obiectiv transportul și distribuția de energie electrică în sudul Ardealului.
1924	Legea Energiei Electrice
1925	Prima termoficare industrială (30 ata) din țară, la centrala electrică de termoficare a Fabricii de Celuloză și Hârtie Bușteni;

1930	Prima LEA 110 kV LEA 110 kV Dobrești – București, dublu circuit, 122 km, pentru alimentarea orașului București de la Uzina Hidroelectrică Dobrești: - Caietul de sarcini pentru această LEA este primul document tehnic elaborat în țară de către specialiștii de la SGGE București; - Conductoare aluminiu – oțel, prima utilizare; - Stâlpi metalici; Telefonia prin curenți purtători. Prima punere sub tensiune la 110 kV are loc la data de 26.06.1930, la stația de 110/60 kV Tirgoviste
1930	Se construiesc și se pun în funcțiune primele LEA de 110 kV din țară.
1930	Timișoara - se pune în funcțiune prima stație automată din țară cu redresoare, pentru alimentarea la tensiunea de 550Vcc a tramvaielor.
1930	Punerea în funcțiune a Uzinei Termoelectrice Schitu – Golești, pe lignit.
1930	Rețeaua de distribuție la tensiunea de 30 kV în București.
1930	Proiectele pentru rețeaua de distribuție din București se realizează de către Serviciul Tehnic al Primăriei București.
1931	LEA CTE Aghireș – Cluj, 60 kV, 29 km
1931	Interconectarea sistemului de 60 kV Sibiu cu sistemul din zona orașului Târnăveni Interconectarea s-a realizat de către SETA SIBIU prin LEA de 60 kV Sibiu-Medias (Prostea Mare)-Târnăveni ce pleca din stația de 60/15 kV Sibiu Nord (drumul Ocnei-Sibiu)
1934	Interconctarea sistemului de 15 kV Sibiu cu sistemul de 15 kV Alba Iulia Interconectarea s-a realizat de către SETA SIBIU prin LEA de 15 kV-Sibiu-Saliste- Alba Iulia. Se interconectează printr-o LEA de 15 kV Mediaș-Agnita – Făgăraș orașele Mediaș, Agnita și Făgăraș
1937	“Electrică – Societate Anonimă” funcționează în cadrul întreprinderii petroliere “Societatea Anonimă Română Concordia” devenind Departamentul Electric al acesteia.
1942	Primăria cumpără toate acțiunile Societății Generale de Gaz și Electricitate S.A.R. București. Construcția imobilului din bd. Tache Ionescu (Bd. Magheru nr.33).
10.07.1948	Se înființează Centrala Industrială a Energiei Electrice în Ministerul Industriei.
10.08.1948	Prin decizia Ministerului Industriei 7359/06.08.1948, în baza Decretului nr. 140 / 10.07.1948 se înființează: - Societatea Generală de Electricitate București; - Societățile Regionale de Electricitate Brașov, Sibiu, Cluj, Timișoara, Craiova, Constanța, Galați, Iași; - Intreprinderile Regionale de Electricitate Slănic Prahova și Târgoviște.

28.07.1949	Prin Decretul Marii Adunări Naționale nr. 316/23.07.1949 (M.Of. 48/25.07.1949) se înființează Ministerului Energiei Electrice și Industriei Electrotehnice.
01.07.1949	Înființarea Institutului de Studii și Proiectări Energetice (ISPE), prin Decizia nr. 657 a Ministerului Industriei.
1949	Înființarea Întreprinderilor Industriale de Stat Energoconstrucția și Energomontaj;
1949	Prima interconexiune cu sistemul energetic al unei alte țări. Prima legătură electrică internațională a României s-a realizat prin LEA de 60 kV, CTE Grozăvești – Giurgiu – Ruse, 60 km, cablu subfluvial, prima lucrare de acest gen.
1950	Se adoptă Primul plan de electrificare a țării (1951-1960)
1950	Se pune în funcțiune LEA de 110 kV Cluj – Câmpia Turzii
1951	Se pune în funcțiune la CDE Filaret turbina de gaze de 12 MW cea mai mare din Europa la acea vreme
1952	La CTE Ovidiu se monteaza primul trafo de 15 MVA de 35/6 kV de fabricatie Electroputere Craiova.
1952	Brașov - prima stație de 110 kV proiectată și realizată de specialiștii români Stația era prevăzută cu portaluri din beton armat și vibrat.
1953	Se înființează în cadrul MEEIE, prin decretul 175/15.04.1953, următoarele structuri de producere, transport și distribuție a energiei electrice: - Energotrusterul nr.1-(ET-1) București pe zona de activitate a fostelor IRE București, Câmpina și Brașov - Energotrusterul nr.2-(ET-2) Sibiu pe zona de activitate a fostelor IRE Sibiu și Cluj - Energocombinatele (EC) –EC1-Constanța, EC-2-Galați, EC3-Bacău și EC4-Timișoara. Odată cu înființarea acestor energotrusteri și energocombinate (ET1,ET2, EC1, EC2, EC3 și EC4) se înființează și dispeceratele energetice necesare pe raza de activitate a fiecăreia, la București, Sibiu, Constanța, Galați, Bacău și Timișoara.
1953	Prima stație electrică 110 kV În cadrul Planului de Electrificare a țării 1950 – 1960, s-a realizat stația electrică Brașov 100/35/6 kV, 3 x 20 MVA.
1954	Interconectarea sistemului energetic Ardeal cu sistemul Muntenia Se pune în funcțiune la CTE Fintinele primul grup de 25 MW, cel mai mare din țară la timpul respectiv. Prin LEA 110 kV Fântânele – Târnăveni - Hunedoara se interconectează CTE Fântânele la sistemul Ardeal. Se pune de asemenea în funcțiune și LEA de 110 kV Fântânele –Brașov (circ.1)
13.06.1955	Se înființează Dispecerul Energetic Național La data de 13 iunie 1955 a intrat în funcțiune operativă Dispecerul Energetic Național, care prin ordin al MEE fusese inițial înființat sub forma de "Serviciul dispecer național", în cadrul Direcției energiei electrice din MEE, având în subordine dispecerii ET1, ET2, EC1, EC2, EC3 și EC4. Principala funcție a Dispecerului Național era coordonarea activității de producere, transport și distribuție a energiei electrice din Sistemul Energetic Național interconectat, care cuprindea Muntenia și partea centrală și de est a Transilvaniei.

În autoritatea sa de decizie se afla întreaga rețea de 110 kV.

Prima curbă de sarcină a sistemului energetic național, cu varful de 325 MW și cu minimul la golul de noapte de 170 MW a avut loc tot în iunie 1955.

Sistemul energetic național s-a dezvoltat impetuos, în anul 1960 fiind interconectate practic toate instalațiile electrice din țară.

1955	Se pune în funcțiune LEA de 110 kV Borzești – Focșani - prima LEA de 110 kV din Moldova
1956	Se interconectează la SEN zona Olteniei de Nord . Punerea în funcțiune a primului grup de 50 MW la CTE Pârșeni, cel mai mare acea vreme, și punerea în funcțiune a LEA 110 kV Pârșeni – Bărbătești; Se interconectează SEN cu zona Banat Se pune în funcțiune și LEA de 110 kV Pârșeni - Oțelul Roșu –Reșița (prima LEA și prima stație de 110 kV din Banat). Un an mai târziu se va pune în funcțiune și LEA de 110 kV Oțelul-Roșu –Timișoara
01.06.1957	Se înființează Ministerul Industriei Grele
1957	Are loc racordarea la 110 kV a zonei Iași prin LEA de 110 kV Roman-Iași și a zonei Galați prin LEA de 110 kV Focșani-Galați
1957	Punerea în funcțiune a primei stații de 110 / 6 kV din Moldova, stația Roman care a devenit primul nod al sistemului de 110 kV din Moldova
01.04.1958	Serviciul Dispecer Național (SDN) se transformă în Unitatea Productivă de Dispecer (UPDE).
1958	Se desființează energotrusturile și energocombinele înființate în 1953 iar Dispecerul ET2 de la SIBIU devine Dispecerul Ardeal în cadrul DEN.
1959	Sistemul Electroenergetic Național În data de 24 ianuarie, ora 16, se realizează primul paralel între sistemul energetic național de 110 kV și sistemul Moldova prin punerea în funcțiune a LEA de 110 kV Buzău – Focșani, creându-se Sistemul Electroenergetic Național. Punerea în paralel, are loc prin închiderea întrerupătorului liniei în stația Focșani. Se pune în funcțiune LEA 110 kV Cluj-Baia Mare racordându-se astfel la SEN zona Baia Mare. Se pune în funcțiune și LEA de 110 kV Bărbătești-Craiova și se racordează astfel la SEN, centralele din zona Craiova
1959	Primul racord adânc 110 kV Realizat ca linie electrică aeriană, între CET București și stația București Centru.
1959	Primul cablu de 110 kV din țară se pune în funcțiune între stația București Centru și cabina Aurora, precum și primul trafo de 110/30/5 kV de 40 MVA de tip interior, fabricat la Electroputere Craiova.
1960	Toate zonele geografice ale țării sunt racordate la SEN. Se pun în funcțiune două LEA de 110 kV-Stejaru-Suceava și Stejaru-Fălticeni și se racordează la 110 kV zona Suceava. Se pune în funcțiune primul grup de 27,5 MW de la CHE Bicăz. Se pune în funcțiune LEA de 110 kV Chișcani - Gura Ialomiței și se realizează astfel racordarea zonei Dobrogea la SEN. Se pune în funcțiune primul cablu de 110 kV de traversare a fluviului Dunărea în zona Giurgeni-Vadu Oii. Prin punerea în funcțiune a LEA de 110 kV Gura Barza – Vașcau se realizează racordarea zonei Oradea la SEN.

01.03.1961	Se înființează Ministerul Minelor și Energiei Electrice
27.10.1963	La ora 9.58 se face primul paralel al SEN din Romania cu Sistemul energetic interconectat Est European (SEI) prin punerea sub tensiune a LEA de 220 kV Luduș-Lemesany, cu gabarit de 400 kV .
1963	Prima LEA 220 kV LEA 220 kV CHE Stejaru Bicz – CTE Fântânele, pusă inițial în funcțiune, în 1961, la 110 kV. Stațiile electrice Fântânele și Stejaru trec la funcționarea la 220 kV, fiind deja echipate cu primele AT de 220/110 kV din Romania Prima linie de 220 kV din țară și prima traversare a Munților Carpați cu o linie de înaltă tensiune: - conductoare active AL/OL 400/72 mm ² ; - conductoare protecție OL 70 mm ² ; - stâlpi tip “piscă” ; - lanțuri izolatoare de porțelan, tip capă și tijă.
1963	Înființarea Institutului de Studii și Proiectări Hidroenergetice (ISPH), prin separarea de ISPE.
1963	La CTE-Luduș se pune în funcțiune cel mai mare grup din țară de 100 de MW.
04.07.1964	Punerea în funcțiune a grupului de 150 MW din CTE Paroseni cel mai mare grup din țară.
1964	Interconexiunea cu sistemul energetic al RSF Iugoslavia Se pune în funcțiune LEA de 110 kV Carpinis-Jimbolia, nu se funcționează în paralel.
19.08.1965	Prin Decretul nr. 62/1965 se înființează Ministerul Energiei Electrice (MEE) cu: - Direcția Generală de Distribuție a Energiei Electrice (DGTDEE); - Direcția Generală de Producție și Transport a Energiei Electrice (DGPTTE); - Direcția Generală de Construcții și Montaj Energetic (DGCME).
1965	Prima LEA 220 kV dublu circuit LEA Ișalnița – Slatina
1965	Prima interconexiune la 400 kV Se trece la tensiunea de 400 kV, LEA Iernut- Mukacevo, fosta LEA de 220 kV, Luduș-Lemesany, fapt ce consemnează utilizarea tensiunii de 400 kV în Romania În stația Iernut se montează primul AT de 400/220 kV din țară
01.10.1965	Unitatea Productivă de Dispecer (UPDE) devine Dispecerul Energetic Național (DEN).
06.12.1965	Primul tronson modern de cale ferată electrificată din țară: Brașov – Predeal.
1966	CET București Sud - primului grup cu turbine de gaze de 36,5 MW e pune în funcțiune cel mai mare grup cu turbina de gaze din țară

1966	CTE Ludus - primul grup de 200 MW Se pune în funcțiune TA5, cel mai mare grup din țară acea dată.
1966	La CTE - Fântânele se pune în funcțiune primul grup de 100 MW cu pornire rapidă din țară.
1967	La CTE Ișalnița se pune în funcțiune primul grup de 315 MW cel mai mare din țară la acea dată.
1967	Interconectarea SEN cu sistemul energetic bulgar la tensiunea de 220 kV Se realizează traversarea Dunării la Bechet prin LEA de 220 kV Ișalnița-Boicinovți
01.10.1968	Înființarea Dispecerilor Energetici Teritoriali (DET).
16.02.1968	Legea pentru reorganizarea administrativ-teritorială a României și crearea județelor. IRE se reorganizează pe noile județe.
01.05.69	Se înființează în cadrul Ministerului Energiei Electrice, Centrala Industrială de Transport și Distribuție a Energiei Electrice (HCM nr. 583/1969)
1969	Prima traversare a Dunării, la 220 kV, proiectată în România. LEA, simplu circuit, Gura Ialomiței - Basarabi
1969	Primul compensator de mare putere din țară În stația de 110 kV, Brainer- Bella (Zizin) din Brasov se pune în funcțiune compensatorul sincron de 60 MVar.
1970	Racordarea la sistemul de 220 kV a zonei Dobrogea Se pune în funcțiune LEA de 220 kV, Gura Ialomiței-Basarabi și stația de 220 kV Basarabi
1971	Punerea în funcțiune a stației de 400 kV-Portile de Fier
1971	Se pune de asemenea în funcțiune LEA de 400 kV Vulkănești-Dobrudja, pentru interconexiunea dintre URSS și RP Bulgaria, linie aflată pe teritoriul Romaniei.
1972	Prima arteră de 400 kV, din SEN LEA 400 kV, simplu circuit, CHE Portile de Fier – București Sud, 320 km, cu două conductoare pe fază AL/OL 450/72 mm ²
1972	Interconexiunea cu sistemul energetic din Ungaria LEA 220 kV, simplu circuit Arad - Szeged
1972	Interconexiunea cu sistemul energetic din Iugoslavia LEA 400 kV Portile de Fier Djerdap.
1973	Înființarea Institutului de Cercetări și Modernizări Energetice ICEMENERG s-a înființat prin contopirea Institutului de Cercetări Energetice (ICENERG) cu Întreprinderea de Raționalizări și Modernizări Energetice (IRME).

1976	CTE-Rovinari - se pune în funcțiune la primul grup de 330 MW, cel mai mare din țară,
04.03.1977	În România se produce un cutremur cu magnitudinea 7.8 grade pe scara Richter. SEN a funcționat în bune condițiuni
10.05.1977	Avarie de sistem Avarie semnificativă, urmare a unui scurt circuit la un separator de 110 kV în stația Tismana (ora 8.40) și a unei succesiuni de evenimente excepționale. Au declanșat circa 95 de grupuri însumând circa 6000 MW. Între 8.55 și 10.50 s-a restabilit alimentarea principalilor consumatori.
10.09.1977	Prin Decretul nr. 334/1977 se înființează în cadrul Ministerului Energiei Electrice, Centrala Industrială de Rețele Electrice;
1977	CTE-Rovinari - se pune în funcțiune TA4, primul grup de 330 MW, de construcție românească
1978	Prima LEA 400 kV, dublu circuit din SEN LEA 400 kV, dublu circuit, Țânțăreni – Slatina 72,5 km: - două conductoare pe fază AL/OL 450/72 mm ² ; - stâlpi metalici, coronament hexagon
1979	Prima lucrare sub tensiune executată în țară de echipa de LST a IRE-SIBIU pe LEA 400 kV Țânțăreni-Sibiu
1980	Trecerea la 400 kV a LEA 220 kV Gutinaș-Smârdan și punerea în funcțiune a primului trafo de 400/110 kV din țară
01.10.1983	Prin decretul nr.379 se înființează Întreprinderile de Exploatare și Întreținere a Rețelelor și Instalațiilor Electrice de Distribuție a Energiei Electrice (IEIRIEDEET, pe scurt IRE - Întreprinderi de Rețele Electrice)
1983	LEA 400 kV, simplu circuit, București Sud – Călărași, cu trei conductoare pe fază AL/OL 300/69 mm ²
1986	Stația 750/400/15,75/20kV Isaccea, Are loc punerea în funcțiune a stației, ca stație de interconexiune a SEN cu Bulgaria și Ucraina. S-a adoptat o schemă poligonală, un patrulater care în nodurile opuse are două autotransformatoare. LEA 750 kV, 154 km, frontiera URSS – Isaccea – frontiera Bulgaria, cu cinci conductoare pe fază AL/OL 300/69 mm ² ; și două conductoare protecție AL/OL 180/95 mm ² . Romania devine a 5-a țară din Europa cu instalații de transport și transformare a energiei electrice la 750 kV și a 9-a din lume.
1986	Traversarea Dunării LEA 400 kV, dublu circuit, Țânțăreni – Kozlodui, cu trei conductoare pe fază AL/OL 300/69 mm ² , cu așezarea fazelor în "dublu triunghi (coronament tip "Dunărea").
02.02.1990	HGR nr. 452/1990 – se înființează, în cadrul Ministerului Energiei Electrice, Direcția Generală de Transport și Distribuție a Energiei Electrice. Desființarea Centralelor Industriale de Rețele Electrice (CIRE) și de Producție a Energiei Electrice și Termice (CIPEET) și înființarea în cadrul MEE, respectiv a Direcției Generale de Transport și Distribuție a Energiei Electrice (DGTDEE) și a Direcției Generale de Producere a Energiei Electrice (DGPEET).

În cadrul MEE se înființează Direcția Generală Centrale Nuclearo-Electrice (DGCNE).
Întreprinderile de Exploatare și Întreținere a Rețelelor și Instalațiilor Electrice de Distribuție a Energiei Electrice (IEIRIEDET) și Exploatarea Rețelelor Exterioare de Înaltă Tensiune (EREIT) București revin la denumirea de Întreprinderile de Rețele Electrice (IRE), iar întreprinderea similară din București redevine Întreprinderea de Distribuție a Energiei Electrice București (IDEB).

01.07.1990	Dispecerul Energetic Național (DEN) devine Direcția Generală Dispecerul Energetic Național (DGDEN).
01.08.1990	Prin ordinul Ministerului Resurselor și Industriei nr. 610/1990, Ministerul Energiei Electrice se transformă în Departamentul Energiei Electrice și Termice din cadrul acestui Minister.
12.11.1990	Înființarea RENEL Prin HGR nr.1199/1990 se înființează, în locul Departamentul Energiei Electrice și Termice, Regia Autonomă de Electricitate "RENEL"- companie care acoperea întreaga gama de activități din ramura energiei electrice și termice;
1996	Centrala nuclearelectrică Cernavoda În luna iulie are loc punerea în funcțiune a primei unități nucleare de 706 MW, pentru producerea energiei electrice la CNE Cernavoda și racordarea acesteia la Sistemul electroenergetic național, prin stația de interconexiuni 400 kV Cernavodă.
3.07.1998	Înființarea CONEL În cadrul programului de restructurare a sectorului energetic românesc, prin HG nr. 365/1998 privind reorganizarea Regiei Autonome de Electricitate "RENEL" s-au înființat: - Compania Națională de Electricitate – S.A. - Societatea Națională "Nuclearelectrica" – S.A. - Regia Autonomă pentru Activități Nucleare. Compania Națională de Electricitate – S.A. avea ca obiect principal de activitate producerea de energie electrică, transportul, dispecerizarea, distribuția și vânzarea acesteia, producerea și vânzarea energiei termice, exploatarea și dezvoltarea Sistemului Electroenergetic Național. Compania avea în componența trei filiale, organizate ca societăți comerciale pe acțiuni, la care aceasta era actionar unic, și anume: - S.C. Termoelectrica S.A. - pentru producerea de energie electrică și termică în termocentrale, - S.C. Hidroelectrică S.A - pentru producerea de energie electrică în hidrocentrale, - S.C. Electrica S.A - pentru distribuția și furnizarea energiei electrice. - Compania Națională de Electricitate – S.A. avea în structura activitatea de transport - dispecer energie electrică, desfășurată în sedii cu statut de sucursală.
22.10.1998	Prin Ordonanța de Urgență nr. 29 a Guvernului, se înființează Autoritatea Națională de Reglementare în domeniul Energiei (ANRE).
28.12.1998	Ordonanța de Urgență nr. 63 a Guvernului stabilește cadrul, principiile și principalele direcții de acțiune pentru liberalizarea pieței energiei electrice din România, în concordanță cu prevederile Directivei Europene 96/92/EC.

31.07. 2000	Înființarea Companiei de transport al energiei electrice "Transelectrica" Prin HG nr.627 Compania Națională de Electricitate a fost divizată în patru entități distincte înființate cu statut de societăți comerciale independente, aflate integral în proprietatea statului: - Compania Națională "Transelectrica" - SA. cu rol de Operator de Transport și Sistem, având ca filială cu personalitate juridică S.C. OPCOM S.A.; - S.C. "Termoelectrica" - S.A.; - S.C. "Hidroelectrica" - S.A.; - S.C. "Electrica" - S.A. C.N. "Transelectrica" - S.A. are în componența sa 9 sucursale: - 8 Sucursale de Transport al energiei electrice; - Sucursala de formare și perfecționare a personalului din sectorul energetic. C.N. "Transelectrica" - S.A. are în componența sa, ca Direcție Operativă, Dispecerul Energetic Național.
Dec 2000	Transelectrica obține licențele de operator de transport și de dispecerizare
2001	Înființarea filialei Smart Prin HG nr 710/2001 s-a înființat filiala, Societatea Comercială pentru Servicii de Mentenanță a Rețelei Electrice de Transport "Smart" S.A. cu scopul eficientizării activităților de bază ale Companiei. Transelectrica este unic actionar al S.C. "Smart" S.A.
2001	Înființarea filialei FORMENERG Pe baza deciziei Adunării Generale a Acționarilor nr. 33/2001 s-a înființat filiala FORMENERG pentru formarea profesională a personalului din sectorul energetic. Transelectrica este unicul acționar al filialei.
2002	Înființarea filialei TELETRANS Pe baza deciziei Adunării Generale a Acționarilor nr. 13/2002 s-a înființat filiala TELETRANS pentru servicii de telecomunicații și tehnologia informației în rețele electrice pentru conducerea prin dispecer a SEN și pentru necesități interne ale Transelectrica. Transelectrica este unicul acționar al filialei.
2002	Înființarea Sucursalei OMEPA Prin Deciziile Adunării Generale a Acționarilor nr.3/22.01.2002 și nr.22/1818.06.2002 a fost aprobată înființarea Operatorului de măsurare a energiei electrice tranzitate pe piața angro 'OMEGA', ca sucursală fără personalitate juridică, în cadrul Companiei Naționale de Transport al Energiei Electrice 'Transelectrica' SA .
2003	Înființarea filialei ICEMENERG Filiala a fost înființată în baza Hotărârii de Guvern nr. 1065/2003 cu privire la reorganizarea societăților "Transelectrica" și ICEMENERG, prin fuziune prin absorbție. Potrivit Hotărârii de Guvern nr. 658/2004 ICEMENERG Service era filială ICEMENERG. Transelectrica este unicul acționar al filialei.
2003	Transelectrica obține autorizațiile de funcționare pentru stațiile și liniile electrice

2003	Transelectrica - membru UCTE Adunarea Generală anuală a UCTE din 8 mai 2003 a aprobat statutul Transelectrica de membru UCTE. Transelectrica a fost prima companie din România care a fost integrată într-o structură europeană, ca prim pas spre aderarea la Uniunea Europeană.
2004	Înființarea filialei ICEMENERG Service Filiala a fost înființată în baza Hotărârii de Guvern 2294/2004 prin care s-a aprobat transferul pachetului de acțiuni deținut de ICEMENERG la ICEMENERG Service către Transelectrica. Transelectrica este unicul acționar al filialei.
2004	Transelectrica a devenit membru ETSO
2004	Transelectrica preia în concesiune rețeaua electrică de transport al energiei electrice
2004	SEN integrat în rețeaua UCTE Sistemul Electroenergetic Național a fost pe deplin integrat în infrastructura europeană de transport al energiei electrice la 10 octombrie 2004, când cele 2 zone sincrone UCTE au fost reconectate
2005	Inițierea privatizării filialelor Transelectrica Pe baza HG nr.184/2005 s-a inițiat programul de privatizare al filialelor a căror activitate nu este strâns legată de activitatea de bază a Transelectrica.
2006	Transferul pachetului de acțiuni către Fondul Proprietatea În conformitate cu prevederile Legii 247/2005, s-a transferat un pachet de acțiuni reprezentând 15% din capitalul social al Transelectrica către S.C. Fondul Proprietatea S.A.
2006	Rezervarea pentru privatizarea prin restituire a unui pachet de acțiuni în aplicarea Legii nr. 10/2001 privind regimul juridic al unor imobile preluate în mod abuziv în perioada 6 martie 1945 - 22 decembrie 1989, cu modificările și completările ulterioare.
2006	Transelectrica la Bursa de Valori București În conformitate cu prevederile HG nr.708/2005 a avut loc listarea la Bursa de Valori București, în august 2006, a unui pachet de acțiuni de 10 % din acțiunile societății, prin acțiuni nou-emise, în urma unei majorări de capital social prin ofertă publică, inițială, primară
2009	Sucursala OMEPA obține primul Atestat ANRE de Operator de măsurare din România pentru Categoria A pe piața de energie electrică.

Bibliografie

1. Transelectrica - trecut, prezent, viitor. București, Ed. Academiei Române, 2004.
2. Dispecerul Energetic Național – 50 ani, 1955-2005. Ed. Evenimentul Românesc Group, Buzău, 2005.
3. Electrificarea în Romania 1951-1992. București, Ed. Tehnică, 1996.
4. Un veac de la înființarea Societății Generale de Gaz și Electricitate București. Galați, Ed. N'Egro, 2006.
5. www.transelectrica.ro
6. www.termoelectrica.ro
7. Transelectrica 5 ani, autori Ion Merfu, Elena Ratcu, Gabriel Romașcu
8. Dezvoltarea sistemului energetic al R.S. Romania -Ed.I-1982-Sibiu, autor Radu Zane
- 9 Dezvoltarea sistemului energetic al R.S. Romania -Ed.a-II-a 1987- Sibiu,autor Radu Zane
- 10 . Filiala de rețele electrice Sibiu- Ed.I-1996-Sibiu,autor- Ing.Gheorghe Marcu
- 11 Transelectrica - Sucursala de transport - Sibiu - Monografie Tehnică - 2006-Ed.AGIR-autori: Alexandru Itoafa, Corneliu Pislaru, Doina Frumușelu, Nicolae Tulici, Mircea Baciș și Lăcrămioara Jurca-Coordonator-Stelian Alexandru Gal.

Cele mai calde mulțumiri domnului Adrian Băicuși, directorul general al Transelectrica, pentru sprijinul constant acordat realizării acestui volum aniversar, colegilor din cadrul Transelectrica SA care au contribuit la elaborarea fiecărui capitol în parte, doamnei Hermina Albert, un adevărat mentor și prieten, domnilor Emilian Craciun, Bogdan Stanciu care s-au implicat în mod deosebit pentru reușita redactării și tipăririi volumului “Transelectrica – 10 ani de excelență”

Elena Ratcu

Design by

WE LEAD THE POWER

Transelectrica SA -Strada Olteni numărul 2-4, sector 3, București, Romania, cod poștal 030786, telefon: +4021 303 56 11; fax: +4021 303 56 10; e-mail: office@transelectrica.ro

www.transelectrica.ro